• پیرۆزبایی ساڵی نوێی کۆچ و زاین •
بەبۆنەی داهاتنی ساڵی نوێی کۆچی ١٣٩٦و ساڵی نوێی زاینی ١٩٧٦ ، بەگەرم پیرۆزبایی پێشکەش سەرکردایەتی سیاسی و گەلی عیراق بە کوردو عەرەبەوەو هەمو عالەمی ئیسلام و مەسیحی و هەموو مرۆڤایەتی ئەکەین و هیوا دارین لەسای برایەتی و یەکیتی و ئاسایش‌دا هەموو لایەك ساڵی نوێ بەسەربەرین و ئەمساڵ ساڵی چەسپاندنی زیاتری ئاشتی و برایەتی و سەرکەوتنی خێرو خۆشی بێ بەسەر هەمو گیروگرفتێکی ڕێگای پێشکەوتنی مرۆڤایەتی‌دا •

هاوکاری

التضامن

رۆژنامەیەکی هەفتانەی گشتی یە
لە دەزگای هاوکاری چاپ و بلاوکردنەوەی کوردی دەردەچێ
لە « دار الحرية »چاپ دەکرێ
وزارة الاعلام
دار التضامن للطباعة والنشر الكردية
بغداد ـ شارع الجمهورية ـ ساحة الخلاني
تلفون (٦٨٣١١ ، ٦٨٣١٢ ، ٦٨٣١٣)

HAWKARI, TEL 68311, 68312, 68313

ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە   ١٩٧٦/١/١ ژمارە (٢٩٨)   « ١٢ » لاپەڕە   « ٢٥ » فلس

سەرۆکی فەرماندە سەرپەرشتی ئاهەنگی کردنەوەی هێلی ستراتیجی کرد

هەڤاڵ صدام حسین وتارێکی نەتەوەیی گرنگی خوێندەوە

شۆڕش ساغی کردەوە کە ئیمپریالیزم هەرچەندە سەرکێش و خاوەن توانابێ ناتوانێ پەکی خواستی بەرەو پێش چوون بخا

سەرۆکی فەرماندە: ئەم قوناغەی ئێستا وا پێویست ئەکا زانکۆکان ببنە مەڵبەندی پێ گەیاندنی نەوەیەکی نوێ

• پێویستە لە زانکۆکاندا بایەخ بە لێکۆڵینەوەی بەرز بدرێت و سوودی لێ وەربگیرێ لە پێناوی بەدیهێنانی گەشەکردنی فراواندا

سەرۆکی فەرماندە کاك احمد حسن بكر ڕایگەیاند کە ئەم قوناغەمان وا پێویست ئەکات بەپێی پێویستیەکانی گۆڕانی شۆڕشگێڕانە سەر لەنوێ چاو بە دامەزراوو دەزگای زانکۆکانی عیراق بخشێنرێتەوەو لەمەڵبەندێکی کلاسیکی دەرچواندنی قوناغییانەوە ببن بە مەڵبەندی پێ‌گەیاندنی نەوەی نوێ ،مەڵبەندی لێکۆڵینەوەی زانستی و نەخشەکێشانی پاشە ڕۆژو چالاکانەلەو گۆڕانانەدا بەشداری بکەن کە لەوڵاتدا روو ئەدەن • سەرکۆمار لەکاتی کۆبونەوەی‌دا پاش نیوەڕۆی ٣٠ـ١٢ لەگەڵ سەرۆکی زانکوی بەغداو کارگێڕی کولیجی کشتوکاڵ و پزیشکی بەیتاڵ و سەرۆکی پەیمانگای تەکنیکی کشتوکاڵ لەکۆشکی جمهوری داوای لێ‌کردن کە درێژە بە کۆشش و تەقەللایان بدەن بۆ پێ‌گەیاندنی کادیر ، ئەو کادیرەی ڕاستەوخۆ کار ئەکاتە سەر جێ‌بەجێ کردنی نەخشەو بەرنامەکانی پەرەپێدان و گەشەکردن و لە پرۆژەکانی پیشەسازی و کشتوکاڵ و ئابوری‌دا سوودیان لێ‌وەرئەگیرێت •

ئنجا سەرۆکی فەرماندە گوێی لە پێشنیازی لێ‌پرسراوەکان گرت و ئامۆژگاری کردن لەم بارەیەوەو ڕای‌سپارد کە پێویستی‌یەکانیان بۆ دابین بکرێت بۆ ئەوەی بتوانن بەباشی دەوری خۆیان بگێڕن •

هەروەها سەرکۆمار ڕایگەیاند کە پێویستە بایەخ بە لێکۆلینەوەی بەرز بدرێ و فراوان بکرێت و سوودی لێ‌وەربگیرێ لە پێناو بەدی‌هێنانی گەشەکردنی فراوان لە لقە جۆربەجۆرەکانی بەرەسەندنی ئابوری و وتی : با زانکۆکان خزمەتی دامەزراندنی کۆمەڵی نوێ بکەن • کۆبونەوەکەش پتر لە دوو سەعاتی خایاند •

ناو.د.ع

فیداکارانی فەلەستین لە چوار قۆڵەوە پەلاماری دووژمنیان داوە

ڕۆژ بە ڕۆژ پێشمەرگەکانی فەلەستین دەستی دلێرانەتر لە دوژمن ئەوەشێنن و هێرشی جوامێرانەی ئەبەنەسەرو زیانی گەورەی لێ‌ئەدەن • ئەوەبوو لەهەفتەی ڕابوردودا وە لەماوەی دە سەعاتدا لەچوار قۆڵەوە پەلاماری دوژمنیان‌داوە کە بەم شێوەیە بووە : هێرشیان بردۆتە سەر مستعمرەیەکی دوژمن و پەلاماری دوو دەوری‌یەیان‌داوەو زیانێکی زۆریان بە کارگەیەك گەیاندووە لەناوچەی تەل ئەبیب •

زایۆنیستەکانیش بڕی‌یان بەم هێرشانەدا ناوەو وتویانە : مستعمرەی (یفتاح) لەجەلیلی سەرو لەلایەن پێشمەرگەکانەوە پەجەکی ڕیزو بازۆکا دەستڕێژی لێ‌کراوە .. هەروەها

بڕوانە ل ـ ٨

دەزگاکانی ڕاگەیاندنی عەرەب بایەخ بە هێلی ستراتیجی ئەدەن

دەزگاکانی ڕاگەیاندنی مەراکیش لە ڕادیۆو تەلەفزیۆن و ڕۆژنامە بایەخێکی زۆریان بەدەسکەوتە ئابوری‌یەکەی عیراق داوە کە بریتی‌بوو لەکردنەوەی هێلی ستراتیژی نەوت لەلایەن کاك صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ، بۆ گواستنەوەی نەوت بەرەو بەندەرەکانی دەریای سپی ناوەڕاست و بەندەرەکانی خلیجی عەرەب •

شەوی ٢٨ ـ ١٢ تەلەفزیونی مەراکیش فلیمێك و وێنەی پرۆژەکەی نیشان‌داوە لەگەڵ جونیەتی کردنەوەی ئەو ئاهەنگەی بۆی گێردراوە •

هەروەها ڕۆژنامەکانی مەراکیش کە ڕۆژی ٢٩ ـ ١٢

بڕوانە ل ـ٨ـ

هەڤاڵ صدام: میللی کردنی نەوت لەم وڵاتەدا وەك تەگبیرێکی سیاسی شۆڕشگێڕانە شوێن و پایەیەکی تایبەتی هەیە لە مێژووی گشتی نەخشەکێشانمان دا و بۆ ڕەت کردنەوەی باری وەستاوی نیشتمانی عەرەبی

• ئەو ڕیککەوتنەی لەگەڵ سوریاو لوبنان مۆرمان کرد زیانێکی ٧٠٠ ملیۆن دۆلاری لێ‌داین •
• دوای میللی کردنی نەوتی عیراق چەند کاربەدەستێکی عەرەب دژی میللی کردن وەستان ؛

بە سەرپەرشتی سەرۆکی فەرماندە کاك احمد حسن بكر ڕۆژی ٢٧ـ١٢ کاك صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش هێلی ستراتیجی نێوان (حدیثە ـ فاو)ی کردەوە بۆ گواستنەوەی نەوتی خاو لەناوچەی پرۆژەکەوە لە ـ حدیثە ـ •

وە لەو ئاهەنگەدا کە بەم بۆنەیەوە ڕێکخرا هەڤاڵ شبلی عیسمی یاریدەدەری سکرتێری گشتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب و دکتور عزت مستەفا ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و وەزیری تەندروستی و چەند هەڤاڵێك لە ئەندامانی سەرکردایەتی قطری حزب و بەڕێز وەزیرو کاربەدەستان و نوێنەری حزبە نیشتمانی و نەتەوەییە پێشکەوتنخوازەکان و سەرۆکی یەکێتی و ڕێکخراوە گەلی و پیشەییەکان و سەرۆکی دەزگاکانی دیپلوماسی عەرەب و بێگانەو دەیان ڕۆژنامەنووس و پەیامنێری دەنگوباسی عەرەب و بێگانەو خەلکێکی زۆر ئامادە بوون •

وە لە ئاهەنگەکەدا ئاڵای عیراق و وێنەی بەڕێز سەرکۆمار بەرزکرابونەوەو خەڵکی هاواریان بەژیانی حزبی فەرماندە دروستکەری میللی‌کردنی نەوت و سەرکردایەتی شۆڕش ئەکرد •

کاك صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش ئەم وتارە نەتەوەییە گرنگەی لە ئاهەنگەکەدا خوێندەوە :ـ

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبانەوە •

براینە .. میوانانی خۆشەویست ...

لەو دۆخە ناسکەدا نەتەوەی جوامێری عەرەب‌مان دوو چاری زروفێکی مێژوویی بووە کە ترسناکترین زروفە لەمێژووی خەباتی نەتەوەیی هاوچەرخی‌دا •

ئەو پەرەسەندنانەی لەم دواییەدا ڕوویان‌داوە وەکو بەلایەکاخستنی سەرشۆڕانەو چالاکی تر مەترسی‌یەکانی نەخشەو پیلانی ئیمپریالیزم و زایۆنیزم‌یان خستەڕوو لەمەیانی عەرەب‌دا لەگەڵ ئەو ڕێگا نوێیانە ئەگیرێتە بەر بۆ خنکاندن و دەستخستنە بینەقاقەی بزوتنەوەی نیشتمانی و نەتەوەیی و بەگژاچوونی سەربەخۆیی وڵاتانی عەرەب و بێ‌شێل کردنی خواستی جەماوەرو دەسکەوتە شۆرشگێرەکانی .. ئەو دەسکەوتانەی کەدوای خەباتێکی سەخت و درێژخایەن بەدەستی‌هێناون .. هەروەها سیاسەتی ڕیککەوتن لەگەڵ زایۆنیزمی دوژمن سیاسەتێکی ئیمپریالیستی تری لەگەڵدا هاتۆتە

بڕوانە ل ـ٢ـ

سەردانێکی ڕائد جەلود بۆ وڵاتت

ئێوارەی ٣٠ ـ ١٢ ڕائد عبدالسلام جلود سەرەك وەزیرانی لیبیا بەسەردانێکی کورت هات بۆ عیراق وە لە فرۆکەخانە لەکاتی ئەیشتنی‌دا بەگەرمی‌یەوە لەلایەن کاك صدام حسین جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و وەزیرو چەند کاربەدەستێکەوە پێشوازی کرا •

کاتی ڕائد جلود لە فرۆکەکەهاتەخوارەوە کاك صدام بەخێرهاتنی کرد ئنجا سەرەك وەزیرانی لیبیا ئەندامانی وەفدەکەی پێشکەش بەڕێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش کرد • ئنجا بەڕێز کاك جلود تەوقەی لەگەڵ دکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو کاك عبدالحسین جمالی جێگری وەزارەتی دەرەوەو عبدالودود شیخلی بەڕێوەبەری گشتی تەشریفات کرد •

هەروەها ڕۆژی سێ شەممەی ٣٠ـ١٢ وتووێژی نێوان عیراق و لیبیا دەستی پێ کرد •

ئەوەی شایەنی باسە ، ڕائد جەلود ، ئێوارەی چوار شەممە ، سەردانەکەی بۆ وڵات تەواو کردو لەلایەن مامۆستا صدام حسینەوە بەڕێ کرا •

به بۆنەی ساڵی تازەوە

١٩٧٥ ساڵی سەرکەوتن و دەسکەوتەی مەزن و پیرۆز

پێی ناوێ بڵێین بەڕێ‌کردنی ساڵی پارو چوونە ناو ساڵی تازەی ئایندەوە کارێکی ئەوتۆیە کە ئەمڕۆ لە سەرانسەری ئەم جیهانە پان و بەرینەدا بۆتە باو ولەسەری ئەڕۆن .. هەر لە تەنیا مرۆڤێکەوە بگرە تا بنەماڵەیەك یان کۆڕو کۆمەڵ تا ئەگاتە دەوڵەتێك .. ئەمانە هەریەکە لە چاویلکەی بەرژەوەندی خۆی و ڕوانگەی سیاسی و ئابوری و کۆمەلایەتیەوە سەرنجی باری گۆڕانەکانی ساڵی پارو داهات و دەسکەوتەکانی ئەدات و ئەیەوێ لەبەر ڕوناکی ئەو هەمو سەرکەوتن و ژێر کەوتن و تاقی کردنەوانەی گەلانی ساڵی ڕابوردوودا مەسەلە بنەڕەتیەکانی ژیانی کۆمەلایەتی هاوچەرخی خۆی چارەسەربکات .. بەردی بناغەی ئومێدو خۆزگەو ئاواتی ساڵی ئایندەی ئەخاتە پێش چاو .. سەر لەنوێ بە بەسەرهاتەکانی ساڵی پاردا ئەچێتەوە ، واتا سەرگورشتەی ساڵێکی ڕەبەقی ئەداتە بەرشەن و کەوی لێ‌کۆڵینەوەو لێکدانەوەیەکی زانستیانە ، چاك و خراپ ، ڕاست و چەوت ، دەسکەوت و زیان .. گشتی ئەخاتە ترازووی کێشانەوە بۆ ئەوەی خۆی لەزیانەکانی بپارێزێ ..

ئێمەش کە بەسەرهاتەکانی ساڵی ڕابوردو شی‌ئەکەینەوەو ئەی خەینە سەر خوانی بینین و لەسوچی بەرژەوەندی بەرزی وڵات و خەباتی قارەمانانەی گەلەکەمانەوە ئەڕوانینە ساڵی پار بەکێشی خەباتی

بڕوانە ل ـ٦ـ

ساڵی ١٩٧٥ ساڵی سەرکەوتن و دەسکەوتەی مەزنی شۆڕشگێرانەی گەلانی دنیا بو

بەشی لێکوڵینەوە لە ڕۆژنامەی « هاوکاری » ئامادەی کردوە

نمونەیەك لە سەرکەوتنە مەزنەکانمان

لە هەڵویستی هەست کردن بە لێپرساوی سەرشانمان بۆ هەنگاونانی بە جەرگانەو بەرەنگاری کردنی دروشمی خۆبەدەستەوە دەرانەو لە ئاستی بەرنامە نیشتمانیەکانو جێبەجێ کردنی بڕیارەکانی هەشتەمین کۆنگرەی قطری پارتی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ٠٠ بە ناوی گەل بە ناوی نەتەوەی عەرەب بڕیاری میللی کردنی ئەو بەشانەمان دا کە ماونەتەوەو هی بێگانەن لە کۆمپانیای نەوتی بەسرەدا براینە بەم پێیە توانیمانوا بکەین دەسەڵاتی نیشتمانی بەتەواوەتی بەسەر سامانی نەوتماندا بڕوات لەگەڵ کاروباری بەرهەم هێنانو فرۆشتنی لە بازارەکاندا ٠

سەرۆکی فەرمانده
ئەحمەد حەسەن بەکر
٨ی کانونی ١٩٧٥

وا ساڵی ١٩٧٥ مان بەرێ [illegible] سالی [illegible] [illegible]٧٦ [illegible] وەو پیا چونەوە یەکی خێرایی ساڵی رابوردو ، وە سەرنج دانی رووداوەکانی بە تێکرایی لەم وڵاتەداو لە دنیای عەرەبیو جیهانیدا ، جێگای بە هیوایو دڵخوشیە :

عیراقی شۆڕشو برایەتیو دەسکەوتەی شۆشگێرانەی بەردەوام

لە وڵاتە کەماندا ، کۆماری عیراق ، کۆماری کوردو عەرەبو کۆماری برایەتیو بەرەی نیشتمانیو ئۆتۆنومی کوردستان لە ماوەی ساڵی ١٩٧٥ داو سەرکەوتنی زۆر گەورەو مەزنی بەدی هێناوەو بە سەرکردایەتی حیزبی بەعسی سۆشیالستی عەرەب ئەم وڵاتە ڕێگای بەرەو ئاسویەکی روناك گرتۆتە بەر ، بیا چونە وەیەکی خێرایی ئەو دەسکەوتە مەزنانەی سەرکردایەتی حیزبو شورشی ١٧ـ٣٠ تەموز بەدی هێناون ، بۆ ساڵی ١٩٧٦ زیاتر هانمان ئەدات بۆ ئەوەی بە دڵنیایەوە بڵێین ماوەی چەند ساڵێکی تر عیراق ئەگاتە پلەیەکی زۆر بەرزی پێشکەوتنو ئاوەدانیو گەلی عیراق بە کوردو عەرەبو کەمایەتیە براکانیەوە دوا رۆژێکی زۆر روونالتر چاوەرێ یانە :

● لە ماوەی ساڵی رابوردوا یاسای خزمەتو خانەنشینی عەسکەری لە بیرەوەری ٥٤ ساڵەی دامەزراندنی سوپای عیراقدا دەرچو ٠

● هەر لە سەرەتای ساڵی رابوردودابو بڕیاری پەسەند کردنی سیستەمی دامو دەزگاکانی بەڕێوە بردنی ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان ژمارە (٤)ی ساڵی ١٩٧٥ دەرچو ٠

● دەسکەوتێکی نوی بۆ چینی کرێکاران بەدی هات کەبریتی بو لە وەی ، ئەوکرێکارانەی لەو پرۆژانەدا کار ئەکەن ، کە لە ١٠ کرێکار زیاتر بەکار ئەهێنن یاسای تەقاویتو (ضمان) کۆمەڵایەتی کرێکاران ئەیانگرێتەوە ٠

● دەرچونی یاسای ژمارە (٩٠) کە ملکایەتی زەوی وزاری لە ناوچەی کوردستاندا دیاری کرد ٠

● لە ٨ی کانونی یەکەمی ساڵی ١٩٧٥دا ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش قانونی میللی کردنی کاری کومپانیای سنور داری نەوتی بەسرەی دەرکرد ، کە بەم بڕیارە مەزنە شۆڕشگێرانەیە لە وڵاتەکەماندا سامانی نەوت بە یەکجاری کەوتە دەست دەوڵەتەوە ٠

ناوچەی کوردستانو بەرەو قوڵ کردنەوەی دەسکەوتەی ئۆتۆنۆمی گەلی کورد

دوای ئەوەی شۆڕشی ١٧ـ٣٠ تەموزی پێشکەوتوخواز بەسەرکردایەتی حیزبی بەعسی سۆشیالستی عەرەب لە ١١ی مارتی ١٩٧٤دا یاسای ئۆتۆنومی ناوچەی کوردستانی دەرکردو ئەوەبو لایەنی کۆنەپەرستی گومان لێ کراو لە بزوتنەوەی کوردا دژی ئەو یاسایە وەستا ٠ ساڵی ١٩٧٥ کۆتایی ئەو یاخی بوونەهاتو ئاشتیو ئاسایش گەرایەوە کوردستانی عیراق ، دەزگاکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی کەوتنە کاری کورجو گوڵی خویانو ئەمساڵ ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستان یەکەم دەورەی کوتایی هاتو دەورەی دوەمی ئیشوکاری دەستی پێ کرد ٠ ناوچەی کوردستان لە ساڵی شۆڕشی ١٧ی تەموزدا بەرەو ئاوەدانی ئەچیو ساڵی ١٩٧٦ ساڵی بەرەو پێشەوە چونی زیاتری ئەم ناوچەیە ئەبێ ٠

جیهانی عەرەبو سەرکەوتنی زیاتری بزوتنەوەی رزگاری خوازی گەلی فەلەستین

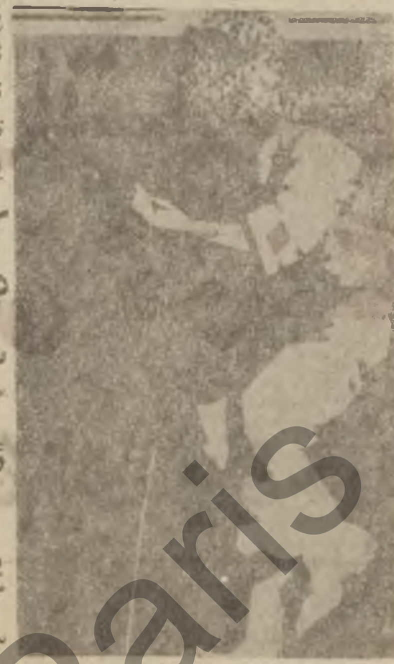

● بزوتنەوەی رزگاریخوازی تێکرای عەرەبیش ساڵی ١٩٧٥ هەنگاوی زیاتری بەرەو سەرکەوتن نا ، گەورە ترین سەرکەوتنی بڕیارەکەی نەتەوە یەکگرتوەکان بو کە بزوتنەوەی زایونستی بە بزوتنەوەیەکی رەگەز پەرست داناو دانی نابە مافی چارەنوسی گەلی فەلەستیندا بۆ گەرانەوەی بۆ خاکی خۆیو بڕیار دانی مافی چارەنوسی ٠

● شورشی گەلی عومەمان لە ناوچەی خەلیجی عەرەبی سەرکەوتنی مەزنتری بە دەست هێناوەو هێزە کونەپەرستەکانو بەکری گیراو هێزەکانی بێگانە نەیان توانیوە رەورەوەی بەرەو پێشەوە چوی ئەو شورشە بوەستێنن بۆیە ساڵی ١٩٧٦ ساڵی نزیك بونەوەی زیاتری سەرکەوتنی تەواوەتی گەلی عومان ئەبێ ٠

● فیداکارانی فەلەستین لە ماوەی ساڵی ١٩٧٥ دا دەست وەشاندنی خویان لە زایونیزمی دوژمن توند تر کردو چەندان جار بنکەکانی دوژمنیان لە ناو جەرگەی تەل ئەبیبو قدس هەڵتەکان ٠

● کارەساتی ناخوش لە بزوتنەوەی گەلی عەرەبو وڵاتە عەرەبەکاندا ، فراوان بونی پیلانی دەستە خەتی بەدەستەوە دەرەکان بو کە ئەنجامەکەی رێکەوتنی سیناو درێژ کردنەوەی ماوەی مانەوەی هێزەکانی ئاسایشی دەوڵەتان بو لە بەرزاییە داگیر کراوەکانی جۆلان ٠ کە ئەمە یارمەتی جولانەوە کۆنەپەرستو خۆ بەرستەکانیدا لە وڵاتی لوبناندا خۆیان کۆ کردەوەبۆ تەواو کردنی ئەلقەیەکی تری پیلانەکە بە بەگژا چونی بزوتنەوەی رزگاریخوازی فەلەستینو هێزە نیشتمان پەروەرەکانی لوبنانو ئەنجامی ئەمەش ئەوەبو کە لە ١٣ی نیسانی ١٩٧٥ وە شەرێکی ناوخۆییان لەو وڵاتەدا بەرپاکرد ٠

کاروباری دەوڵەتانی دنیا :

ساڵی ١٩٧٥ سەرکەوتنی گەلانی ئازادیخوازی دنیا بو

لە ساڵی ١٩٧٥دا ، بزوتنەوەی رزگاریخوازی گەلانی دنیا بە تایبەتی جیهانی سێیەم هەموو هەنگاوێکی بەرەو سەرکەوتنی زیاتر بو ، هەموو هەنگاوی شکاندنێکی تری هێزەکانی ئیمپریالیزم بو ، کۆماری گەلی ڤێتنام لە بەشی خوارودا مەزراو شاری « سایگون » بو بە شاری « هوشی مین » و ئالای شورشگێرەکانی لە سەر شەکایەوە ئینجا گەلی ڤێتنام کەوتە خۆی بۆ یەکخستنەوەی هەردوو بەشی وڵاتەکەی ، خواروو سەروو ٠

● « لون نول » هەوادار دەستی ئیمپریالی ئەمەریکا لە شاری « فنوم بن » هەڵاتو شورشگێرەکانی کەمبودیا سەرکەوتنو حکومەتی شورشی کە مبودیا گەرایەوە پایتەختو نوردوم سیهانوك کرا بە سەرۆك ٠

● هەر لە ساڵی ١٩٧٥ ولاتانی جیهانی سێیەم ، بە یەکخستنی هەڵویستیان بەتایبەتی لە کۆمەڵی گشتی نەتەوەیەکگرتوەکان توانیان زیاتر هێزەکانی ئیمپریالیزمو شەڕ خوازەکان ئەمارۆ بدەن ٠

● گەلانی ئازادیخوازی ئەفەریقا ، ساڵی ١٩٧٥ خەباتی بێ وچانیان زیاتر پەرەپێ داو لە ٢٥ی حوزەیراندا کۆماری گەلی موزامبیق دامەزراو لە مانگی تشرینی دووەمدا کۆماری گەلی ئەنگولا ٠

کاروانی تێکوشانی گەلان ، بەرەو پێشەوە ئەچێو رۆژ بەرۆژ سەرکەوتنی زیاتر بەدی ئەهێنێو ساڵی ١٩٧٦ ساڵی سەربەستی زیاتری گەلانی دنیاو شکاندنی تەواوی ئیمپریالی جیهان ئەبێ ٠

تیشك

دلیر

شورشی ١٧ی تەموزی نەتەوایەتی سوشیالیستی گەلێك دەسکەوتی شۆرشگێرانەی بۆ گەلی عیراق بەدی هێناوە٠٠ ئەم دەسکەوتانە بە پێی نەخشەی بیرو باوەڕی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبەو لێی جیانا بێتەوە ٠

ئەم رێرەوی تێکۆشانە لە هەمو قۆناغەکانی گۆرانی کومەلایەتی گەلی عیراقدا دەسکەوتی بەنرخو پربایەخی هێناوەتە دی ٠٠ ئەو بڕیارە شورشگێری یەنەمرەی کە سەرۆکی گەل سەرۆك احمد حسن البکری تێکوشەر لە بارەی میللی کردنی پاشماوەی بە شەکانی بێگانەوە لە کومپانیای نەوتی بەسرەدا بلاوی کردەوە دەسکەوتێکی شورشگێرانەی مێژویی نوێیەو ئەلقەیەکی پێویستی ئەو زنجیرە دەسکەوتانەیە کە تا ئێستا لە وڵاتا بەدی هاتوە ٠

میللی کردنی بەشەکانی بێگانە لە کومپانیای نەوتی بەسرەدا کولەکەی ئابوریمان بە هێز تر ئەکاتو ماوەش فراوانتر ئەکات کە ئابوری نیشتمانیمان بەرەو پێشتر بڕواتو گەلی عیراق لە دوی ئابوریو کۆمەلایەتیەوە هەنگاوێکی تری گرنگ بنێ ٠

ئەو رێبازی میللی کردنە کە لە یەکی حوزیرانی ساڵی

بڕوانە ل ـ ٧

ئاهەنگی کردنەوەی هێڵی ستراتیجی

کایەوە کەبریتی بوە لەدەست گرتن بەسەر ئابوری هەندێ وڵاتی عەرەبو بەکارهێنانی ئەو ئابوریە بۆ خزمەتی ئامانجە جیهانیو ناوخۆییەکانی ٠

وە لەبواری ئەو سیاسەتو چالاکیانەوە چەند بەلگەیەکی تر دێتە پێشەوە دەربارەی بەیەکەوە بەسترانی مەبەستە سیاسیەکانی ئیمپریالیزم لەگەڵ ئامانجو چالاکیەکانی ئابوریدا ، جائەمەش وا پێویست ئەکات کە توندوتۆڵ کێشەی رزگاری سیاسیو رزگاری ئابوری بەیەکەوە گرێ بدرێن ئەمەش کارێکی بایەخدارە لەم قۆناغەدا لە خەباتی عەرەبو لەسایەی [illegible] ئەو سیاسەتو چالاکیانەی ئیمپریالیزم لەناوچەکەو جیهاندا ئەیان نوێنێ ٠

دەستەبەری بوونی [illegible] ویستی رووبەڕووبوونی کاریگەرانەی زنجیرەی پیلانەکانی ئیمپریالیزمو زایۆنیزم بەشێوە تازەکانی وای لەعیراقی شۆڕش کردوە کە سیاسەتی ناوخۆو نەتەوەیی لەسەر بنچینەی بیروباوەری رزگاریخوازی فراوان دابرێژێو سوود لە تاقی کردنەوەکانی خەبات وەربگرێ لەهەردوو مەیانی قطریو نەتەوەییداو پشت ئەستور بە بیروباوەرەکانی شۆڕش ٠٠ شورشی مەزنی حەفدە ـ سی ی تەمووزو حزبە پەرماندەکەی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو بنچینەی بڕوابوونێکی پتەو بە گەلو هێزە لەبن نەهاتوەکانی بۆ بنیاتنانی پاشەرۆژی پرشنگدار وەکو بەشێك لە رۆڵی شارستانیو خەباتی نوێی هەموو نەتەوە ٠

بەرێزان ٠٠٠ دوێنی بەخواستی گەلو شۆڕش نەوتمان میللی کردو بەم جۆرەو دوای میللی کردنی بەشەکانی بێگانە لە کۆمپانیای نەوتی بەسرەدا بەتەواوەتی دەستمان بەسەر سامانی نەوتماندا گرت ٠٠٠ ئیمە بەو دەسکەوتەی هێنامانە دی توانا لەبن نەهاتوەکەی خەباتی ئەو نەتەوە تێکوشەرەمان ساغ کردەوە دەربارەی رووبەڕووبوونی ئیمپریالیزمی جیهانو شوێن پێ ئابوریو سیاسیو سایکولۆجیەکانی ٠

بەم بۆیە شۆڕش لەم وڵاتەدا جارێکی تر ساغی کردەوە کە ئیمپریالیزم هەرچەندە سەرکێش بێو خاوەن توانا بێ ناتوانێ بەکی خواستی بەرەوپێش چوون بگرێ ، ئەگەر چاتوو پێداویستی خۆراگرتنو بەرەوپێش چوون لەسەر رێگای ئامانجە مەزنەکانی رزگارکردنی گەلو دابین کردنی ژیانی باشتر دەستەبەر بێ ٠

میللی کردنی نەوت لەم وڵاتەدا وەکو تەگبیرێکی سیاسی شۆڕشگێرانە سەرەرای ئاوەرۆکو لایەنە ئابوریەکانی ، شوێنو پایەیەکی تایبەتی هەیە لەچوارچێوەی گشتی نەخشەکێشانماندا بۆ رەتکردنەوەی باری وەستاوی نیشتمانی عەرەب ٠٠ هەروەها ئەم هەنگاوە لەچوارچێوەی رێبازی نەگۆڕاوی بیروباوەرماندا دێت بۆ رزگارکردنی ئابوریمان رزگارکردنی بەیەکجارەکیو بەکارهێنانی بۆ خزمەتی گەلو نەتەوە

براینە ٠٠٠

ئەو زنجیرە هەنگاوانەی سروشتی ستراتیجی گرنگیان هەبوو کە شۆڕش ناوی وەکو میللی کردنی نەوت زنجیرە تەگبیرێکی تریان لەگەڵدا هاتەکایەوە بەپێی ژێرەوەری وردو بۆچوونی هوشیارانەی ئەو دۆخەی نەتەوەی عەرەب پیایدا تێئەپەری لە جەنگێدا دژی ئیمپریالیزمو زایۆنیزمو نوکەرانیان ٠٠ یەکێ لە نێوان ئەم تەگبیرانە هێڵی ستراتیجی بوو بۆ گواستنەوەی نەوتی خاو لەنێوان (حەدیسە)و (فاو)دا ٠

ئەم پرۆژە زیندوە گەورەیە بەپێی پێویستی نەخشەکێشانی ئابوریو کاری سیاسیو عەسکەری نەوتی فاو ئەگوێزێتەوە بەم پێیە ئەتوانین نەوتی خوارووی وڵات بگەیەنینە بەندەرەکانی دەریای سپی ناوەڕاستو ئەو نەوتەی لە ژووروی وڵات دەرئەهێنرێ بگەیەنینە بەندەرەکانی خلیجی عەرەب بەم شێوەیە بایەخی لەئەندازە بەدەری ئەو پرۆژەیە دەرئەکەوێ لەگەڵ ئەو دەورەی لەپاراستنی ئابوری نەتەوەییو جێگیرکردنی سەربەخۆیی سیاسی ئەم وڵاتەدا ئەیگێڕێ ٠

رووداوی ئەم پرۆژەیە کە ئێستا ئاهەنگی کردنەوەی ئەگێڕین لەگەڵ سەرەتای بیرکردنەوە لە رێگای رزگارکردنی سامانی نەوتمانەوە لەچنگی مۆنۆپۆلەکانەوە دەست پێ ئەکات ئەویش پێش ساڵی ١٩٧٢ بوو ٠٠ وە بیرلێکردنەوەی راستەوخۆو جێبەجێ کردنی لەلایەن سەرکردایەتی حزبو شۆڕشەوە دوای میللی کردنی کۆمپانیای نەوتی عیراق لەیەکی حوزەیرانی ساڵی ١٩٧٢ دەستی پێ کرد کاتێ هەندێ کاربەدەستی خێزانی عەرەب هەڵویستی سەیرو دژ بە میللی کردنی مەزنیان نواند بەهۆی هەندێ هەڵویستەوە کە هەیان بوو سەبارەت بە تەگەرەدان لەرۆیشتنی نەوتی میللی کراو بەخاکی سوریاو لوبناندا ٠

ئەگەر خواستی گەلی عەرەب لەنیشتمانی گەورەدا نەبوایە کەتوند دژی ئەو هەڵویستانە وەستان لەوانەبوو میللی کردنەکە پەکی بکەوێو هەڵبوەشێتەوە ٠ هەروەها ئیمە ناچاربووین کە بەو مەرجانە قایل ببین کەبەسەرماندا سەپێنراو رێککەوتین لەگەڵ سوریاو ئنجا لەگەڵ لوبناندا لەسەرەتای ساڵی ١٩٧٣دا رێککەوتنەکەمان لەدۆخێکی نایەکساندا مۆرکرد ، لەئەنجامی ئەم رێککەوتنەدا زیانێکی ٧٠٠ ملیون دۆلارمان لێکەوت وەئەگەر بەو رێککەوتنەش کاربکەین ئەوا لەئایندەدا واتە لەساڵی ١٩٧٦ زیانی ٥٠٠ ملیون دۆلارمان لێ ئەکەوێت سەرەرای ئەو کارتێکردنو زامە دەروونیو پرنیشەی ئەو رێککەوتنە لەهەستو هۆشی ئیمەو هەستی گەلە خەباتگێرەکەماندا کردنی ٠

براینە ٠٠

هەروەکو ئیمپریالیزمو نوکەرو هاوپەیمانانی سیاسەتی لابەرەی هەمەجۆر ئەگرنەبەر بۆ بەرەنگاری کردنی خواستی جەماوەر هەروەهاش پێویستە لەسەر سەرکردەکانی تێکوشانی شۆڕشگێرانە حیسابی لابەرەی هەمەجۆر بکەن لەتێکوشانیاندا بۆئەوەی دەستوباڵیان بانەدرێو مەرجی ناپەسندیان لەلایەن ئیمپریالیزمو نوکەرانیەوە بەسەردا نەسەپێنرێ ٠

سیاسەتی قەناتی هەمەجور بۆ پاراستنی عەمارکراوی پێویستو پترکردنی پاشەکەوت رێگایەکی راستە بۆ بەدیهێنانو جێبەجێ کردنی ئەرکەکانی رزگاری نیشتمانیو نەتەوەییو بنیاتنانی سوشیالیستی ٠ وەلەم قۆناغەشدا ئەم رێبازە بایەخێکی زۆری هەیە لەخەباتی نەتەوەی جوامێری عەرەبدا ٠

لەبەرئەوە هێڵی ستراتیجی ئەمرۆ بۆتە راستیەکی ئەگێڕاو کە لەبەرچاومانە وە لەماوەیەکدا تەواوکرا کە لە (٢٢) مانگ تێنەپەڕی ٠ دوای ئەوەی کە بەلای زۆرکەسەوە پرۆژەیەکی خەیاڵی بوو ، وەوای بۆئەچوون گوایە لەو دۆخەی پێشوی خەباتی وڵاتی عیراقدا نەئەشیا جێبەجێ بکرابایە ٠

ئیمە بەم بۆنەیەوە ، بەناوی سەرۆکی خەباتگێر احمد حسن بکرو بەناوی سەرکردایەتی حزبو شورش پیرۆزبایی لە گەلە مەزنەکەمان ئەکەم دەربارەی ئەو ئەفەس درێژیەی هەیبو وە ئەو خۆ پەسندنەکردنەی تواندی بۆ سەرخستنی ئەم پرۆژە گەورەیە هەروەها سلاو لە تەقەللاو تێکۆشانی کارگێرانی ئەو پرۆژەیە ئەکەم کە لەشەویان خستە سەر رۆژ بۆ ئەوەی پرۆژەکە روناکی ببینێ ٠ براینە جارێکی تر سلاو لەهەمووتان ئەکەم ٠٠ ئیتر سلاوو درودی خواتان لێ بێت ٠

کردنەوەی پرۆژەکە

ئینجا بەڕێز جێگری سەرۆکی

پاشماوە

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕشو هەڤاڵانو بەرێز بانگ کراوانی ئاهەنگەکە بەرەو کردنەوەی پرۆژەکە کەوتنە رێ ٠ بەرێز جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لەکاتی بڕینی شریتی پرۆژەکەدا وتی :

« بەناوی خواو بەناوی گەلو بەناوی سەرۆکی تێکۆشەر احمد حسن بەکرو بەبەرەکەتی خوا ئەم پرۆژە گەورەیە ئەکەینەوە لەپێناو پاراستنی سەربەخۆییو سەربەرزی گەلی عیراقو دەسەلاتی بەسەر خاکەکەیدا » ٠

ئنجا هەڤال شبلی عەیسەمیو هەڤال صدام چونە ژووری کۆنترۆلی تۆربینی گازەکەو گوێیان بۆ باس کردنی پرۆژەکە گرت کەلەلایەن کاربەدەستانی پرۆژەکەوە بۆیان باس کرد ٠

وتاری وەزیری نەوت

ئەوەی شایانی باسە بەرێز تایە عبدالکریم وەزیری نەوت وتارێکی خوێندەوە تیایدا وتی :

ئیمە کەئیمرۆ ئاهەنگی بەکارخستنی هێڵی بۆری نەوتی ستراتیجی ئەگێرین ، کاری بێ وچان ئەکرێ شان بەشانی ئەم دەسکەوتە ، بۆ جێبەجێ کردنی پرۆژەی بایەخداری تر لەمەیانی پاککردنو پالاوتنی نەوتو پیشەسازی پیترۆکیمیاییو گاز سەرەرای پشکنینو گەران بەدوای نەوتدا لەسەرانسەری وڵات ٠

تەواوبوونو بەکارخستنی ئەم پرۆژەیە گۆرانێکی گرنگی مێژوییە سەبارەت بە پیشەسازی نیشتمانی نەوت لەم وڵاتەدا ٠٠

وتاری بەڕێوەبەری پرۆژەکە

وە کاك راجح محی الدین یوسف بەڕێوەبەری پرۆژەکە وتارێکی لەسەرەتای ئاهەنگەکەدا خوێندەوە تیایدا باسی دەسکەوتە گەورەکانی شورشی نەتەوەیی سوشیالیستی حەڤدەی تەمووزی کرد لەمەیانی نەوتدا ٠٠ بە تایبەتی میللی کردنی نەوتو سوود وەرگرتن لەنەوتو بەکارهێنانی نیشتمانیانەو وتی :

ئەم دەسکەوتانە هەمووی بەرووبوومی سیاسەتە راستەکەی شورشو حزبە فەرماندە کەیەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ٠

پرۆژەی هێڵی ستراتیجی

ئەم پرۆژەیە لە ـ حدیثە ـ دروست کراوە نزیکەی ١٣٠ ملیون دیناری تێچوە لەو ناوچەیەوە نەوت ئەگوێزرێتەوە بۆ دەریای سپی ناوەراست بەسوریاو لوبناندا هەروەها نەوتی ژووروی وڵاتیش ئەگەیەنێتە فاوو خلیجی عەرەب درێژایی هێلەکە ٨١٠ کیلۆمەترەو وزەی گواستنەوەی ساڵانەی نزیکەی ٤٨ ملیون تەنە بەرەو خواروو ٤٤ ملیون تەن بەرەو ژووروو ١١٠ هەزار بۆری تیادا بەکارهێنراوە کە کێشەکەیان ٤٠٠ هەزار تەنەو پتر لە ٤ هەزار ئەندازیارو بەڕێوەبەرو تەکنیکی کاریان تیاداکردوە ٠

ئا٠د٠ع

Institut Kurde de Paris

چی دەربارەی كێشەی دورگەكانی «تیمور» دەزانی

دورگەی تیمور لە چەند دێرێكدا

● دورگەی تیمور بەگەورەترین دورگەی (ئەرخبیل مەلایو) دادەنرێ و كەوتۆتە نێوان دەریای سافز (لە ڕۆژ ئاوا)و دەریای تیمور لە (ڕۆژ هەڵات) . نزیكەی ٤٠٠ میل لە ئوستراڵیاوە دورە بەشی ڕۆژ هەڵاتی ئەودورگەیە لە ژێر دەسەڵاتی پورتوگال دایەو بەشی سەروی ڕۆژ ئاواش كە وتۆتە ژێر دەسەڵاتی ئەندەنوسیا .

● ژمارەی دانیشتوانی بەشی ڕۆژ هەڵاتی دورگەكە دەگاتە نزیكی ٦٠٠،٩٤٢،١ بە گوێرەی سەر ژمێری ساڵی ١٩٦١ (كوبانگ) بەپایتەختی بەشی ڕۆژ ئاوای دورگەكە دەژمێردرێ و پایتەختی بەشی ڕۆژ هەڵاتیش كە لە ژێر دەسەڵاتی پورتوگال دایە پایتەختەكەی « دیلی »یە .

● درێژایی دورگەی تیمور ٣٠٠ میلەو پانایشی دەگاتە ٦٥ میل و پێوانەی هەمو خاكەكەی ١٣٠٩٤ میلی چوارگۆشەیە .

● دانیشتوانی ئەودورگەیە زوربەیان لە (ئەتلاپۆرا) هاتون و بەشێكی زۆریشیان چینی و عەرەب و ئەوروپایی لە ناودان .

● ساڵی ١٦١٣ هۆڵەنداو دورگەیەی داگیر كرد دوڵەگەل پورتوگاڵ كە لەسەرەتای سەدەی شازدەوە ئەودورگەیەی كرد بە ژێردەستەی خۆی كەوتەكێشەو ناكۆكی . هۆلەندا شاری « كاپونگ » پایتەختی دورگەكەشی لە ساڵی ١٦١٨دا داگیر كرد بەڵام ساڵی ١٧٤٩ پورتوگال دەستی بەسەرا گرت .

● لە نێوان ساڵەكانی ١٨١١و ١٨١٥دا هێزەكانی ئیمپریالیزمی بەریتانیا لە دورگەكانی (جاڤا) دورگەی تیموریان گەمارۆدا . ئەمە بویە هۆی ئەوەكە هۆلەندا مل بۆ داخوازەكانی بەریتانیا كەچ كات ، بەڵام پاش روخانی (ناپلیون بۆ ناپارت) دوبارە دەسەلاتی تەواوی خۆی بەسەر ئەم دورگەیەدا سەپاندەوە .

● ساڵی ١٩١٤ هۆڵەنداو پورتوگاڵ لەسەر سنوری نێوانخۆیان ڕێك كەوتن و نامەیەكیان مۆر كرد .

● لە سەردەمی شەڕی دوەمی جیهانیدا ژاپۆن ئەودورگەیەی داگیر كرد .

بەشی لێكۆڵینەوە لە ڕۆژنامەی « هاوكاری » ئامادەی كردوە

« ڕۆنو نیون » بەیا منێری جەپو پێشكەوتوانەی هەیە ،حیزبی دیموكراتی دەستە گۆڤاری « ئەفریكاسیا » لەم راستی تیمور و پاشان حیزبی « ئابودیتی » كە كۆمەڵێكی لێكۆڵینەوەی خوارەوەدا سیاسی بچوكەو داوای یەكگرتنی دورگەی تیمور لە ماهیەتی ئەوپیلانە گەل ئەندونیسیا دەكا . ئیمپریالیزمیەی ڕون كردۆتەوە كە دورگەكانی تیمور توشی هاتون .

پێشەوای بەرزی رزگاری

ڕۆژی ٩ی مانگی تشرینی یەكەم هێزە چەكدارەكانی ئەندونیسیا پەلاماریان بردە سەربەشی ڕۆژهەڵاتی دورگەی تیمور كە ٤٠٠ ساڵ بو لە ژێر دەسەلاتی ئیمپریالیزمی پورتوگال دابو .

مانگی تشرینی یەكەمی ١٩٧٤ حكومەتی پورتوگال ڕایگەیاند كە دورگەی دورە دەستی تیمور لە ساڵی ١٩٧٦ دا سەربەخۆی وەردە گرێ . ئەم ڕاگەیاندنە لە ناوحیزب و بزوتنەوە سیاسیەكانی دورگەدا بو بە هۆی جمو جوڵێكی سیاسی كەم وێنە . گرنگترین ئەم حیزب و ڕێكخراوانە بریتین لە بەرەی شۆڕشگێڕی یەكێتی و سەربەخۆی تیموری ڕۆژ هەڵات « فریتیلین » كە ڕێبازێكی

هەر لە سەرەتای توندبونی كێشەی سیاسیدا دیاربۆ كە بەرەی شۆڕشگێڕی یەكێتی و سەربەخۆیی تیموری ڕۆژ هەڵات لە باری هێزو ژمارەوەلە پێشەوەی هەمو حیزبەكانەوەیەو لە لایەن كۆمەڵانی خەڵكەوە پشتیوانی لێ دەكرێ . هەروەها دەركەوت كە لە ناوخەڵكی لادێدا زۆر بەهێزە .

لە هەڵبژاردنی موختاری گوندەكاندا كە كاربەدەستە داگیر كەرەكانی پورتوگاڵ ڕێكیان خستبو بە جۆرێك كۆمەڵانی خەڵكی لادێی ئامادەكردبو كە زیاترلە ٩٠٪ بەرهەمەكانی هەڵبژاردن بە قازانجی « مرشح »ەكانی ئەو بەرەیە بو .

ئەو سەركەوتنە مەزنەی بەرەی شۆڕشگێڕ كۆنەپەرستی و ئاغاكانی شێت كردچونكە ترسی ئەوەیان لێ پەیدابو كە ئەم دورگەیە بۆ ئەوان دەبێتە «كۆبا»ی خواروی ڕۆژ هەڵاتی ئاسیا . بۆیە دەوڵەتەكانی ڕۆژ ئاوا بە پە لە نۆكەرو چڵكاو خۆرەكانیان ناردە دورگەكەو داواشیان لە هاو پەیمانەكانیان واتە حكومەتی ئەندونیسیاو ئوستراڵیا كرد كە بە پە لەدەست لە كاروباری دورگەكە

وەربدەن و بەرەی « فریتیلین » لە ناو بەرن جێبەجێ كردنی ئەو ئەركە بە بریگادێری تەقاویت كراوی ئوستراڵیایی « بێرنار كالینان » سپێردرا .

« بێرنار كالینان » ئەركەكەی بەم جۆرە دەست پێ كرد كە چەند ناوەندێكی پێوەندی لە گەڵ دەزگاكانی موخابەراتی ئوستراڵیا دامەزراند ، كە ئەمیشیان پێوەندی لە گەل (سیا) دەزگای موخابەراتی ئەمریكا هەبو . ئەمە لە لایەك لەلایەكی تریش لە گەل هێزە دەستە راستیەكانی ئوستراڵیا

بە تایبەتی پارتی دیموكراتی كە زۆر كۆنە پەرستە ڕێك كەوت ، ئەو كابرایە پێشتریش بە سەركردایەتی هێزە چەكدارەكانی ئوستراڵیا لە شەڕی دوەمی جیهانیدا لە دورگەی ڕۆژ ئاوا بۆ سەر كوت كردنی بزوتنەوە شۆڕشگێڕیەكان وبۆ پاراستنی دەسەڵاتی ئیمپریالیزم دایان نابو . چونكە لە ساڵەكانی شەستدا لە ڤیتنامی خوارو ڕاوێژ كەری ژەنراڵ «دیام» بو وپێوەندیەكی زۆر نزیكیشی لە گەل ئەو كار بە دەستە پورتوگالیانە هەبو كە حوكمی دورگەی تیموریان دەكرد .

دەوڵەتە ڕۆژ ئاواییەكان لە دەست تێوەردانی كاروباری تیمور دومەبەستیان هەیە : یەكێكیان سیاسی یە كە دەیەوێت جوڵانەوەی شۆڕشگێڕی دامركێنی و نەهێڵێ پەرەبستێنی و مەڵبەندی خواروی ڕۆژ هەڵاتی بخاتە مەترسیەوە . دوەمیشیان ئابوری یە چونكە نەوتی لەودورگەیەدا شك ئەبرد .

كەواتە سەیر نەبو ئەركی سەركوت كردنی جوڵانەوەی شۆڕشگێڕی بەرابەرایەتی بەرەی « فریتیلین » بە « بیرنار كالینان » سپێردرابو . چونكە « بیرنار كالینان » هەر لەوكاتەدا بەڕێوەبەری كومپانیای نەوتی بەریتانیا بو لە ئوستراڵیا كە لقێكە لە كومپانیای « بریتیش پێترۆلیۆم » بۆیەكەیادا « بیرنار كالینان » قازانجێكی ماڵی گەورەی لە دورگەی تیموردا هەیە ، كومپانیای نەوتی بورما كە بەریتانیا بەڕێوەی دەبا ٢٣٪ی لەپەشەكانی كومپانیای بریتیش پێترۆلیوم هەیە ، لە بەشی سەر بە ئەندونیسیای دورگەكەدا بە ناوی كومپانیای «ووسایدبورما» كەندو كۆژی دۆزینەوەی نەوتی دەست پێ كردوە .

بەڕێوەبەرایەتی ئەم كومپانیایەو نوسینگەكانی (مكاتب) لە « ملبورن »ی ئوستوراڵیان و كاروباری كەندو كۆژیش لەو نوسینگا نەرابەڕێوە دەبرێ .

كومپانیای نەوتی تیمور هەوڵی دەدا ژمارەی قونسولخانەكانی پورتوگال زیاد بكاو (بریگادێر بیرنار كالینان)یش دەورێكی گەورەی لەمەدا هەبو . كومپانیای نەوتی تیمور هەتا ئەوكاتەی كودیتای پورتوگاڵ دوایی بە حوكمی سالازار هێنا لەسەر تێكۆشانی خۆی بەردەوام بو . بەڵام دوای ئەوكۆدیتایە ناچاربو بۆ ماوەیەك تێكۆشانی خۆی بوەستێنێ .

ئەو كومپانیایە داوای دەكرد كە لەبەشی ڕۆژ هەڵاتی دورگەكەدا ڕژێمێكی ئەوتۆ دابمەزرێ كە قازانجەكانی بپارێزێ و هەمو باج و خەراجیش ماڵی لەسەر هەڵبگیرێ .

بۆ بەدی هێنانی ئەم مەبەستە كومپانیای نەوتی تیمور ئەو كەمایەتیە كۆنەپەرستەی پڕچەك كرد كە پارتی یەكێتی دیموكراتی سەركردایەتی دەكا . بۆ ئەوەی بەرامبەر بەرەی « فریتیلین » ڕابوەستێ و بەگژیدا بچێ . دیارە تاقیكردنەوەی چەكدارەكانی ئەندۆنیسیا لە كوشتاری بە كۆمەڵی خەڵكی ئەندونیسیادا جێگای دڵنیایی كومپانیای نەوتی تیمور بو كە بتوانێ قازانجی ئەمیش هەربەوجۆرە بپارێزێ .

وا دەردەكەوێ كە (بیرنار كالینان) لە مانگی نیسانی ١٩٧٥ دا لە شاری ملبورن چاوی بەرابەرایەتی پارتی یەكێتی دیموكراتی دورگەی تیمور كەوتوە ، كە « لوبێز دونكروز » سەركردایەتی دەكاو پاشان وتووێژو پێوەندی لەگەل دەزگای موخابەراتی ئوستراڵیا (جی . ئی . ئۆ)و بەڕێوەبەری ئەم دەزگایە « سێر جۆردان جوكیل » لە كامبێر درێژەی هەبوە لەم كاتەدا (جوكیل) سەفیری ئوستراڵیا بو لە ئەندو نیسیاو ژنەكەشی هەر خەڵكی ئەندونیسیایە . دوایی هەموی ئەوانە بۆ برینەوەی وتووێژ لەگەل دەزگاكانی ئەندونیسیا چونە جاكارتا .

كاتێك پارتی یەكێتی دیموكراتی بە هاوكاری پارتی « ئابودینی » لە ١١ی ئابی رابردودا كۆدیتایەكی چەكداریان بۆ بەدەستەوە گرتنی دەسەڵات لەدورگەكەدا بەرپاكرد هێزی كۆمەڵانی گەل و هێزەكانی بەرەی « فریتیلین » لێیان ڕاپەرین و كۆدیتاكەیان تێك شكاند . لەو كاتەدا بەڕێوبەرایەتی پارتی یەكێتی دیموكراتی دەستە راست بانگەوازێكی بۆبنكەكانی خۆی لە « دارون » ناردوداوای كرد بە هاواریەوە بچن .

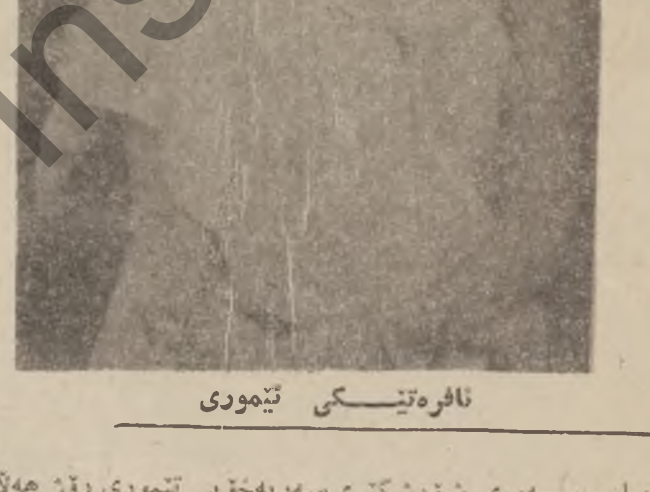

ئافرەتێكی تێموری

دیارە بەرەی شۆڕشگێڕی سەربەخۆیی تیموری ڕۆژ هەڵات « فریتیلین » توانی ئەو پەلامارە بوەستێنێ كە پارتی یەكێتی دیموكراتی لە ١١ی ئابدا دەستی پێ كرد بەڵام لافاوی چەكی تازە بۆ هێزەكانی یەكێتی دیموكراتی هەر ڕانەوەستا ، هەروەها ئەوعەسكەری یە پورتوگالیانەش كە لەدورگەی تیموردا مابونەوە هەمویان ئەوپەڕی كۆنەپەرست بون ، ئەندونیسیایەكانیش هێزەكانیان لەسەرسنور كۆ كردەوەو بەشێك لە هێزی دەریاییشیان بەرەو دورگەكە كەوتەرێ .

بەرەی فریتیلین كە توانی بوی بە تەواوی دەسەڵاتی دورگەكە بەدەستەوە بگرێ دەستوبرد حكومەتێكی كاتی دامەزراند . لێرەدا هێزەكانی یەكێتی دیموكراتی و «ئابودینی» لەسەر سنوری ئەندونیسیا »كۆبونەوەو فەرمانەی پورتوگالیش گوێزرایەوە بۆدورگەی « ئۆتۆرۆ » .

ئەمجار بەرەی « فریتیلین » ئیدارەیەكی مەدەنی گورج و گۆڵی دامەزراندو ئیسلاحاتێكی كۆمەڵایەتی بەربڵاوی دەست پێ كرد چەند قوتابخانەیەكی دامەزراندن . ڕەنگە هەرباسی ئەوەی كە ٩٨٪ی دورگەكە نەخوێندەوارن بەس بێ بۆ ئەوەی بزانین دامەزراندنی قوتابخانە بەو خێراییە چەندە كارێكی گرنگ بو . بەرەی فریتیلین ڕوی كردە لادێ و ڕێ نوێنی خەڵكی كرد كە بەرهەمی گشت و كاڵی جۆربەجۆر

بچێنن ، چونكە ٩٤٪ی ئەوشتانەی كە دورگەكە بەدەرەوەی دەفرۆشی قاوەیە .

لە باری لەش ساخیشەوە كاربەدەستە پورتوگالیەكان هیچ بایەخیان بەباری لەش ساخی ئەو دورگەیە نەداوە ، بۆیە لە ناو هەمو دانیشتوانی تیموردا پزیشكێك نیەو پێویست بو بۆ كاروباری لەش ساخی تەنیا لەبرین پێنجەخۆ ولاتیەكان كەڵك وەربگیرێ .

بەم جۆرە هێزەكانی ئەندونیسیا لە ڕۆژی ٩ی تشرینی یەكەمدا بە چەكی ئاسمانی و دەریایی و زەمینیەوە پەلاماری شاری « باتوگاد »یان داكە كەوتۆتە لای ڕۆژ هەڵاتی دورگەكە ، لەوهێرشەدا چڵكاوخۆرەكانی پارتی یەكێتی دیموكراتیش بەشداربون بەڵام هێزەكانی بەرەی « فریتیلین » توانیان بیانشكێنن و پاشەوپاش بیانگێڕنەوە .

سەر لەنوێ لە ١٦ی تشرینی یەكەم داهێرشیان هێنایەوەو ئەمجارەیان حكومەتی كاتی داوای لە نەتەوە یەكگرتوەكان كرد كە بێتە ناوەوە .

ڕۆژی ١٨ی تشرینی یەكەم ئادەم مالیك وەزیری دەرەوەی ئەندونیسیا گوتی دەنگدانەوەی دۆخی بەشی ڕۆژ هەڵاتی دورگەی تیمور گەیشتۆتە رادەیەك كە هێمنی و ئاسایشی ئەندونیسیاو خواروی ڕۆژهەڵاتی ئاسیای خستۆتە مەترسیەوە ، هەر لەو كاتەدا پارتی یەكێتی دیموكراتیش بو بە جوڵانەوەیەكی دەستە راستی دورەو پەرێزو تەریك .

پاشماوەی : كۆرێك و ..

بكرێت بۆ تەماشا كردنی ؟! یان ئارایشتێكی خەستی دەست و پەنجە لە رزوكەكان كراو لە باوەشی شاعیر فرێنرا ، یان وەك بووكە ناكامەكەی گۆران بە دوای عەشقی پاكا ملی ناو لە خشتەیان بردو فرێنرا بۆ باوەشە پیسەكان ... گۆرانی نەمر لە هەڵبەستی (كیلی گولكۆی گەورە كچێك) دا دەڵێت :

بەرێی عەشقی پاكا نام مل و ... تاوان
بۆ لادێی بردم
لاوێكی نامە ردم تووش هات لە رێما
بە سوێن و پەیمان
وەك رەشمار پەپكەی خوارد نووست لە ناوجێما
ئابرومی تكان
پاش ئەوەی ماری پیس ژەهری خۆی رژان
كشایەوە كون

تەنانەت یارە لە جكدارەكەی شاعیر ئەوەندە هەڵكۆفراو مەركەوەرەكانی دەورو پشتی گیلەكەی مەم و زین بوون بەڵام توانیویەتی ئەو راستیە بدركێنێ كە سەرنەكەوتنی ئەوو شیرینە نازدارەكەی لە عەشقە پیرۆزەكەیاندا مانای ئەوە نیە كە ئەو خۆشەویستیە درۆیەو رووكەشە ، یان دڵداری نۆێی سەرناگرێ و ئەم دوو نموە دێرەی كۆتایی هێزێكی نەمری كارایە :

عەشقی دوورگەی ولاتێكی سپی و هێمن
لە پاپۆری گوزەرەوەی دیلەكانی دڵی منا وەك خۆی ماوە

Institut Kurde de Paris

هەر خواردنەوە

موحەڕەم موحەممەد ئەمین

بەو شەوە ساردە لە سەرشۆستە کە ڕاوەستا بوو · لە تاو سەرما هەر دوو دەستی لە گیرفانی شەرواڵەکەی توند کرد بوو · خێرا خێرا بە ڕاستوچەپی خۆیدا ئاوڕی ئەدایەوە وا دیار بوو لە چاوەڕوانی یەکێك بێزار بوو ، بۆیە لە بەر خۆیەوە وتی :

ـ ئەوە بوو دیار نەبوو ·· کەی ئەوەندە بێ دەستە لاتە تا ئیستا نەتوانێ پارەی خواردنەوەی ئەم شەومانی دەست بکەوێ ·· دوێ شەو کە نۆرەی من بوو بە نیو سەعات عەلی ئاغام لە خشتە بردو دوو دینارم لێ سەند · وا سەرماکە سیرەی خستم · با بڕۆم بۆ مەیخانەکە ، ئەویش هەر پەیدا ئەبێ ·

مەیخانەکە کەوتبووە کۆلانێکی تەسكو تاریکەوە · هەر سیانو چوار لە دەوری مێزێك کۆمەڵ بوو بوون · ژاوە ژاوو تەقە تەقی پەرداخ بە مێزدا کێشانو هاتو چووی بۆیەکانو پیش خواردنەوەی دووکەڵی جگەرە تێکەڵاو بە یەك بوو بوون ·

مجە لەبەر دەرگاکە چاوێکی بە مەیخانەکەدا گێڕا · ئینجا بە تیلایی چاو سەیرێکی مەیخانە چی یەکەی کرد کە کابرایەکی ورگنی سەر ڕووتاوە بوو لە نزیك دەرگاکەوە لە پشتی مێزێکەوە دانیشتبوو · لەپاشا بەرەو ژوور هەنگاوی نا تا گەیشتە قوژبنێكو لەسەر کورسی یەك دانیشت مەیخانە چی یەکە هەر چاوی تێ ئەبڕی ·

ئەوەندەی نەخایاند دەنگی چەپڵەو گۆرانی لە بەر دەرگاکەوە بەرز بووەوە · هەموو ڕوویان کردە دەرگاکە · کابرای مەیخانە چیش لەسەر کورسی یەکەی بەرزبووەوە · لەولاشەوە مجە هەستایە سەرپێو کەوتە دەست راوەشاندنو بانگ کردن :

ـ قالە ·· قالە ·· هەتیوو وەرە بۆ ئیرە ·

قالە بە چەپڵە لێدانو گۆرانی وتن هاتە ناو مەیخانەکەوەو لە تەنیشت مجەوە دانیشت ·

ـ یاخوا بە خێر نەیەیت قالە ئەزانی لەبەر ئەو سەرمایە چەندم چاوەڕوانی کردیت ! ئیتر لەوە زیاتر خۆمم پێ ڕانەگیرا ، خۆم کرد بێرەدا بۆ ئەوەی ئەختێ کەرم دابێم ·· ئەشم زانی تۆش هەر خۆت ئەکەی بێرەدا ·· تو خوا چەندت لە عەلی ئاغا کێشایەوە؟

ـ بە سەری تۆ ئیشەو بەختمان نەبوو ·· هەر کە عەلی ئاغا چاوی پێم کەوت دامیە بەر شەقو زللە وتی ئێوە ساختەچین ·· ساختەچی گوا هەتیوە کە · منیش لەترسانا هەتا هێزم تیابوو رام کرد · بەلام شەرت بێ ئەمەی بەسەرەوە نەڕوا · لە هەلێکدا ئەبێ منیش تیری تێ هەلبدەمەوە ·

ـ دەك قالە خوا بتگرێ بۆ خۆتو ئیشت ! دەمەستە با بڕوین ئیرە بەجێ بهێلین ·· بە گیرفانی خالی عارەق لە مەیخانەدا ناخورێتەوە ·

ـ ئاخ ! مجە ·· بۆ ئەوەندە زوو ورە بەرئەدەیت ·· متمانە بە کاکی خۆت بکە ئیمشەو لێرە چارەکە عارەقەکەی خۆت هەر ئەخۆیتەوە ·· تا بکێشە بە مێزەکەدا بۆیەکە بێ بۆ لامان ·

پاش ئەوەی مێزەکەیان بە خواردنەوەو مەزە ڕازایەوە، مەیخانە چی یەکە هاتە لایانو بە چرپە چەند قسەیەکی لەگەڵ کردن · لەپاشا بە ڕوویەکی گرژەوە دەستێکی ڕاوەشاندو بەجێی هێشتن ·

مجە ڕووی کردە قالەو وتی :

ـ گوێت لێ بوو گوتی چی ؟ ئەوەی لە خەیالتایە دەری کە · سەیر کە مەیخانە چی یەکە دوو یاساولی لە بەردەرگا داناوە · باوەڕ ناکەم کەس هەبێ بتوانێ پارەی خواردنەوە نەداو خۆی بدزێتەوەو لەو دەرگایەوە بچێتە دەرەوە ·

ـ من ئەمەم بە خەیالدا نەهاتووەو ناشیەت ·· ئێمە ئەمەندە ناپیاوتین مافی خەڵکی بخۆینو ڕابکەین · ئێمە شاباشی خۆمان ئەدەینو قنج هەلئەپەڕین · مجە گیان دلت هیچ نەکا · با خواردنەوەکە بە دلمانەوە بنووسێت ·

مجە وەکو دەمێك بێ تامی عارەقی نەچێشتبێ خێرا خێرا قومی لە پێکەکەی ئەدا · لەبەر ئەوە قالە ناچار بوو پێی بلێ :

ـ بە ئاخێوت چارەکە عارەقەکە مەکە بە یەك قوم · لەسەر خۆ بخۆرەوە · پەلەت چی یە ، هەر بەژێر لێفە داڕژیوە ئەسپێو نەکەنا دەکەیت لە چایخانەکەی عەبە گۆچان ·

مجە کلاوو جامانەکەی لەسەر سووچێکی مێزەکە داناو وتی :

ـ بەڕاستی قالە گوناحمان ئەئا واله عەلی ئاغا ئەکەین · هەر جارە دوو دینارو سێ دیناری لە دەست دەرئەهێنینو هیچیشی بۆ ناکەین ·

ـ وازی لێ بێنە ، زۆر موستەحەقە ئەم سەگبابە · ئەم پیاوە ورگنە بەناواچوە وا کوڕەزاکانی بێ گەیبون کەچی واز لە بێ ڕەوشتی ناهێنێ بە دەست برینی خەڵکیو چەوساندنەوەی کەسانی وەك منو تۆ بووە بە خاوەنی کۆشك وتەلار ·· ئێمە کە پارووی لێ ئەسێنین وا ئەزانێ بۆ ئەوە ئەماندانێ کاری بێ ڕەوشتی بۆ ئاسان بکەین ·· خۆشی ئیمشەو ئەمەی بۆ ڕوون بوەوە · بۆیە وا پەلاماری مێی دا ·· شەرت بێ بە مەرەیەکی بەرم ببێ بە پەند بۆ هەموو بێ ڕەوشتەکانی تریش ··

ـ ئەم پیرە مێردە پیاوەتی ی نەماوە تا بە دوای شتیوا دابگەرێ ··

ـ مردووت مرێ مجە کە لەشت ئەکۆلێتەوە ·· چوزانم بەلکو بە پێچەوانەوەی بوێ ·· ئا مجە سەیرکە ·· سەیری شاری شێتان بکە ·

مجەکە ئاوڕی ئەم لاو ئەولای خۆی دایەوە بینی کەس وەکو خۆی نەماوە لەولاوە یەکێك ئەگریو برادەرەکەشی بە دەستە سڕ دەمو چاوی ئەسڕی · لە لایەکی تریشەوە دوان دەمو چاوی یەکتری دەلێسنەوە · لە ناوەڕاستی مەیخانەکەشدا چوار کەس بە پێوە پێکەکانیان بەرز کردوەتەوەو سووڕ ئەدەن · لەو بەنایەشەوە دوان ئەئەڕێننو جنێو بە یەکتری ئەدەن · بۆیەکانیش بە دەوری خۆیاندا دەخولێنەوەو نازانن بە دەنگی کێوە بچن · مەیخانەچی یەکەش لە بەردەمی مێزەکەیدا ڕاوەستاوەو زەردەخەنە نیشتووەتە سەر لێوی · ڕەنگە لە دلی خۆیدا بلێ : کەستان پارەتان بە فیڕۆ ناڕوا لەم مەیخانەیەدا ·

ئەوەندەی پێ نەچوو دەنگی جنێو زیاتر بەرز بووەوە · دوانەکەی لای قوژبنەکە هەلسانە سەر پێو بەشەقو زللە بەربوونە یەکتری · مێز قلپ بووەوەو پەرداخو دەوری وقاپ هاڕەی کرد · خەڵکەکە بە یەکدا هاتن ·

لەم کاتەدا قالە دەستی کرد بە باخەلیداو دەمانچەیەکی دەرهێناو تەقەیەکی کرد · مجە ئەوەندەی زانی قۆلی بە قۆلی قالەوەیەو بەرەو دەرگای مەیخانەکە ڕای ئەکێشێ ، وەکو خەڵکەکە دەرپەڕینە دەری و بە کۆلانێکدا بۆی دەرچوون · پاش ئەوەی دوور کەوتنەوە قالە بە مجەی گوت :

ـ هەتیو ئەمگوت بە دلنیایی عارەقی خۆت بخۆرەوەو پاکت نەبێ بۆ پارەکەی ؟ ئەوەتا یاساو لەکانو مەیخانەچی یەکەش لەپێش ئێمەدا ڕایان کرد · بە ڕاستی عارەقی باش بوو · ڕەنجی کەس بە خۆڕایی نەڕۆیی حی مەیخانە چی یەکە نەبێ ، ئەمیش موستەحەقە · بزانە چونکە ئێمە لە هەموو دانیشتوانی ئەم مەیخانەیە ڕەشو ڕووت ترین کەس بووین چۆن بە هەڕەشەو کوڕەشە هاتە سەرمان ·· وای ئەزانی لە وانەین پاش خواردنەوە خۆمان بدزینەوەو حەقی بفەوتێ · خۆ ئێمە زۆر شەو لێرە ئەخۆینەوەو حەقی خۆی ئەدەینێ · نازانم ئەمشەو بۆ گومانی لێ پەیدا کردین ·· ئا بیرم کەوتەوە · ئەی نەبوو بیری شەو مستەکۆلەیەکم کێشا بە لووتیا چونکە پێی لێ حسیبووینە کەوش ئەیوت بە دوو قوم عارەقەکەتان بخۆنەوەو بڕۆن بە بەهانەی ئەوەی شەو درەنگەو مەیخانەکەی دائەخا ·· ڕاستیشی ئەکرد مەیخانەکە کەسی تیا نەمابوو لە منو تۆ بەولاوە · شەرت بێ کە بارم دەست کەوت ئەچم بۆ مەیخانەکەی داوای لێ بووردنی لێ ئەکەمو حیسابی ئیمشەویشی ئەدەمێ ·

مجە هەلی دایە :

ـ باشە ئەگەر بە ڕێکەوت ئەم گێچەلە هەلنەگیرسایە چۆن ڕزگارمان ئەبوو ·· ئەبوایە ماوەیەك لە گرتووخانە ڕامان ببواردایە بۆ زەقنەبوت کردنی چارەکێ عارەق ·

ـ تۆ لای خۆت دەمێکە عارەق خۆری ·· ئەی نازانی کۆڕی عارەق خواردنەوە لە مەیخانەیەکی وادا بەبێ گێچەل نابێ ·· وا گریمان کەس بەگژ کەسدا نەچوو ئەوسا بە گالتەوە شەڕێکم بە تۆ ئەفرۆشتو تەقەیەك ئەکراو ئیتر ئەوەی تر خۆت وا لە بەرچاوتە ·

ـ ئەی ئەم دەمانچەیەت لە کوێ بوو ؟

ـ ئەمە دەمانچە تەپەدۆرەکەیە کە هەمیشە بۆ ئەنگانە هەلم گرتووە ·

مجە دەستی برد بۆ سەری ·

ـ ئا ·· کوڕە ·· خۆ کلاوو جامانەکەم لە مەیخانەکەدا لەسەر مێزە کە بەجێ ماوە ·· خۆ ئەوە بایی عارەقەکەیە کە زەقنە بۆتم کرد ·

ـ قەیناکە ·· گوێ مەدەرێ ·· سەر سەلامەت بێ کلاوو جامانە ئەبینەوە ·

پۆستەی ئەدەب و ژیان

بەر لەوەی بێینە سەر ڕووەلام دانەوەی ئەو برادەرانەی بابەتیان بۆ ناردووینو بابەتەکانیان ، لەبەر هەرچی بێ ، بلاو ناکرێتەوە ، ئەمانەوێ دلسۆزانە بە گوێی هەندێکیدا بچرپێنین کەوا نووسینو ڕۆژنامەگەری و بەهرەدەرکەوتن تەنها لەسەر بناغەی دەستو دڵ ئەبێ · سەرەڕای ئەوەش کە خەلك وەنەبێ ئەوەندە پاکی نەخوێندەوارو نەشارەزا کە ڕاستو درۆ جەوت لە یەك نەکەنەوە ئەوەی کە چەند جار بە ناوی خۆیەوە شتمان بۆ ئەنێرێو بۆی بلاو ناکەینەوە ، وەنەبێ ڕقمان لێ بێ بۆیە بۆی بلاو نەکەینەوە · مەسەلە تەنها ئەوەندەیە بابەتەکەی دەست نادا · هەر کاتێ بابەتی وای نارد کە دەس بدا یاخۆی ئەوەندە پێش کەوت بزانێ باش بنووسێ ، بێ سێودوو بۆی بلاو ئەکەینەوە · کەواتە پێویست نی یە ناوی یەکێکی تر بکا بە ناوی خۆیو هەرچۆن بێ ، مەگەر بە ڕێکەوت ، ئەگینا لێمان ناشارێتەوە ·

ئەوەش کە بابەتی نووسەرێکی تر ئەکا بە هی خۆیو تەنها بۆ ئاهی سوێن ئەنووسێ ، بۆ نووسینی ئەم بابەتە کەلك لەم سەرچاوانەی خوارەوە وەرگیراوە ، بەوە ناتوانێ تەوقی تاوان لەئەستۆی خۆی لابەرێو ئێمە لەبەر هەندێ لێکدانەوەی تایبەتی تائیستا بە ئاشکرا دەستمان نەخستووەتە سەر هەندێ لەم کردارانەو ناوی ئەوانەمان نەزڕاندوە کە وا دەکەن · ئێمە لامان وایە ئەو جۆرە کەسانە بەرلەوەی چاوەڕوانی زڕاندنیان بن لەلایەن ئێمەوە ، باشتر ئەوە لە دوا سەعاتەکانی شەوا ، کە لە ژوورێکی چۆڵا وتارە (کەیان) ! ئەکرن بەدەستەوە ، باشترە خۆیان (بۆ)و (لەبەرچی ؟) یەك لە خۆیان بپرسن ، ئەوجا) وتارەکە بخەنە پاکەتو بۆ ڕۆژنامەیەکی بنێرن ··

ئێمە بێ گومان ڕازو نیازی نێوان ئەم خەلکەمان ئاشنا لێ نی یە لە بەر ئەوە نووسەر ڕاستەوخۆ نەکەرێتە بەر لێ پرسینەوەی دەروونو مێژوو کەواتە بە هیچ کلۆجێ جوان نی یە بابەتی تایبەتی ی نێوان دوو کەس بکەوێتە نێو دێڕەکانی هیچ کارێکی هونەری یەوە ، تکامان وایە هەموو برادەرانی نووسەر چاودێری ئەم خالانە بکەنو ئیتر بۆ لەمەولا ·

● بۆ خاوەنی «شیعری» : ڕۆی بە عاسمانم ··
کاکی برا ، بەعاسمانم ئەمەوێ بە گوێتدا بچرپێنم : ئاخۆ بە ڕاستتە ئەوە شیعرە ، یا چۆن ؟

● بۆ خاوەنی بابەتی « قانیعو یادگارێکی ئەدەبی » :
بەداخەوە یادگارەکە بۆ بلاو کردنەوە ئەشیا · سەرەڕای ئەوەی کە بە ئەلەشت نووسیبووەوە ·

● بۆ خاوەنی شیعری « ئەوێن و یاسا » :
بەداخەوە ، مەودای بلاو کردنەوەی شیعرەکەتان نەبوو ·

● بۆ برایان خاوەنی « رازێکی شاردراوە لە پەردەی دلداری »و « ڕەنگە نەزانی »و « تەنها برادەرێك »و « پارچە شیعرێك »و « پەلکە زێڕینەی دەمەو بەیان »و « نامەوێ ئازیز »و « گولی باغی ژیان »و « خۆشەویستم »و « یادی خۆشەویستێك »و « بێ وەیلی »و « سەرەتای دلداری یەکی نوێ »و « خۆشەویستم »و « ونم کردی »و « شیعرەکانم »و « بۆ پەپووله چرا دۆستە » ·
شیعرو نووسینەکانتان کەلکی بلاو کردنەوەیان پێوە نەبوو · ببوورن ·

● بۆ کاك احمد کریم زامدار ·
کە هاتنە بەغدا سەرمان لێ بدەن بۆ وەرگرتنی ژمارە داواکانتان ·

● بۆ خاوەنی وتارو شیعری « باشە » :
حەزمان ئەکرد هەر لەبەر خاتری وێنەکە شتێك لە شیعرەکانیش بلاوکەینەوە · بەلام جی بکەین دەستی نەئەدا ·

● بۆ خاوەنی شیعری « کاروانی بەرەو ژیان » :
شیعرەکەت ، بەداخەوە ، شیعری ئەم چەرخو سەردەمە نەبوو ، سەرەڕای ئەوە کە لەبارەی هونەریشەوە لەدواوە بوو ·

● بۆ خاوەنی شیعری « لە ژێر خۆتم بەرە » :
شیعرەکەتان ، بەداخەوە بۆ بلاو کردنەوە نەشیا · ببوورن · ئاخر شیعر بەهرەیە ، زۆرەملێ نی یە ·

● بۆ خاوەنی وتاری « یەسینین ·· ئەو شاعیرەی گورگی هێنایە ژیان » :
وتارێکی ترمان لەبارەی یەسینینەوە بلاو کردەوە · دیارە بەرچاوتان کەوتووە · مەسەلەکەش جێگای لەوەندە زیاتری لەم لاپەڕەیەدا دەسگیر نابێ ·

● بۆ خاوەنی وتاری « لێك چوون لە بەرهەمی شاعیراندا » :
باشی چاری بابەتەکەتان نەکردوە · ببوورن لە بلاو نەکردنەوەی ·

● بۆ خاوەنی پارچە هەلبەستی « لە داستانی شاعیرێکا »و « یادێکی کۆن »و « فرمێسکی بێچارەیی » و « لە کاتێکدا » :
ئەو دیمەنانەی لەشیعرەکانتا پیشانت داون زۆر سادەنو شیعرەکانیشت لەبارەی تەکنیکی شیعرەوە زۆر لەدواوەن · هیوای بەرەوپێش چوونتمان هەیە ·

● بۆ خاوەنی شیعری « هاتنەوە سوێی زامەکانم » :
تەنها هەستی خاوێنو دلسۆزانە شیعری لێ پێك نایەت · ئاواتی پێشکەوتنت ئەخوازین ·

● بۆ خاوەنی شیعری « خۆشەویستەکەم »و نامەیەك :
سوپاسی هەستت ئەکەین بەرابەر بەم ڕۆژنامەیە · ئێمە لەو باوەڕەداین هەر ڕۆژنامەو گۆڤارێك جێگای خۆی هەیەو دەوری خۆی ئەبینێ · ئەو ژمارە کە نیتەناوونیشانی خۆتمان بۆ بنووسە بەلکو بۆت بنێرین · هەرچەند شیعرەکانتمان لەبەر نەبەکامی یان بلاو نەکردوەوە ، بەلام لامانوایە چەکەرەی شیعرت تیا دیاری یە ·

سەدەمین سالی لەدایك بوونی « ئیساهاکیان » شاعیری مەزنی ئەرمەنی

ئەرمەنیەکانی جیهان جێژنی سەدەمین سالی لەدایك بوونی «ئاوتێك ئیساهاکیان» شاعیرو نووسەری مەزنی ئەرمەنی دەگرن ·

ئەرمەنیەکان لە هەر شوێنێك بن لەم ئاهەنگەدا بەشدار دەبن ·

« ئیساهاکیان » شاعیرو نووسەری مەزنی ئەرمەنی لە مانگی ئۆکتۆبری سالی ١٨٧٥ لە شاری « ئەلیکسەندرا پول » لەدایك بوو · خوێندنی سەرەتایی هەر لەو شارە بوو · پاش خوێندنی پولی ناونجی لە کۆلێژی « گۆرگیانی » ناوی نووسیو دەستی بە خوێندن کرد · بەلام تەبعی سەرکیشو گیانی بەرزە فری ئەو نەیتوانی بو داب و شوێنی ویشكو برینەکی کۆلێژی « گۆرگیان » سەر دانەوێنێ · ناچار بوو بە نیوەچلی دەست لە خوێندن هەلگری · هەر لەبەر ئەو بەرزەفریو سەر دانەنواندنە ، دوو جار کەوتە بەندیخانەوەو جارێکیش دوور خرایەوە · پاشان ئەرمەنستانی بەجێ هێشتو ماوەی ٢٥ سال لە ولاتەکانی ڕۆژئاوا ڕایبوارد · لەو ماوە درێژەدا زۆر شت فێر بوو · ڕێگای خەباتی دژی زولمو زۆری دیتەوە · شارستانەتی ڕۆژئاوای ناسی ، کۆیلەتی ڕووص غەیرە ئینسانی شارەزای ئاهەنگی ئازادیو فەلسەفەو فەرهەنگو بیرو باوەڕی تازە بوو ·

ئیساهاکیان لە تەمەنی ١٢ سالیدا دەستی کرد بە شیعر گوتنو هەوەلین دیوانی شیعری لە سالی ١٨٩٨دا بە ناوی « گۆرانیەکانو برینەکان» چاپو بلاو کرایەوە · لە شیعرەکانی « ئیساهاکیان »دا ، ئەوین بەهەواوی مانـاو بەچەشنێکی هەراو خۆدەنوێنێ · لە هەوینی ئەوینو خۆشەویستیدا زۆر توند بە ڕۆمانتیزمەوە بەندە · لەو ڕۆمانتیزمەتووندەدا ، خۆشەویستی مرۆڤو کۆمەل بە شێوەیەکی پرشەنگدار دەدرەوشێتەوە ·

« با بسووتێم »
« با بۆ نەتەوەکەم ، بۆ جیهان تیشکێك باوێژم »
« و بکەومە نێو دلی توفانو ئاگر بژێن »

دنیای بورژوازی ، دنیای ڕای کرد کە ئەو شاعیرە بەشەوقو بەگوڕە بێزار بێو لەبەر خەلكو مروڤایەتی ڕابکا · ئەو بێزاریو ئەکینەوەی بوو بە هۆی هۆنینەوەی قەسیدەی پرشەنگدارو ئەکاندەری ئەبوعەلای مەعەرری :

« من ئەو چۆلو بیابانە وشكو تاو سووتوەم دەوێ »
« ئەو چۆلو بێروونەم دەوێ کە بەتەنیا ، ماندوو ، چاو بە گریان »
« سەرانشیواو پێیدا دەڕێشتم » ·

« ئیساهاکیان» لە قەسیدەی ئەبو عەلای مەعەرریدا ، تەواوی کوڵو کۆی دلیو سەرکیشیەکانی ڕووحی لە زمانی شاعیرو فەیلەسوفی عەرەبەوە دەگێڕێتەوە · لەم قەسیدەیەدا باسی قانوون ، کۆمەل ، نابەرامبەری و زولمو زۆریو هەتی کوژی یەکانی کۆمەل دەکـا :

«دەستوور چیە ، تەنیا شیری دەستی ملهوڕە تاوانبارەکانە کە خوێیان مشتو مالیان داوە ، تا هەمیشە لە سەری هەژارانی بدەن » ·

« ئیساهاکیان » هەم هونەرمەند بوو ، هەم ئینسان · هەم ئینسان بوو هەم ئازادیخوازی بەڕاستی · لە تاریکیدا بە بۆنەی ئاهەنگی ٦٥ سالی لەدایك بوونی خۆیدا دەلی :

« شیراك لە بۆ من ناوەندی جیهانە · بۆ هەوەلین جار دلم لەوێ دەستی بە لێدان کرد جاوم لەوێ پشکوت ، دنیام لەوێ ناسی · لەوێ هەستم بە ژیان کرد · لەو لانکەی فەرهەنگی کۆنی بەشەوکەتدا ، خەونەکانم هۆندەوە · لە دەشتی سەرسەوزی ئەوێ ، لە تروکی ڕەنگ ئەلماسی « ئالاگوز » ، لە پەنا کانیە ڕوونو بلورینەکاندا ، لە ڕوخەکانی جەمی « ئارپاچای»و لە تەنیشت ئاشەکانو لەبن دیوارە بەرزەکانی « ئانی »دا · بەلی من بە « شیراك»ی نیشتمانم قەرزدارم · « شیراك » منی پەروەردە کرد · سەربەرزی کردمو تووشی بیرکردنەوەی کردم · پاشان ناوی منی گەیاندە نێو ناوە ئەبەدیەکانی ئەدەبیاتی نەتەوەیەکی کۆن · نیو ڕێزی بۆ بەلەوانیش کەمتر · من لەوێ نامی وشەی ئەدەبیاتی ئەرمەنم چێشت ·

زۆر پەیامی پیرۆزم لەوێ وەرگرت · کاتێکی شانازیم پێ برا ، سنوورەکانی « شیراکیش » پەرەیان گرتو تەواوی نیشتمانەکەیان داگرت · من تەواوی نیشتمانم گەڕام لە پەنا هەموو پەیکەرو لە پەنا هەموو پەیکەرو میحرابەکانیدا چۆکم داداو بارامەوە و چەند سەعات لەگەل خوم سرتەم کرد · لە هەر شوین و جێگایەك بووم وێنەی ئاسمانی نیشتمانەکەم لە بەرچاو بوە · هەرچەندە جاروبار تەماشای چیای « مونبلان »م کردوە ، بەلام وێنەی « ئەراراتم » لەوێدا دیوە · ئەگەر لە بەرامبەر « بارتنونی ئاتین »دا ڕاوەستاوم میحرابەکانی « هرپسیمە »م لە خەیالدا زیندو بۆتەوە · ئەگەر گوێم داوەتەوە گۆرانیەکانی « ناپل » گۆرانی میللی ئەرمەنی لە گوێچکەمدا زرینگاوەتەوە ·

« یوفتوشنکو » شاعیری سەردەمی ڕوس دەلی :
« سالی ١٩٥٧ هەوەلین جار بۆ بەشداری کردن لە ئاشتنی « ئاوتێك ئیساهاکیان »دا ، چارنتس « ·

شنۆیی لە فارسیەوە وەری گێڕاوە

چووبوومە ئەرمەنستان · بەڕاستی ئاشتنی «ئیساهاکیان» سەرکەوتنی شیعر بوو بەسەر شینو پرسەدا ·

سلاو لە گیانی ئەو شاعیرە کە بە مردنو بە تەرمی ئەبەدی نێژراوی ، لە کاتێکدا دەروا کە بۆ خۆی ببێتە مشتێکی خۆلی ، لەنێوان ئەو ئینسانانەدا پەیوەندی دادەمەزرێنی کە ژیانی ڕۆژانە لێکی جیا کردوونەوە »·

لوئی ئاراگون شاعیری بەناوبانگی فەرانسە دەلی :
« سەدەی بیستەم بە ناوی شاعیرانی پرشەنگدار ڕازاوەتەوە ·
لە فەرانسە ئێلوار ، ئاپولنیر ·
لە ئەلمان ریلکە
لە ئەسپانیا گارسیا لورکا ·
لە ڕوسیا مایاکوفسکی ویسەنین ·
لە ئەرمەنستان ئیساهاکیانو

Institut kurde de Paris

کتێبی هاوکاری

ئەفسانەی چیای ئاگری

ئەڵقەی هەشتەم

نوسینی : یەشار کەمال
شوکر مستەفا لە تورکیەوە
کردویەتی بە کوردی

« گوڵبەهار ، پێدەزانێ ، یا هەڵێین » •

گوڵبەهار دەستی دا پیلی لەسەر تەختەکەی دانا ، گوتی :

« راوەستە بزانم » •

یوسف گوتی :

« بابم خەریکە داوت بۆ دەنێتەوە • نایەوێ بزانی کە ئەو بە هەموو شتێکی زانیوە • نایەوێ بزانی ، کە ئەو زانیویە ئەتوو ئەسپەکەت هێناوەتەوە ، ئەتوو چوویە دوکانی ئاسنگەری • ئەمنیش بۆ خۆم دیتم کە چوویە ژووری لە دوکانی ئاسنگەرەکە • بابم بەوەش دەزانێ • ئاگای لەوەشە کە ئێستا ئەمنو تۆ ، وا دوو بە دوو لێرەکانە پێکەوە قسان دەکەین • هەمووی دیت ، هەمووی دەزانێ • هەڵنەیەین بابم چاومان هەڵدەکۆڵێ • بەو گوێیانەی خۆم گوێم لێ بوو چی بە سمایل ئاغا گوت » •

« چی گوت ؟ »

« دەیگوت : ئەو کچەش و ئەو کوڕەش هەرتکیان دەکوژم جارێ چاوەڕوانم ، بزانم یوسف هەموو شتێکم پێ دەڵێ ؟ بزانم گوڵبەهار دێ ، بەسەر دەستو پێمدا بکەوێ ؟ ئەورۆش چاوەڕوانی دەکەم ••• سبەینێ قیڕ دەیانگرم ••• »

گوڵبەهار لە هەموو شتێك گەیشت • خۆشی بەرانبەر بەبابی چەندین ساڵ بوو هەر وای هەست دەکردو • هەموو کەسێ وای هەست دەکرد کە بابی ئاگای لە هەموو گوتەو کردەوە یەکیەتیو لەو هەستە قوتار بوون کارێکی زۆر گرانە •

هەرچەندت ئاقڵ بە خەرج دابا ، بەڵام ئەگەر جارێکی دەقوڵایی ئەو هەستە کەوتبای ئیدی کارت کرابووو قوتار بوونت بۆ نەبوو •

یوسف ئەوێ رۆژیش نەیاخۆ سۆزی هەموو شتێك ، هەرچی یەکی زانیبا بە بابی دەگوت ، هەنگێ لە ترسان بۆ خۆی هیشك هەڵدەهاتو دەمرد • یوسف بە دەستی خۆی نەبوو کە بۆ وێ هاتبوو • هەر لە ترسانیش بوو کە تا ئەو دەمی نەچوو بووە کن بابی • گوڵبەهار یەك یەك ، بیری لە هەموو شتێ کردەوە • ئەگەر یوسف چووبا مەسەلەی ئەسپەکەو ئاسنگەرەکەی لە بابی گەیاندبا ، ئەوە هەموو شتێ راستو رەوان ئاشکرا دەبووو هەڵاتنی زیندانیەکانی لە چاوی وی دەزانی ئەوەی مەمۆشی بە کوشتن دابوو هەر ئاشکرا دەبوو • جا ئەو دەمی بابی بیری لەوە نەدەکردەوە ، مەمۆ لە بای چدا ئەوەی دەکرد ؟ لە پێناوی چدا خۆی بەکوشتدا ؟

یوسف لە پڕ رەنگی بەڕی ، گوتی :

« من دەڕۆم » شەقەی لە دەرکەوە هێنا ، چووە دەرێ ، بە هەڕاکردن هاتە بەر دەرکەی دیوەخان ، وەکو شێت بە دەستی بابیدا نووسا • دوو بەکی کورد ، سمایل ئاغا ، میراو ، دوو پاسەوان لە دیوەخانێ بوون •

گوتی :

« بابە بمبەخشە ، مەمکوژە ، چاوم هەڵمەکۆڵە ! خۆ تۆ بۆ خۆت هەموو شتێکی دەزانی ، بمبەخشە ، من غەیانەتیم لێنەکردووی ، بمبەخشە ••• »

راستو پاکی لە گوڵبەهار گوت • چۆنی هاتبووە کن ، چی لێ ویستبوو ، چوونە کن ئاسنگەر ، چوونەکن پیری کاروان ، هەرچی بیستبووو دیتبوو هەمووی بۆ گێڕاوە •

گوتیشی :

« بیگەنێ ، گوڵبەهار خەریکە هەڵدێ ، کورە پیاوێ چابن وا هەڵات » • لەنکاو مێشکی پاشا چەخماخەیەکیدا ، هەموو شتێکی بۆ روون بۆوە • هەرچەندی دەکرد نەیدەزانی مەمۆ لە سۆنگەی چی ئەو غەیانەتیەی لێکردووە ، لە داخان ، لە رکان ، مەمۆی هێندەی کوڕی خۆی خۆش دەویست ، شێتو هار ببوو •

هەردوو باڵی وەکو باڵی هەڵۆ کردەوە ،هەستاسەرپێیان رەنگی بەڕی بوو • یەك دوو هەنگاو رۆیشت ، لە ترێکیدا ، خۆی بە دیوارەوە نەگرتباوە دەکەوت • دەموچاوی سپی هەڵگەڕابوو ، لێوی ووشك هەڵاتبوو • ردێنی لەرزی ، ئەوجا پاشەو پاش کشاوە ، لەسەر تەختەکە دانیشت • دەستی بۆ باغەڵی چوو • ئەوانی لە ژووری بوون لە دووی ئیسمایل ئاغا وەدەرکەوتن • یوسف بەجارێ تەواو ببوو • هەر هێندەی گلۆلەیەکی مابووو لەسەر تەختەکە هەڵترووشکابوو •

پاشا گوتی :

« ئیسمایل ، ئیسمایل ، چمان لێ بەسەرهات ؟ تووشی بەڵای ناموسیش بووم ؟ ئەم کچە ئەوەشی بەسەر هێنام ؟ مەمۆ ها ؟ کەواتا ئەم جادووگەرە جادووی لە مەمۆ کرد • کەواتا ئەم کچە نیرەو بنەماڵەی بۆسۆیو بەدناو کردم ؟ شەرەفی لێ بەبایی دوو پوول کردین ؟ ئەم بنەماڵە زۆری کارەساتو تۆغرم بەسەرهاتووە ، بەڵام ئیسمایل ، قەتی شتیوا لێبەسەرنەهاتووە ! بێخەبەر بەداوەوەبووین • ئیسمایل هیزە کەس پێنەزانێ • دەنا لە نێو وڵاتی عوسمانلی گەورەو گراندا ریسوا دەبم • کەواتا وەها ئیسمایل ! بەڵام هەرچەندی دەکەم حاڵی نابم سمایل • نازانم کێ پێکاویە ؟ کوشتەی عەشقی کێیە ئەم کچە ؟ ئی ئەحمەدە ؟ ئەدی مەمۆ ؟ مەمۆ ؟ مەمۆ ؟

مەحمود خان ئیحتماڵی دووەمی قەت بۆ قووت نەدەچوو ، بە خۆیو کچەکەی رەوا نەدەبینی •

هەڵستا ، گوتی : « سمایل ، نابێ ئەوە کەس پێ بزانێ بەو دەمو دەستەش کچە لە نێو نابەین » •

سمایل گوتی : « نابێ ، هەر یەکسەر بە مەمۆوەی دەبەستن » •

پاشا گوتی :

« سمایل چیکەین ، هیزە چارەیەك » •

سمایل گوتی :

« چارە ؟ »

پاش کپیو خامۆشییەك ، مەحمود خان گوتی :

« وا بزانین نەزانیومانەو نەبیستوومانە ، چاکە ؟ »

سمایل ئاغا گوتی :

« ناکرێ ، ناتوانین بە هیچ جۆرێکی لە سەرا راگرین ، هەڵدێ • یا بە پەنامەکی بیکوژین ، یا دەزیندانێی ئاوێین • ئەو بیری عەلی بەگمان تێئاویت ••• »

پاشا گوتی :

« دەکرێ ، بەڵام یەکێکی سەرڕاستو جێمتمانەی لە دەرکە دانێ ، دەنا ••• »

« دایدەنێم پاشا » •

پاشا وردە وردە بە خۆداهاتەوە خوێن ساردی یەکەی جارانی وەبەر دەگەڕاوە • مەسەلەی ئەسپەکە ، گۆرانیەکەی سۆفی ، هەموو شتێکی ، لێ روون ببۆوە ئیتر • هەرچی رووی دابوو وەکو رۆژی رووناك روون ببۆوە • پێوەندی ئەحمەدو گوڵبەهار دەبوو زۆر لەوە کۆن تربێ •

سمایل وەکو با وەدەرکەت • لەگەڵ دوو کەسان چوونە ژووری گوڵبەهار • گوڵبەهار ، پاش ئەوەی یوسف رۆیشتبوو چاوەنۆری سمایل ئاغا و میرغەزەبانی دەکرد • بۆ هەموو شتێك خۆی ئامادە و تەیار کرد بوو •

سمایل ئاغا رەق وەستابوو ، ئیشارەتی بۆ گوڵبەهار کرد ، پیاوەکان پریان دایێ گرتیان • سمایل ئاغا لە پێشەوە و ئەوانی دیکە لە پاشەوە ، هاتن ، هاتن ، تا گەیشتنە کن بیری نێو زیندانی • کەس لە ژورێ نەبوو •

سمایل ئاغا ، چ درێغی لە رێز و حورمەت لێنان نەدەکرد ، گوتی :

« خانمی ببەنە خوارێ » •

گوڵبەهار خۆی چووە خوارێ • سمایل ئاغا دەرکەی بە دەستی خۆی پێوەدا و کلیەکەی لە کنە خۆی هێشتەوە ، گوتی :

« هەردوکتان بە توندی کێشکی ئەو دەرکەی بگرن ، ئەگەر سەرتان چووە ئەو کچەتان لە دەست دەرنەچێ » •

پاشا بانگی ژنەکەی کرد ، هەموو کەین و بەینەکەی لە بۆ گێڕاوە • پاشان یوسفی پیشاندا ، هەر هێندەی چنگێکی مابوو ، گوتی :

« کوڕە بە جارێ نەماوە ، حاڵی زۆر شڕ و پەرێشانە ، تۆ چاکی بنۆڕێ •

ئەو کچە لە تۆ بەولاوە کەسی دیکە بە سەروکاری نازانێ ئەگەر یوسف بە خۆداهاتەوە نسحەتی بکە زاری خۆی بگرێ» •

ئەوجا یوسفی هەڵگرت لەکن خۆی داینا • دەستی بە سەروقژیدا هێنا • یوسف وردە وردە بە خۆداهاتەوە •

پاشا دەیگوت :

« ئەتو کوڕی ئازا و بوێری منی • ئازایەکی شایستی بنەماڵەی خۆی بێ وادەکا ، ناموس و شەرەفی بۆسۆ و لەکەدار ناکا •

یوسف بە جارێ شڵەژا بوو و چاوی زەق ببۆوە ، گوتی :

« نامکوژی ؟ چاوم هەڵناکۆڵی ؟ »

پاشا نێوچاوانی ماچکرد ، گوتی :

« یانی چی ؟ ئەتوو لە تۆڵەی ئەو پیاوەتی و جوامێرییە دەبێ چەکێکی جوان و ئەسپێکی بە دڵی خۆت خەڵاتکەم ، گوایە لە سۆنگەی چت دەکوژم ؟ »

یوسف هەر دەگریا :

پاشا بە ژنی خۆی گوت :

« خانم ، کوڕەکە بلاوێنە ، لە سەرەخۆی نیە ، زۆر ترساوە »

ژنە لە یوسف نەوی ، دەستی دا باڵی ، لە دیوەخانێ وەدەرکەوتن •

سمایل ئاغا لە دووی وان چووە ژووری ، گوتی :

« باشام کارەکە جێبەجێ کرا » •

پاشا گوتی :

« سمایل ئاغا ! کەس پێ نەزانێ ، کەس سۆسەی نەکا ، ها » •

« بەسەر هەرتك چاوان پاشام » •

« سمایل ئاغا ، ئێستا سەرم ئاسوودە بوو • بەراستی سەرم لەو کارە سووڕ مابوو • بە جارێ گێژو وێژ ببووم • ماوەیەکی پێ بچێ ، چارەسەرێکی ئەو کچە دەکەین سمایل ئاغا » •

« چارەی دەکەین پاشام • کارێکی سانایە • با بەینێکی پێ بچێ ، هەموو شت لە بیر کرێ » •

سەرڕای سەروگومکردن و حەشاردانەوە ، پاش ماوەیەکی کەم خەبەری گوڵبەهار لە زینداناویشتن بە هەموو لایەکدا بڵاو بۆوە و بوو بە دمکۆ و مقۆ مقۆ • لە پێشدا کەس بڕوای نەکرد • حوسۆی ئاسنگەریش بیستیەوە • پیری کاروانیش بیستیەوە • ئەوانیش هەر ئەم ئاکامەیان چاوەڕوان بوو • پاشان خەبەرەکە سەرتاسەری چیای ئاگری بڵاو بۆوە ، دوایش گەیشتە کەناری گۆلی وانێ ، گەیشتە ئەرزەرۆمێ ، قارس ، ئەرزنجان • دڵداری گوڵبەهار و ئەحمەد بوو بە داستانی سەرزاران • خۆشخوان و دەنگبێژان سەدان ستران و هۆرە و لاوژەیان لەسەر هەڵبەست و هۆندەوە • شوان و بلویرژەنگێوان چەندین چەند ئاوازیان لەسەر دەرێنان • چیای ئاگری هەموو سەرتاپا خۆی لەخم نابوو جحێڵ و لاوان گەڕناس و مێرخاسان ، دلێر و بوێران ، کیژە ئەویندار و بەنگیان گوتیان :

« شەرمەزار خۆمان ، گوڵبەهار لەبیری زیندانێ بێ • جا ئێمە چۆنمان لە رووبێ چاومان لەبەر یەك هەڵبێ » •

ئەحمەد ، پیری کاروان ، حوسۆ ، سەرانسەری چیای ئاگری ، دەشت و بانوان ، پاوان و زۆزانانەکانی ئەرزەرۆمێ شەوەهای شەو خەویان وەچاوان نەکەوت • هەمو بە ئێش و ئازارێ وپژدانەوە گلابوون •• رك ، شەرمەزاری ، هەر رۆژێکی بە ناسۆرێك بوو و تا دەهات تەشەنەی دەکرد •

چیای ئاگری وەکو دنیایەکی دیکەی جیاواز بە سەر ئەو دنیایەوە رۆنیشتووە • قورس و گران ، پەشان و شکۆ ، ئاغڵەبە سەری ئاگری بە تەم و مژە • هەندێ جاریش ئەستێرەی برش و بڵاو جێگای هەوران دەگرنەوە • بەڵام چ ئەستێرەیەك ئەوانی کە پۆل پۆل لە پۆزاندا هەڵدەکەن و دەخولێنەوە •• رۆژ لە پاش شەوانی دوور و درێژ وەکو خەرمانە ئاگرێکی گەش و سوور لە کەلەکەی چیای ئاگرییەوە هەڵدێ •

چیای ئاگری شەوانە گەوزەتر دەبێ ، قورس و گران تر دەبێ • پێت وایە هەموو دنیا بریتیە لە چیای ئاگری و بەس • تاك و تەنیایی یەکەی ، گرم و هۆڕی بە سام ، دایدڕی • لەم سەر تا ئەو سەر •• چیای ئاگری تەنیاییدا دەگرێ ، دەجۆشێ •

بە شەوی تاریك ناسڕدرێتەوە •• تێکەڵ بە شەو نابێ ••• لە شەو تاریك تر ، لە شەو تەنیا تر ، بەسەر گەردووندا دەدا ••• بە مانگەشەویش برتەوێکی ناسکی روونە ••• هێند تەنکە رادەخوێ ••• شەوانە بە سامە ••• تاریکییەکەی هێندەی توفە دیوارێك ئەستوورە • لە شەوی ئەنگوستەچاوی بێ ستێردا گرم و هۆڕێکی لە ناخی ناخەوە دێ ، هەر دەڵێی لە دوورایی هەزاران ساڵەوە هەڵدەقوڵێ •••

تاریکایی وەکو بەرد قورس و گران ، وەکو دیوار وابوو ••• چیای ئاگری وەکو وەسەر بێ کەوتبێ و بڕوا وابوو • دەور و بەر کپ کپ بوو •

هەر دەتگوت ئەو کروکپییەیە کە نەختێ پێش رۆژی دنیاخرابوون و قیامەت هەڵستان هەستی پێدەکرێ ••• شەوگار ، تاریکی ، جمان ، دەستیان بە رێرۆیێ کرد •

چیای ئاگری شەوێ پێستی بلق بلق هەڵتۆقی • شەوگار توورە و ازکاوی ، دەستی بە هەڵچوون و کەف و کول کرد ـ ئەستێرە بە ئاسمانەوە نەبوو •

لە پێشەوە ئەحمەد بە سواری ئەسپەکە ، لەم دیویەوە ئینسانانی چیای ئاگری •• ئەوجا خانو و پەرە و گوندان ، دار و بەرد ، هەرچی هەیە و نیە وەکو لافاو هورووژمیان هێنایە سەر شاری بایزید •

هەر لەو دەمی ، کەناری گۆلی واینێش وەخەبەرهات ، گوندەکانی دەشت و ئارانانیش ، ئەوانیش داوەرینە شاری بایزیدەوە • وەکو لە ئاسمانەوە بارین و لەسەر ئەرز بروێن ، عەشاماتێکی گەورە و گران لەگەڵ شەودا ، لەگەڵ چیای ئاگریدا ، هەموو پێکەوە بەسەر کۆشك و سەرای مەحمود خانیاندادا •

رۆژ بەسەر باڵێکی چیای ئاگرییەوە نیشتبۆوە ، لە هەڵاتن و ئاوابووندا بوو ، مەحمودخان جەماوەرەکەی لە پەنجەرەی سەراوە وەکو تارمایی و خەیاڵ وەپێش چاوکەوت • سوارە ، پیادە ، کەوڵە بزن ، مەڕ ، مامز ، جوانوو لەبەر ، کەڵەکەت و بەژن بلند ، کەنم رەنگ ، رەشتاڵە ، مووزەرد و بەڵەك چاو ، دەست و مەچەك جوان ، کێل گەردن ، چاوکەش ••• جەماوەرەکە وردە وردە ،لەگەڵ رۆژبوونەوەدا ، وەکو لە ژێر تەم و مژێکی هەڵبرینکاو وەدەرکەون ، لەژێر داوێنی شەپۆل شەپۆلی شەوگارەوە وەدەرکەوتن • مەحمودخان

ئەگەر ئەو قەرەباڵغییەی دیت ، چاوی قڕچاند ، هەڵیهێنا ، ئەحمەد بەسەر ئەسپەکەوە بوو • مەحمودخان لە داخان چاوی بەرپە تۆقی سەری ، تۆڕییە ئەم لاو ئەولای خۆی ، ویستی فەرمانێ بدا • تەڕایی لەزاردا نەمابوو • بیری کردەوە • شاری بایزید بە دار و بەردیەوە تێکرا و سەروبەر ببا بە سەرباز چی لەگەڵ ئەو جەماوەرە پێ دەکرا ؟ سەرێکی لە دەشتی بایزید ، سەرێکی لە نێزیکی ترۆپکی چیای ئاگری بوو •••

جەماوەرەکە هێدی هێدی بەرەو سەرایێ کشان • هەر دەتگوت مێرووە رێچکەی بەستووە ••• سرتە لە کەسەوە نەدەهات ••• لەپڕ دەنگی قرچە قرچێك هات • دەرکەی سەرا داڕووخا ، جەماوەرەکە رژایە نێو سەراوە •

سەلارانە و سەرگرانانە ، چوونە زیندانێ • سمایل ئاغا گوڵ بەهاری لە بیری زیندانێ دەرێنابوو ، لەبەر دەرکەی ، بە لەرزە لەرز چاوەڕووان بوو • گوڵبەهار بەرانبەر بە رۆژ چاوی هەڵنەدەهات چاوی هەڵدەکلۆفت ، هەر چەندی دەکرد لە رووداوەکە نەدەگەیشت • تەنیا هەر هێندەی ئاگا لە خۆی بوو کە وا لەبیری زیندانێی دەردێنن •

جەماوەرەکە دیسان هەر لەسەرەخۆ و سەرگرانانە گوڵبەهاریان خستە بەینی خۆیانەوە و لەدەرکەی سەرا وەدەرکەوتن •

لەولاوە ئاگرێکی گەورە لە تەنیشت گۆڕی ئەحمەدی خانی هەڵکرابوو ، دەروێش و سۆفییان بەسەر کۆز و پشکۆ ئاگردا تەندوورەیان دەکرد ، کە هێندەی جێ جۆخینێکی گرتبۆوە • مریدانیش بە دەورو بەری خەرمانە ئاگرەکەدا سۆز و هۆرەیان دەخوێند ، زکریان دەکرد ، بلویریان دەژەنی • جەماوەرەکە هەر بەو سەرگرانی و بێدەنگییەوە ئاڵقەیان لە دەوری خەرمانە ئاگرەکە بەست • سینگ و لا پاڵیچیای ئاگری لەبەر ئینسانان رەش دەچۆوە • ئەوانی بە سەر ئاگرەکەدا دەرۆیشتن و تەندوورەیان دەکرد لە دووری دوورەوە دیار بوون • لەشی رووتی ئارەقاوی دەروێشەکان لە تۆیکۆز و سکڵ و پشکۆ ئاگری گەش و بە چریسکە چریسکەوە وەکو ئاوی روون فیچقەی دەکرد و دەردەپەڕی •

مەحمودخان هەر سا نا سانێ دەیگوت :

« ئەمن ترسەنۆکم » و بە شیری رووت و ئازەوە و بە تەنێ هەڵپەی ئەوەی بوو لەجەماوەرەکە راسێ • سمایل ئاغا و ئەوانی دیکە دەیانگرت و هەرچەندیان دەکرد بۆیان رانەدەگیرا •

دەیگوت :

« ژیانی لە مەو پاشم بە کەڵکی چدێ ؟ نێوی عوسمانلی گەورە و گرانم کرد بە پووڵێکی قەلب ••• لەو دنیایە سووك و ریسوا بووم • داخۆ سەرای ئەستەمبوڵێ بیبێتیەوە چ بقەومێ ؟ ژیانی لە مەوپاشم بۆچیە ؟ »

بەڵام قەڵەباڵغی نیە ! لە کێشی هیچ هێز و توانستێکدا نیە ••• ئەم قەڵەباڵغییە قۆشەن و لەشکرانیشی دەرۆست نایە •• مەحمودخان ئیدی هەروا لە دڵی خۆیدا لێکی دەداوە و دەیگوت : ئەمە ئەسپ نەبوو ، بەڵای ناگەهان بوو • داخۆ ئەم بەڵایە ، مەسەلەی ئەسپەکە هەموو خودا کردی ؟

جەماوەرەکە تا رۆژ ئاوا بوو ، لەسەر گۆڕی ئەحمەدی خانی رایانبوارد ، دەهۆڵیان کوتا ، زوڕنایان ژەند ، دەروێش و سۆفییان بە لەشی نیوەرووتەوە،بەپرچی بژیچەتراساوەبەسەر ئاگردا تەندووزەیان دەکرد ، قاچیان دەفڕی و دەستیان لەگەڵ قاچیان تێکەڵ دەبوو ، سەمایان دەکرد • کوڕ و کاڵ ، کچان ، ژنان ، بە جوانترین و ناسکترین بارێکی تیرەی ئینسانان پەسندی کا گۆوەند و شاییان گێڕا • رەشبەڵەك ، لەسەت تەرزە و سەت رەنگە دەستیان گرتبوو• درێژایی گۆوەند و شاییەکە ، دەهات دەهات تا باڵی وەسەراوە دەدا ، حەوت دەهۆڵ کوت و حەوت زوڕنانەنگێو ، بە یەك ئەنوا ، دەهۆڵیان دەکوتا و زوڕنایان دەژەند ئەوجا ئەو شایی و گۆوەندە دوور و درێژەیان پێ دەگێڕدرا •

ژنان بە مێزەرکی ئارەووشی نەخشینەوە ، کۆمەك و کۆفییەکانیان بە پلپلە و سڵسڵەوە وەکو تیشکی رۆژ دەچریسکاوە ••

گۆوەند و شایی و داوەتەکە دەکشا ، دەهات ، دەهات ، وەکو شەپۆلی دەریا شەپۆلی دەدا تا دەگەیشتە داوێنی چیای ئاگری • شەپۆلی داوەت تا دەهات گەورە و بەربڵاو تر دەبوو ، هەندێ جار چکۆلە دەبۆوە ، هەندێ جار لە کەی دەدا ، هەندێ جار تەنك و بارێك دەبۆوە ، هەندێ جار وەکەف و کول دەکەوت •

گوڵبەهاریان بۆ ماڵی ئاسنگەری برد • پاك و خاوێنیان شوشت ، بەرگێکی کۆنی جوانیلە قوماشی لاهووری ئی وەکو چیرۆك و داستانیان ، دەتگوت درووماتی نەدیتبوو ، لەبەرکرد • ئەوجا سواری ئەسپەکەی بابیان کرد و بردیانە ماڵی پیری کاروان • ئەسپێکی دیکەشیان بۆ ئەحمەدی پەیدا کرد •

گوڵبەهار و ئەحمەد نیازیان گرت و شانی پیری کاروانیان ماچکرد • پیریش ئەوانی ماچکرد پیرۆزبایی لێکردن • کەین و بەینەکەیان ، ئەوی مەحمود خان پێی زانی بوو و ئەوی پێی نەزانی بوو ، سەرلەبەر ، لە پیری کاروان راگەیاند •

پیر گوتی :

« مەحمود خان عوسمانلییەکە ، کافرێکە بۆ خۆی • ئەوانە مەخلووقاتێکن ، جیاوازن ، لە تیرەی ئینسان ناچن • نایەڵێ ئەمەمان بە سەرەوە بچێ • تۆغرم و کۆبەندێکی وەسەر

بڕوانە ل ـ٨ـ

Institut Kurde de Paris

دوو بروسکە بۆ سەرۆکی فەرماندەو هەڤاڵ صدام حسین

لە دوو بروسکەدا کە ئاراستەی سەرۆکی فەرماندەبەڕێز احمد حسن البکرو هەڤاڵ صدام حسین کراوەبەشدارانی لێکۆڵینەوەی « ئافرەتو گەشەپێدان » سڵاویان ئاراستەی شۆڕشی ١٧ی تەموزی پێشکەوتو خوازو سوشیالیستی کردوە ، بەرامبەر هەنگاو و هەڵوێستە شۆڕشگێڕەکانی لەپێناوی سەرکەوتنی ئافرەتو سەربەست بونیدا ، بەپەیمانیشیاندا کەلەسەر ڕێڕەوی شۆڕشو لەژێر ئاڵای حیزبی سەرکردەدا حیزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبدا بڕۆن تابەدی هێنانی هەمو ئامانجێکی گەلی عەرەب لە یەکێتیو سەربەستیو سۆشیالیستیدا .

ئەوەی شایەنی باسە دەورەی لیکۆلینەوەی تایبەتی ئافرەتوگەشە پیدان ، کەلەلایەن یەکیتی ئافرەتانی عیراقەوەرێکخرابوو ، کۆتایی بەکاروباری هێنا . ئەم دەورەیە ، کە وەزارەتی ڕاگەیاندن بەشداری رێکخستنی کردبوو سێ رۆژی خایاندو لەژێر دروشمی « پەرەوبەشداربوونی ئافرەت لە ڕەوتی گەشەپێدانی نەتەوایەتی » دابو .

لە کۆتایی دەورەکەدازنجیرەیەك بریارو داواکاری بلاوکرایەوە ، کە لەپێشەوەیان راسپاردنە بەپێویستی فراوان کردنی هەوڵدان بۆقەلاچۆکردنی نەخوێنەواریو ماوە فراوان کردن لەبەردەم ئافرەتاندابۆ فیربوونو بەشدار بونی راستەقینە .

لە بروسکەیەکدا بۆ سەرۆکی فەرماندەو مامۆستا صدام حسین

پارتی شۆڕشگێڕی کوردستان بەڵێن تازە ئەکاتەوە کە شۆڕشی و دەسکەوتە پێشکەوتن خوازەکانی بپارێزی

بەڕێز سەرەك کۆمار احمدحسن البکر وجێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش مامۆستا صدام حسین لە ئەندامانی کۆنگرەی نیشتمانی نۆهەمی پارتی شۆڕشگیری کوردستانی یەوە برسکەیەکیان پێگەیشتوە .

لەو بروسکەیەدا بەیمانیان بۆ سەرۆك نۆی کردۆتەوە کە هەمیشە شان بەشانی هەموو پارتو هێزە نیشتمانیەکانی بەرەی نیشتمانیو نەتەوەیی پێشکەوتن خوازدا خەبات بکەنو دەسکەوتە پێشکەوتن خوازەکانی شورش بپارێزن . ئەمەش تەواوی بروسکەکەیە .

ـ هەڤاڵی تێکۆشەر ئەمیندادی نهێنی سەرکردایەتی قوتری حیزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب سەرەك کۆمار بەڕێز کاك احمد حسن البکر .

ـ هەڤاڵی تێکۆشەر جێگری ئەمینداری نهێنی قوتری حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب ، جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش بەڕێز مامۆستا صدام حسین ..

ئەندامانی کۆنگرەی نیشتمانی نۆهەمی پارتی شۆڕشگیری کوردستانی کە لە بەغدادا گیراوە ، پێ خۆشحاڵە بەهۆی ئێوەی بەڕێزەوە سڵاوی دۆستایەتی بە هەڤاڵانتان بگەیەنێت لەگەڵ هیوامانداا بە سەرکەوتنو زیاتر پێشکەوتنو خۆشگوزرانی گەلی عیراقمان .

کۆنگرەکەمان بەناوی تێکوشەرانی پارتیمانەوەو هەموو جەماوەری زەحمەتکێشی گەلی کوردەوە سەر لەنوێ بەلێنتان دەداتێ کەشان بەشانی هەموو پارتو هێزە نیشتمانیو نەتەوەییەکانی ناو بەرەی نیشتمانیو نەتەوەیی پێشکەوتن خواز بەسەرکردایەتی حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب بەردەوام لە تێکوشاندا بێت بۆ پارێزگاری شۆڕشو دەستکەوتە پێشکەوتن خوازەکانیو پارێزگاری لە ئۆتۆنۆمی ناوچەی کوردستان کە لە سایەی شۆڕشی ١٧ــ٣٠ی تەموزەی پێشکەوتن خوازەوە هاتەدی ، وە بەلێنتان دەداتێ کە لە پێناوی رزگاری خاکی زەوت کراوی فەلەستینو گەڕانەوەی مافی گەلی عەرەبی

لە دوای فەلەستینو بەربەرەکانی سەرکەوتووبن . ئیمپریالیزم لە هەموو لایەکی دنیادا خەبات بکات .

کۆنگرەی نیشتمانی نۆهەمی پارتی شۆڕشگێری کوردستانی

بۆ پێشەوەو بەردەوام

ئا . د . ع

نوێنەری سەرکۆمار لەبیروتەوە گەڕایەوە بۆ بەغدا

ئێوارەی ٣٠ــ١٢ نوێنەری سەرۆك احمد حسن بکر بەڕێز وەزیری ڕاگەیاندن کاك طارق عزیز دوای ئەوەی نامەکەی سەرکۆماری دابە سەرۆکی لوبنان سلیمان فرنجیە لەبیروتەوە گەڕایەوە بۆ بەغدا .

نوێنەری سەرکۆمار لەسەردانەکەیدا لەلوبنان چاوی بەکاربەدەستان کەوتوولەگەڵیاندا دەربارەی دۆخی ئێستای ئەم وڵاتە دواوەو باسی هەڵویستی عیراقی بۆ کردون کە ئەیەوێ ئاشتیو هیمنیو ئاسایش لەلوبناندا جێگیر بینەوە .

لەلایەکی ترەوە ئێوارەی هەمان ڕۆژ وەفدی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب بەسەرۆکایەتی هەڤاڵ علی غنام ئەندامی سەرکردایەتی نەتەوەیی دوای تەواوبوونی سەردانو وتووێژەکانی لەلوبنان گەڕایەوە بۆ بەغدا .

ئا . د . ع

جۆرج حەبەشی گەیشتە بەغدا

ئێوارەی ٣٠ ـ ١٢ دکتۆر جۆرج حەبەش سکرتێری گشتی بەرەی گەلی رزگاری هەندەری فەلەستین بە سەردان کەچەند ڕۆژێك ئەخایەنێ هات بۆبەغدا . وە لە کاتی گەیشتنیدا لە فرۆکەخانە لەلایەن چەند کاربەدەستێکەوە پێشوازی کرا .

ئا . د . ع

ـ ئاریان پیربال ـ

لەم ڕۆژانەدا خوا کچێکی بەشاعیری ناسراو کاك پیربال مەحمود بەخشیوە ، ناویان ناوە (ئاریان) ئەمەنی درێژ بێتو بە باوکو دایك پەروەردەبێ .

بڕیارێکی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش

خۆش بون لە قەرزی ئەو قوتابیو دەرچوانەی کە مردون یا پەککەوتەو نەخۆش کەوتون

ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورش بڕیاری داوە کە لە قەرزی ئەو قوتابیو دەرچوانەخۆش بێت کە مردون یا پەك کەوتەو نەخۆش کەوتون ، یابەهۆی دەرنەچوونیانەوە پارەی بەشی ناوخۆییان هاتۆتە سەرئەو قەرزانەی لە قوتابیو زامنەکانیان ناسەندرێتەوە . ئەمەش تەواوی بڕیارەکەیە .

بە پێی دەسەڵاتی برگەی(أ) لە ماددەی ٤٢ی دەستوری وەختی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش لە کۆبونەوەی رۆژی ٢٧ــ١٢ــ٩٧٥دا بریاری داوە .

١ ـ هەمو ئەو قوتابیودەرچوانەی کە مردون یا پەکیان کەوتووەو ناتوانن ئیش بکەن خۆیانو زامنەکانیان لە دانەوەی ئەو پارانەی کەبەهۆی ورگرتنیان لەبەشی ناوخۆییدا ، یا دەرنەچونیانوازهێنانیان لە خوێند لە زانکۆکانی عیراقدا هاتۆتەسەریان دەبەخشرێن .

٢ ـ ئەو پارانەی خۆیان ، یاکەسو کاریان یازامنەکانیان پێش دەرچونی ئەم بریارەداویانە ، پێیان نادرێتەوە ، وە ئەو پارانەی لە سەریشیانماوە لێیان ناسێندرێتەوە .

٣ ـ لەسەر هەردوو وەزیری دارایيو خوێندنی باڵایە ئەم بڕیارە جێبەجێ بکەن .

احمد حسن البکر
سەرۆکی ئەنجومەنی
سەرکردایەتی شورش

سەروتار - پاشماوە -

شورشگیرانەی کەلەکەمان روداوە گرنگەکانی وڵاتێشانە ئەکەین .. لەوکاتەدا بە ڕەزمانا رانەبەرموین کەمافی ئەوەمان هەیە رەوتی کاروانی خەباتی لەبن نەهاتوی ساڵی رابوردوی گەلەنەبەزەکەمان بە شانازیەوە تومار بکەین .. دەرفەتی ئەوەمان هەیە بایەخ بەوهەنگاوە گەورە سەرکەوتوانە بدەین کەگەلی تێکۆشەری عیراقمان لەژیر سێبەری شۆرشی ١٧ی تەموزدا لە ماوەی ساڵێکدا ناویێتی .. بو ئەوەی هەمیشە لە ژیانمانا ژیرکەوتنوزیان بەسەرکەوتنو بەرزی نگۆرینەوەو هەڵەو جەوتیەکانی خەباتمان بکەینە بەردی بناغەی راستیو چاکیودەستکەوتی بچوکو وردبکەین بە سەرکەوتنی مەزن ، تاکو هەمو وینەو روخساری کۆمەڵگای وڵات بکەوێتە ژێر چەکوشی باری گۆڕینو بەرەوپێشە وەچون .

شورشی مەزنی عیراق لەساڵی رابوردوا گەلێك سەرکەوتنی گەورەی بەدەست هێناوە ، لەسەروی هەموانەوە هەرەس هێنانی ئەوپیلانو نەخشە گڵاوانەبو کە کرێدانیا کانی بێگانە بەپشتیوانی ئیمپریالیزمی جیهان سازیان کردبو لە ناو ریزی جولانەوەی کوردا بۆ لێدانی دەسەڵاتی نیشتمانیو ئاوەژو کردنی رێڕەوی شورشو گەرانەوەی وڵات بو ناو تاریکایی فیکری مرۆفو کۆتو بەندیخانەکانی ئیمپریالیزم .

گەڕانەوەی ئاشتیو هێمنی لە ناوچەی کوردستاناو زاخاو دانەوەی گیانی برایەتیو دۆستایەتی نێوان کوردو عەرەب ، چەسپاندنی یەکێتی نیشتمانی ، رێرەوی شۆرشگێرانە ، پەیمانو بەلێنی دوو قۆلی تێکۆشان ، بنەبڕ کردنی دووبەرەکیو ناکۆکی .. ئەمانە تێکڕا واقیعی باری ئاسایشی وڵاتیان سەلماند .. کە رێگای سەرکەوتنو بەرزیو رزگاربون بەستراوە بە یەکێتیەوی تێکۆشانی هەمو گەلی عیراقەوە .. لە ڕێگای خەباتی شورشگیرانەی دژ بە ئیمپریالیزم نەك پشت بە ئیمپریالیزم .

ساڵی رابوردو شیرازەی هەمو پیلانەکانی ئیمپریالیزم هەڵوەشایەوە ، ئەودەستە گومانلێکراوەی ئاگری شەڕی برا کوژی خۆش ئەکرد تێکشکێنرا ، گەلی کورد رێگای راستی خۆی گرتەبەرو دەرگای ئاشتیو بەختیاری هەمیشەیی بۆ خرایە سەرپشت ، پاش تاقی کردنەوەیەکی تاڵو تفت رێگای سەربەستی لەژێر سەرکردەی سیاسی شورشی ١٧ی تەموزدا گرتەبەر بۆ ئەوەی ئامانجەکانی بێنێتە دی .. توانی دەزگای ئوتونومی لەسەر بناغەیەکی پتەوی بروایەکتری بوونو نۆکمە دابمەزرێنێ ، ناوچەکەبر بکا لە خۆشیو بەختیاری ، فێرگاو نەخۆشخانەو رێگای ئاسنو ئاوەدانیو رێگاوبانو پرۆژەی رۆشنبیریو کارگەو پرۆژەی خزمەتگوزاری هەمە جۆرە دابمەزرێنێو رەوتی کشتوکاڵ ببەستێ بە باری پیشکەوتوی ناوچەکەوە .. جیاو دەرودەشتو لادێو شار وەکویەك روناك بکرێنەوە ... هاوێنە هەوارەکان بکرێن بە نمونەی رازاوەی سروشتوجێگای سەرنجی ریبوارەکانی جیهان ، بەکورتی وڵات بکرێ بەو بەهەشتەی کە ساڵەهای ساڵە ئەدیبو نوسەرو شاعیرەکانمان سەودای روخساری سروشتی بون .

وەزیری پیشەسازی وکانەکان لە کۆنگرەیەکی رۆژنامەنووسیدا لەبارەی جێبەجێ کردنی بەرنامەی بەرهەم هێنانی گشتی ئێستاوە ئەدوێ

مامۆستا طە جزراوی ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شورشو وەزیری پیشەسازیو کانەکان بلاوی کردەوە کە بەرنامەی بەرهەم هێنانی ئەمساڵ سەد لە سەد جێبەجێ کراوە ..

روژی سێ شەموی رابوردو مامۆستا طە جزراوی لەدیوانی وەزارەتەکەی چاوی بە روژنامەنوسەکان کەوتوەو وتویە : ئەو پارەیەی بۆ ئەم بەرنامەیە دانرابو گەلیك زورتر بو لەو پارەیەی کەبۆ بەرنامەی کەرتە پیشەسازیەکانی نەخشەی گەشەکردنی (٧٠ ـ ٧٤) دانرا بو کە خۆی ئەدا لە (٤٦٧) ملیون دینار .. چونکە بەرودوا بۆ نەخشەی گەشەکردنی (٧٠ ـ ٧٤) نزیکەی (٣٤٢) ملیون دینار دانرابو .

ئینجاوتی گەلیك پرۆژەی ترمان لە ساڵی باسکراودا کردەوە ، کە ئەوانیش نزیکەی ٨٠ ملیون دیناریان تێ چوە .. پرۆژەکانمان بونەتە کۆڵەکەی پیشەسازی پێویست وەکو پیشەسازی میکانیکی گەورەو کارەباو کانو کوتی کیمیاوی وکردنەوەی پەیمانگاو ئامۆزگا بۆ فێرکردنو پێگەیاندنی کادری تەکنیکی پیشەسازی کە بتوانێ نەخشەکانی گەشەکردن جێبەجێ بکات .

لەبارەی بەرنامەی بەرهەم هێنانی داهاتووەوە (٧٦ ـ ٨٠) کە ئێستاسەرەتاکەی بەدەستەوەیە وتی : ئەرکی ئەم پرۆژانە لەهین رابوردو زۆرترن ، چونکە قەوارەی پرۆژەکان لە هیرابوردو گەورەترن وەبەتایبەتی پرۆژەکانی کوتی کیمیاوی .

هەروەها وتی دەزگا پیشەسازیەکان دەست ئەکەن بەجێبەجێ کردنی پرۆژەکانی ساڵی یەکەمی نەخشەی داهاتوو بەپێی باری سەرنجی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو بەپێی بڕیارەکانی راپورتی سیاسی هەشتەمین کونگرەی قوتری حزب ، کە جێگایەکی بەرزو بایەخداری بەکەرتی پیشەسازیداوە لەپیناوی بەدی هێنانی سوشیالیستیدا .

جێبەجێ کردنی چەند پرۆژەیەکی شارەوانی لە سلێمانی

بەڕێوەبەرایەتی شارەوانیکانی پارێزگای سلیمانی ، دەستی کردوە بە جێبەجێ کردنی چەندپرۆژەیەك ، لەوانە جێبەجێ کردنی پرۆژەی ئاوی تەویلە کە (٧٥) هەزار دیناری تێ ئەچێت

هەروەها پرۆژەی چاك کردنی ئاوی ناوچەی خەبات تەواو کردنی ئەم پرۆژەیەش ٢٠٧٠٠ دیناری بۆ تەرخان کراوە ، وئیستاکە بەڕێوەبەرایەتی ئاوبراو خەریکی لێکولینەوەو چاك کردنی پرۆژەی ئاوی قەلادزیو هەڵەبجەو بەرزنجەو رانیەو بەکرەجۆیە ، جێبەجێ کردنی ئەم پرۆژانەش ٢٠٠ هەزار دیناریان بۆ تەرخان کراوە .

وەنیاز وایە بەم زوانە مونافەسەی پرۆژەی ئاوی دەربەندیخان بخرێتەروو ، وەك چاوەروان ئەکرێ ئەم پرۆژەیە (٢٥) هەزار دیناری تێدەچێت .

تا ئیستا بەڕێوەبەرایەتی ئاوبراو پرۆژەی ئاوی سوارەتوکەی جێبەجێ کردوە ئەم پرۆژیە ٦٠ هەزار دینازی تێچووە ، وچەند پرۆژەیەکی کارەباش لە هەندی قەزاوناحیەکانی پارێزگاکەدا جێبەجێ کردووە ، سەرجەمی ئەوپرۆژانە ١٠٠ هەزار دیناریان تێچووە ، لەگەل چاك کردنی هەندیزیرابو رێگاوبانی قەزای هەڵەبجە ئەم پرۆژانەش ٢٨ هەزار دیناری تێچووە .

بۆ ئەم مەبەستە جوانەسەرکردایەتی شورش ساڵی پار هەمو توانای خۆی خستەکارو پارەیەکی بێ شوماری تەرخان کرد بۆئاوەدان کردنەوەی ناوچەکەو سرینەوەی شوێنەواری دواکەوتنو ماڵ وێرانی ، تاکو جەماوەری کورد هەمو رووبکەنەئاوەدانیو پێشکەوتنو پێك هێنانی عیراقێکی نوێو بەئاگرتوو توکمەی سوشیالیزمی لە ژێر سەرکردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبدا

هەروەها میللی کردنی نەوت ، بەکوترایی چاوی دوژمن بە تەواوی قالبی خۆی گرتو وڵاتای لەناو زنجیرەی داوی کومپانیاکانی نەوت رزگاری بوو ..

ئەمرۆ نەوتی عیراق بوو بەماڵی گەل ، ئەم کارە سەرکەوتنێکی میژوویی گەورەیەو گورزێکی گرانە ئاراستەی سەر سینگی ئیمپریالیزمو داردەستەکانی کراوە .

هەروەکو ساڵی رابوردوولە مەیدانی کشتوکاڵدا یاسای ژمارە (٩٠)ی ساڵی ٩٧٥دەرچوو ریشەی دەرەبەگایەتی لە ناوچەکەدا دەرهێنا ..جوتیاری کورد بوو بە خاوەنی زەویو زاری هەزاران ساڵ چاوەڕێ کراوی خۆی ، ئەمەش خۆی لە خۆیدا بە شۆرشێکی کشتوکاڵی دائەنرێ .. وە گەورەترین دەسکەوتێکە تاکو ئیستا جوتیاری کورد بەدەستی هێنابێ .. کە ئێمەش بەشانازیەوە تۆماری ئەکەین ..

بەم جۆرە ساڵی رابوردو لەولاتدا ساڵی سەرکەوتنو ئاشتیو برایەتیو دەسکەوتی گرنگە پتەوکردنی یەکێتی نیشتمانیو قووڵ کردنەوەی رێرەوی شۆرشگیرانەو ریزگرتنی ئافرەتو پشتگرتنی نەتەوەی عەرەبو پشتگیری شورشی فەلەستینو لابەنگرتنی گەلی لوبنانو گەلانی خەباتکەری جیهان بو . ئەم سەرکەوتنودەسکەوتانەی گەلەکەمان بەشێکە لەو دەسکەوتانەی کە توردوگای گەلان بە دەستیان هێناوە لە فیتنامولاوسو کەمبودیاو .. کە ئیمپریالیزمی ئەمەریکایان شاربەدەرکردوەو ریسوایان کردوە .

ئەمرۆ ، کە پێ ئەنێینە ساڵی نوێوە ، گەلی قارەمانی عیراق ، سەر لە نوێ پەیمانو بەلێنی تازەئەکاتەوە ، کە لە جاران زیاتر ، ئاڵای یەکیتیو برایەتی نیشتمانی بەرزبکاتەوەو بەردەوام بێ لە جەنگێن دژی ئیمپریالیزمو دژی پیلانەکانی خۆ بەدەستەوەدان لە ناوچەکەداو بەردەوام ئەبێ لە پشتگیری شورشی گەلی فەلەستینو بۆ هەلوەشاندنەوە نەخشەو مەبەستی گلاویودژمنانی تێ ئەکۆشی ، لە جاران زیاتر گەلەکەمان بێ سێودووکردنو بێ جیاوازی من تووۆیی ئەبێتە سەنگەری پاراستنیدەسەلاتی نیشتمانیو پێشخستنی وڵاتو بەختیاریهەتا هەتایی گەل .

● ئیتر با ساڵی ئایندەمان بکەین بە ساڵی پتەو کردنی برایەتیو یەکیتیو سەرکەوتن .

● ساڵی سەرکەوتنی نەتەوەی عەرەب بە سەر ئیمپریالیزمو زایونیزمداو ساڵی سەرکەوتنی شورشی عومانو ساڵی سەرکەوتنی شورشی گەلانی تێکوشەری دنیا بەسەر دەسەلاتی ئیمپریالیزمداو بەرەو ئاشتیو پێشکەوتنی تەواو ..

بۆ پێشەوە

پاشماوەی منالەکانمان

مندالان تاکو ئەرا ، پان پول پول کە قوتابخانە تەواو ئەبیت لەوانەبێ کە ئەبیت پلیتیان بۆ ببرریت سەرنەکەونە ناو پاسەکانەوە زورجار جابیەکان بە پال بەقسەی رەق ئەیانکەنەوە خوارەوە ... ناچار بو پاسیکیتریش هەمان هەول ئەدەنەوە هەتا خوا جابیەکی دل نەرمیان بوئەرەخسینی ئەومندالانە یان کەسو کاریان پارەیان نادەنی بو هاتو چویان ئەوپارانە ئەدەن بەشتێکی تر .. هەرچونیك بیت مندال گیان لەپەریکی پیروزە ئەبێ ئیمە هەمیشە ئامادەبین بو چاو پوشین لەکەم وکوریەکانیانو هەلەکانیانو هەرگیز لەپارمەتیدانیان دریغی نەکەین .

ئەلین لەولاتانی تر لەپاسدا هەتا مندال راوەستابیت ئەژن ئەپیاو دانانیشن . قسەیەکی ئەستەقیتی هەیە لە عەرەبیدا ئەلیت (من الرجولة حماية الطفولة) واتا لەپیاوەتیەوەیە پاراستنی مندالان ... ئیتر نازانم سواربوە گەورەکانی پاسەکانمانو برا جابیەکانمان ئەوان ئەلێن چی ؟! .

Institut Kurde de Paris

د. گەردی جێگری وەزارەتی ڕەی بۆ «هاوکاری» ئەدوێ

● پرۆژەکانی نەخشەی پێنج ساڵە لەناوچەی ئۆتۆنۆمیدا ..
● دەیان ئاوبەستو پرۆژەی ئاودان لە ناوچەکەدا جێبەجێ ئەکرێن ..
●
دکتور عمر رشید گەردی جێگری وەزارەتی ڕەیدەربارەی ئەو پرۆژانە بۆ هاوکاری دوا کە لەناوچەی ئۆتۆنۆمیدا جێبەجێ ئەکرێنو وتی گرنگترینیان ئەمانەن :

١ ـ ئاوبەستی بێخمە : نزیکەی حەفتا ملیون دیناری تێ ئەچێتو لەسەر زێی گەورە لەژووروی رۆژهەڵاتی وڵات لەپارێزگەی هەولێر دروست ئەکرێت،جۆری ئاو بەستەکەش چیمەنتۆو کونکرێت ئەبێ بۆ گلدانەوەی ئاوی لافاوو دامەزراندنی وزەی کارەباو دابین کردنی ئاو بۆ ئاودانی دەشتی مەخمور .. حەوزی ئاوبەستەکە ٨ر٣ ملیار مەتر شەش گۆشە بەرادەی ٥٥٠ مەترە ئاو ئەگرێ .

٢ ـ پرۆژەی خازر کومل ـ ئاو بەستی باکرمان : نزیکەی٢٥ ملیون دیناری تێ ئەچێتو لەسەر روباری خازر لەناوچەی باکرمان لە خواروی قەزای ئاکرێ دروست ئەکرێو ئەو ئاوەی بەهۆیەوە گل ئەدرێتەوە دەشتی ئاکرێو شێخانی پێ بەراو ئەکرێت .

٣ ـ پرۆژەی کۆلۆس : ٢١ هەزار دیناری تێ ئەچێتو لەسەر روباری چقان دروست ئەکرێت کە لقێکی زێی سیروانەو بەناوە پەنگک خواردوەکەی دەشتی شانەدەری پێ بەراو ئەکرێت .

دکتور گەردی وتی : لەنەخشەی پێنج ساڵەدا ئەم ئاو بەستە بچوکانەی خوارەوە دروست ئەکرێن :ـ

١ ـ پرۆژەی ئاوەبەستی دهۆك : هەشت ملیون دیناری تێ ئەچێتو نزیکەی ١٦ هەزار مشارە زەویو زاری ناوچەی دهۆکی پێ ئاو ئەدرێ .

٢ ـ پرۆژەی ئاوبەستی دەربەندی کۆمی ئەسپانو پرۆژەی ئاوبەستی دۆڵی رزکە لە هەولێر ئەمەش دەشتی هەریرو رزگەو سەلاحەدینو چەند ناوچەیەکی تر بەراو ئەکات .

٣ ـ پرۆژەی ئاوبەستی دەربەندی شەدەڵە لەسەر روباری ئابیسەنو پرۆژەی ئاوبەستی چەق چەق لەپارێزگەی سلیمانی کەناوچەی سابوراواو جولاخو سورداش ئاو ئەدات .

وە دەربارەی ئەو پرۆژانەی لەنەخشەی پێنج ساڵەدا پێشنیاز کراون دکتور عمر رشید گەردی وتی : لەم پرۆژانەی خوارەوە ئەکۆڵرێتەوە :

لە پارێزگای هەولێر :

آ ـ پرۆژەی دەشتی بلەو پرۆژەی رزان لەقەزای زێبارو بەرینی ئەو زەویوزارەی ئەم پرۆژانە بەراویان ئەکەن ١٥٠٠ مشارەیەو ١٨٩ هەزار دیناریان تێ ئەچێت .

ب ـ پرۆژەی ئاوی دیانا باڵەکیان کە ٥٠ هەزار دیناری تێ ئەچێتو ١٢٠٠ مشارەیە .

ح ـ پرۆژەی خەلیفان لەقەزای راوەندوز بەرینییەکەی ١٢٠٠ مشارەیەو ١٣٠ هەزار دیناری تێ ئەچێت .

د ـ چەند پرۆژەیەکی تر لێیان ئەکۆڵرتیەوە بۆ پاراستنی ناوچەی هەولێر لەلێشاوی بارانی زستانو بەهار .

پارێزگەی سلیمانی :

١ ـ پرۆژەی سەروچاوە ـ قولە ـ چوار قورنە بۆ ئاودانی دەشتی بیتوێن لەقەزای رانیە دوو ملیون دیناری تێ ئەچێو (٢٤٢٠٠) مشارە زەوی بەراو ئەکات .

٢ ـ پرۆژەی دەشتی زاراوە (سەنگەسەر) لەقەزای قەڵادزە دوو ملیون دیناری تێ ئەچێتو ١٠ هەزار مشارە زەوی ئاو ئەدات .

٣ ـ پرۆژەی خواروی پێنجوین لەسەر روباری قزلجە ملیونێكو ٦٨٠ هەزار دیناری تێ ئەچێتو ١٩ هەزار مشارە زەوی بەراو ئەکات .

٤ ـ پرۆژەی ژووروی پێنجوین لەسەر روباری ڕەش ئەبێتو ملیونێكو ٥٠٠ هەزار دیناری تێ ئەچێتو (١٨٣٠٠) مشارە زەویو زار ئاو ئەدات .

٥ ـ پرۆژەی ڕەی سەرسیان لەقەراغی چەپی زێی بچوك لە ناحیەی بنگردی قەزای رانیە دوو ملیونو پێنج سەد هەزار دیناری تێ ئەچێتو ٢٧ هەزار مشارە زەوی بەراو ئەکات .

لە پارێزگای دهۆك :

١ ـ پرۆژەی دەشتی ئیمن لەسەر خابوور لەقەزای زاخۆ (١٨٥٠٠) مشارە زەوی ئاو ئەدات و پتر لە ملیونێكو ٥٠٠ هەزار دیناری تێ ئەچێت .

٢ ـ پرۆژەی دەشتی باڵندەو دەشتەزی لەلای چەپی زێی گەورەو ٠٠٠ر١٧٠ر١ دیناری تێ ئەچێت .

لەگەڵ چەندین پرۆژەو کاروباری ئاودێری تر کە بەدەستەوەنو هیوامان وایە بە زوویی جێبەجێیان بکەین .

کۆبونەوەیەکی زانا ئاینیەکانی هەولێر

پەیامنێری « هاوکاری » لە هەولێرەوە نوسیوێتی ئەڵی :

بەپێی بڕیارێکی ئەنجومەنی گەل لە پارێزگای هەولێر رۆژی هەینی ڕێکەوتی ١٩ـ١٢ـ٧٥ لە هۆڵی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی ئوتونومی ئەنجومەنی گەل کۆبونەوەیەکی تایبەتی بۆ زانا ئاینیەکان ڕێکخست .. لە کۆبونەوەکەدا ژمارەیەکی زۆر لە مەلاو زانا ئاینیەکانی پارێزگای هەولێر ئامادە بون جگە لە ژمارەیەك لە ئەندامانی ئەنجومەنی گەل .. پیشەکی بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی گەل هەڤال راضی السامرائی ئەندامی سەرکردایەتی لقی ژووری حزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب وتارێکی خوێندەوە ، ئەوەی رون کردەوە کە سەرکردایەتی حزبو شۆرش گەلێك بایەخ بە کاروباری ئاینیو زانا ئاینیەکان ئەدەن چونکە ئاینی پیرۆزی ئیسلام لە پێناوی خێرو خۆشی کۆمەڵی ئادەمیزاد هاتۆتە کایەوە ، دوای ئەوە باسی چالاکی زانا ئاینیەکانی کورد ووتی پێویستە زانا ئاینیەکانیش وەکو هەمو هاونیشتمانیەکی دڵسوز لە پێناوی پتەوکردنی دەسەڵاتی ڕژێمی ئیستای عیراقدا تێبکۆشن وە پارێزگاری دەسکەوتەکانی گەل بە کوردو عەرەبەوە بکەن ..

دوای ئەو جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی گەل وتارێکی خوێندەوە باسی سەرەتای ئیسلام تا ئەمڕۆی کرد کە چون ئەبێ زانای ئاین لەگەڵ گۆڕانە کۆمەڵایەتیەکانی ئەمڕۆدا بەرپرسیاری خۆی نیشان بدات .. ئینجا باسی باری ئابوری پیاوە ئاینیەکانوچۆنیتی چارەسەرکردنی گیروگرفتەکانیان کرا ، دوای ئەوەمامۆستا محمد شریف جێگری ئەمینداری گشتی ئەوقاف هەندێك لەبارەی پیرۆزی ئاینی ئیسلامەوەدواو مەسەلەی یەکسانی نێوان پیاوو ئافرەتی **باس کرد** .

دوای تەواوبونی کۆڕەکە میوانداری خوانی ئێوارە بۆ بەشداربوانی کۆڕەکە لە میوانخانەی هەورامان سازکرا .

سەرچاوەیەکی ئاگادار لەوەزارەتی تەندروستی بۆ «هاوکاری» ئەدوێ

سەرچاوەیەکی ئاگادار لەوەزارەتی تەندروستی بەنوێنەری هاوکاری راگەیاندووە کە وەزارەتەکەیان بە هاوکاری لەگەڵ ئەمیندارێتی گشتی کاروباری کۆمەڵایەتی ناوچەی ئۆتۆنومیداو وەزارەتی ئیشغالو ئیسکاندا خەریکی جێبەجێ کردنی چەند پرۆژەیەکی دروست کردنو فراوان کردنی دەزگا تەندروستییەکانە لە ناوچەی ئۆتۆنومیدا ، جێبەجێ کردنی سەرجەمی ئەوپرۆژانە بە دەیان ملیون دیناری تێ دەچێت ، ئەویش بۆ جێبەجێ کردنی ئەوبڕیارانەی لە راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کۆنگرەی قوتری حیزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالست داهاتووە،وە لەسەر ئامۆژگاری ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆرشو وەزیری تەندروستی بەڕێز عزة مصطفی ، بۆ پێگەیاندنی ئەوەیەکی لەش ساغ لەرێگای پیشەکەش کردنی خزمەت گوزاریی تەندروستییەوە .

سەرچاوەکە وتوویەتی ئەوپرۆژانەی خەریکی جێبەجێ کردنیانین ئەمانەن :

لە پارێزگای هەولێر : دروست کردنی خەستەخانەیەکی گشتی کە نیو ملیون دیناری تێ دەچێت ، خەستەخانەکە جێگای ٤٠٠ قەرەوێڵەی تیادا دەبێتەوە ، دروست کردنی خەستەخانەیەك لە چۆمان ئەمیش ١٠٠ هەزار دیناری تێدەچێتو جێگای ٥٠ قەرەوێڵەی تیادەبێتەوە ، خەستەخانەی زێبار ٦٠ هەزار دینار بۆئەم پرۆژەیە تەرخان کراوە وجێگای ٢٥ قەرەوێڵەی تیادا دەبێتەوە فراوان کردنی خەستەخانەی هەولێر ئەم کارەش ٧٠ هەزار دیناری تێدەچێت فراوان کردنی خەستەخانەی کۆیە بۆ ئەم پرۆژەیە ١٦ هەزار دینار دانراوە ، دروست کردنی مەرکەزی تەندروستی لە ناحیەی خۆشناوو شێروان مەزنو بەرزانو ئەم پرۆژانەش ٢٤ هەزار دیناریان تێ دەچێت، هەروەها دروست کردنی مەرکەزێکی تەندروستی لە هاوینە هەواری سەلاح الدین ئەم پرۆژەیەش ١٠٠ هەزار دیناری بۆ دانراوە ، دروست کردنی عیادەیەکی مەرکەزی لە هەولێر بە ٤٠ هەزار دینار ، دروست کردنی تاقی تایەکی تەندروستی بە ٣٢ هەزار دینار ، هەروەها ٤٠ هەزار دینار تەرخان کراوە بۆ فراوان کردنی ئەخۆشخانەی سنگ .

لە پارێزگای سلیمانی :ـ دروست کردنی خەستەخانەیەکی گشتی بە دوو پلە ئەم پرۆژەیەش دوو ملیونو ٥٥٨ هەزار دیناری تێدەچێت ، خەستەخانەکە جێگای ٤٤٠ قەرەوێڵەی تیادا دەبێتەوە . دروست کردنی خەستەخانەی پێنجوین کە ٦٥ هەزار دیناری تێدەچێتو جێگای ٢٥ قەرەوێڵەی تیادا دەبێتەوە ، دروست کردنی خەستەخانەی هەڵەبجە ٨٠ هەزار دیناری تێدەچێتو جێگای ٥٠ قەرەوێڵەی تیادا دەبێتەوە ، پرۆژەی دروست کردنی خەستەخانەی رانیە ٧٠ هەزار دیناری تێ دەچێتو جێگای ٥٠ قەرەوێڵەی تیادا دەبێتەوە ، دروست کردنی خەستەخانەی چەمچەماڵ ٦١ هەزار دیناری تێ دەچێت دروست کردنی مەرکەزێکی تەندروستی لە ماوەت ئەم پرۆژەیە ٢٢ هەزاردیناری تێدەچێت ، هەروەها دروست کردنی مەرکەزێکی تر لە بەرزنجە ئەم پرۆژەیەش ٢٩ هەزار دیناری تێدەچێت . دروست کردنی تاقی گایەکی تەندروستی ٣٧ هەزار دیناری تێدەچێت ، دروست کردنی عەمارێك بۆ داودەرمان ئەم پرۆژەیە ٢٠ هەزار دیناری تێ ئەچیت پرۆژەی دروست کردنی نەخۆشخانەی سنگ خەستەخانەکە جێگای ١٥٠ قەرەوێڵەی تیادەبێتەوەو پرۆژەکە ١٠٠ هەزار دیناری تێ دەچێت .

لە پارێزگای دهۆك :ـ دروست کردنی خەستەخانەیەکی گشتی بە ١٧١ هەزار دینار خەستەخانەکە جێگای ١٥٠ قەرەوێڵەی تیادەبێتە پرۆژەی دروست کردنی خەستەخانەیەکی سنگ ئەم پرۆژەیە ١٦٣ هەزار دیناری تێدەچێتو جێگای ١٠٠ قەرەوێڵەی تیا دەبێتەوە ، دروست کردنی خەستەخانەی قەزای ئامیدی ئەم پرۆژەیە ٨٠ هەزار دیناری بۆ دانراوە ، فراوان کردنی خەستەخانەی دهۆك بۆ ئەم پرۆژەیە ٣٧ هەزار دینار تەرخان کراوە ، هەروەها ١٧ هەزار دینار دانراوە بۆ فراوان کردنی خەستەخانەی زاخۆ ، لەگەڵ ئەم پرۆژانەدا پارچەزەویەکی ٣ هەزار مەترەی چوار گۆشە تەرخانا کراوە بۆ جێگای دروست کردنی عیادەیەکی مەرکەزی لە دهۆکدا دروست کردنی ٦ خانووبەرە بۆ پزیشکەکان ئەم پرۆژەیەش ١٨ هەزار دیناری تێدەچێت .

سەرچاوەکە وتوویەتی : هەموو دەزگاکانی تەندروستی بەتایبەتی ئەوانەی دوای گەرانەوەی ئاشتی بۆ وڵات کراونەتەوە هەموو داودەرمانیکی تەواوی بو نێردراوە ، نرخی ئەو داودەرمانەی لە چەندمانگێکدا بۆ ئەو دەزگا تەندروستیانە رەوانە کراوە گەیشتۆتە دوو ملیون دینار ئەمەو لەگەڵ سەدان جۆر خزمەت گوزاری تەندروستی پێش کەش دەکرێت بە ناوچەی ئۆتۆنۆمی .

خۆپیشاندنێکی جەماوەری لە سلێمانی بەبۆنەی کۆتایی ساڵی ئافرەتانی جیهانەوە

سەرلەبەیانی رۆژی دووشەممەی ڕێکەوتی ٢٩ی ئەم مانگە بە بۆنەی کۆتایی ساڵی ئافرەتانی جیهانەوە یەکێتی ئافرەتانی کوردستان لقی سلێمانی خۆپیشاندانێکی جەماوەریان پێکهێنا .

لە خۆپیشاندانەکەدا نوێنەرانی یەکێتیو ڕێکخراوە پیشەییو میللییانو دەزگا رەسمیەکان بەشداریان کردووە .

بەڕێز پارێزگاری سلیمانی کاك محمد امین محمد وهەڤاڵان ئەندامانی ڕێکخراوی حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبو لێپرسراوانی دەزگا رەسمیەکان پیشوازیان لە خۆپیشاندەران کردوە .

بەڕێز پارێزگاری سلیمانی لەو خۆپیشاندانەدا وتارێکی خوێندۆتەوە تیایدا ئەوەی دووبارە کردۆتەوە کە سەرکردایەتی سیاسی حیزبو شۆرش بایەخی تەواویان بەرزگاری ئافرەتان داوە . تابتوانێت رۆڵی تەواوی خۆی لەکۆمەڵدا ببینێت ، وە ئەوەی دەستنیشان کردووە کە حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب بەچاوێکی مرۆڤایەتیەوە دەروانێتە مەسەلەی سەربەستی ئافرەت چونکە سەربەستی ئافرەت پێشکەوتنێکی گورجو گۆڵ مسوگەر دەکات .

دوای ئەو هەڤاڵ ئەندامی سەرکردایەتی لقی حیزبی بەعسی عەرەبی شۆشیالیستی لە سلیمانی وتارێکی خوێندەوە ، لەوتارەکەیدا داواکاری ئەوەبووە کە واز لەبیروباوەڕی پروپوچو کۆنە پەرستانە بهێندرێت وەچالاکانە بۆ بنیاتنانی کۆمەڵگایەکی پێشکەوتو هەوڵ بدرێت .

دوای ئەویش سەرۆکی یەکێتی ئافرەتانی کوردستان لقی سلیمانی خوشکە شوکریە کریم محمد وتارێکی خوێندەوە ، لەوتارەکەیدا باسی ئەو دەستکەوتە مەزنانەی کردوە کە حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب لەمەیدانی سەربەستی ئافرەتدا بەدی هێناوە . وە لە وتارەکەیدا داوای لەرێکخراوە عەرەبیو جیهانیەکان کردوە کە مافی ئافرەتانی فەلەستین بپارێزنو لەچنگ زایونیزمی فاشست رزگاریان بکەن .

● کۆڕێك لە پێنجوین

پاش نیوەڕۆی رۆژی دووشەممەی ڕێکەوتی ٢٢ی ئەم مانگە لەقەزای پێنجوین سەربەپارێزگای سلیمانی کۆڕێك بۆ دەزگاکانی پەروەردەساز کراوەو لەو کۆڕەدا هەڤال لێپرسراوی حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب لە پێنجوین بەشداری کردووە .

لە کۆڕەکەدا ناوەرۆکی راپۆرتی سیاسی هەشتەم کۆنگرەی قوتری حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەب لێك دراوەتەوە لەگەڵ چۆنیەتی گوزەرانی قوتابیانو کاروباری قوتابخانەکانی ناوچەکانی ئەوقەزایە .

کۆمەڵە پرۆژەیەك لە هەولێر

کۆمەڵە پرۆژەیەك لە هەولێر بەرێتی ئیشغالی پارێزگاکە دراوە بە قونتەرات کە نزیکەی ٦٠٤ هەزار دیناریان تێ ئەچێ .

بەڕێوەبەرێتی ناوخۆ مناقسەی دروست کردنی ٣٠ خانوی بۆ فەرمانبەرانی هەندێك لە ناحیەکانی داوە بە قونتەرات کە ٣٠٠ هەزار دیناریان بۆ دانراوە . هەروەها بەڕێوە بەرێتی گشتی خوێندنی کوردی کە ٣٠٤ هەزار دیناری ئەوێ . مناقەسەی دروست کردنی کارگەیەکی بۆ چاك کردنەوەی مەکینە شکاوەکانو کەلوپەلی کارەبایی دارەبەدروست کردن لەگەڵ دامەزراندنی پێویستییەکانی تری چاپخانەی

بۆدایکی لە ئاکاو کۆچکردووم ..!

دایە گیان ..!

وا ساڵێکی تەواو بەسەر کۆچی دواییتا تێپەڕی .. ساڵێك لەمەوبەر ئەم جیهانە فراوانەت بەجێ هێشتو ئارامگای هەمیشەیی خۆت لە جیهانی خامۆشیدا رازاندەوە .. چۆن لەیادم بچێتەوە ساڵی پار بە سەرگورشتەی کوردەواریانەو رازونیازی خۆشەویستی هەموشەو لەگەڵ کاروانی خەوا بەڕێت ئەکردم .. دەست لەملی رازەکانت ئەبوم .. بە درێژایی ماوەیەك بیرم لەورۆژە ئەکردەوە چۆن بەدیدارت شادبمو بەخۆشترین زمانو ناسکترین سروەی وتن بەخێرهاتنەوە بکرێم .. بەڵام ئاخ سروشتی ستەمکار .. خوێنچەی هەزاران رازوئاواتی بەم جۆرەی هەڵوەراندوە .. چی ئەقەوما ئەگەر رۆژگار خەزانی تەمەنی تۆی بەدیاری بۆ نەهێنامایە ؟..

دایە گیان ..

خەوی جاویدانیت پیرۆزبێ .. ئەو خەوەی کە هەمو مرۆڤێکی ئەم سەرزەمینە ئەبێ بیگاتێو دەست لە ملی کا ..

دایە گیان ..!

ئەی سەرچاوەی هاتنە ژیانم .. نامەوێ خرپەی خەوی درێژخایەنت لێ تێك بدەم ، دڵنیابە لە ناو دڵی ئێمەدا پارەگات هەڵداوە .. دڵو مێشكو زمان بە یادگاری پڕ لە وەفای تۆوە خەریکەو جارێکیتر هەوازی نوێت پیرۆزبێ .

گەلاوێژ ئەروان بەکر

سوپاس

بەبۆنەی کۆچی دوایی خوالیخۆشبو عطیەی خێزانمەوە پڕ بەدڵ سوپاسی ئەو براو دۆستانە ئەکەین کە ئەرکی هاتنە سەرەقەبرانو پرسەیان کێشاوە ، وە بە بروسکەیان بەنامە هەستی خۆیان دەربڕیوە

وە لە یەزدان داوا ئەکەین کە هیچ لایەك توشی ناخۆشیو غەمباریوا نەیەن .

جەمال خەفاف
هەروەها لەجیاتی هەمو خزمو دۆستانی لەسلیمانی

پاشماوەی : تیشك

١٩٧٢دا دەستی پێ کرد گۆڕانێکی بنەڕەتی لە ئاخی سیاسەتی نەوتا هێنایەدیو نەك هەر لە بارەی خۆش گوزەرانی گەلی عیراقەوە، رواڵەتێکی نوێی پێك هێنا بەڵکو نوشوستیو تێکشکانێکی ئاشکرا بو کە توشی کومپانیا ئیحتیکاریەکانی ئیمپریالیزم هات و .. گەلێك زیانی بە دەرامەتی کومپانیاکان گەیاند .. دەزگا ئیحتیکاریەکانی سەر بە ئیمپریالیزم بە درێژایی ئەمەنیان هەوڵی ئەوەیان داوە کە ماوەی گەل نەدەن سامانی وڵاتەکەی بە دەست بێنێ بەڵام شورشی ١٧ی تەمموزی نەتەوایەتی پیشکەوتنخواز بە سەرکردایەتی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب توانی گەلی عیراق بکات بە خاوەنی سامانی سروشتی خۆیو جێگا پێی کومپانیا بێگانەکان لەق بکات ..

ئەمەریکا گەلێك هەوڵی دا کە رێبازی میللی کردنو سیاسەتی نەوتی نیشتمانی بگۆڕێ بەڵام دیسان ئاوانەکانی ژێر کەوتو بوو بە ژێر لافاوی لایەنگرتنی گەلانی ئازادیخوازەوە .. هەمو هەڕەشەو گوڕەشەکانی ئەمریکاو دامەزراندنی دەزگای وزەی دەولەتان بەهاندانی ئەو بۆ بەرەنگاری کردنی وڵاتانی خاوەن نەوت نمونەی دوژمنایەتی کردنی ئەوڕێبازەیە

ئەمەریکا هەوڵیدا کە یەکێتی ڕێکخراوی ئوپێك لەت بکات، وە ئەمەش دیسان رواڵەتێکی تری سیاسەتی دوژمنایەتی کارانەی ئەمەریکایە بەرامبەر بە دەولەتانی خاوەن نەوت ..

ئەم هەمو هەوڵو تەقەللایەی ئەمەریکا لە دژی گەلانو خەباتی بێوچانی دەولەتە خاوەن نەوتەکان زیانر بووبە هۆی هاندانی هەمو توێژە نیشتمانیەکانو زورتر توانای بە هێز کردن .. هەروەها هەڵوێستی شورشگێرانەی عیراق روبەروی تەقەللاداتەکانی ئەمەریکا ئاسۆیەکی فراوانی خەباتگوزاری دژ بە ئیمپریالیزمی هینایە پێشەوە.. وە ئەوەی سەلماند کە ویستو ئارەزوی نیشتمانی ئەتوانی هەمو پیلانەکانی ئیمپریالیزم تێك بشێوێنێ .

سەرنج و هەڵوێست

ـ عادل ـ

بەڕێوەبەرێتی گشتی رۆشنبیری جەماوەر لەم دواییەدا زنجیرە سیمینارێکی رۆشنبیرانەی لە ناوچە جۆربەجۆرەکانی ناوچەی ئوتونومیدا ڕێکخستووە .. لەم سیمینارو کۆڕو کۆبونەوانەدا فلیمی بەڵگەی رودواو کات بەسەربردن نیشان دراوەو چاپەمەنی راگەیاندنو رۆژنامەو گۆڤار بەسەر هاو وڵاتیەکانا دابەش کراوە .

ئەم سیمینارە جەماوەریو چاوپێ کەوتنە گەلیانەی کە بەڕێوەبەرێتی گشتی روشنبیری جەماوەر لە وەزارەتی راگەیاندن سازی ئەکات بۆ ئەوەیە هاووڵاتیەکان روشنبیر بنو هەست بە هۆشیاری نیشتمانی شورشگێرانە بکەن .. تۆزو تاریکی رابوردو لە دەرونیان دەر بکەنو باوەڕ بە دوارۆژی روناکی خۆیانو نەتەوەکەیان بکەن .

بۆیە شورشی ١٧ی تەموزی مەزن شۆرشێکی تەواوە چونکە هەموبەیوەندیە کۆمەڵایەتیەکانی سەردەمی کۆن لە بنەڕەتەوە ئەگۆڕێو لە جێگای ئەو واقیعە کۆنە بەساڵاچوانە رواڵەتێکی تازەی شورشگێرانەی هاوچەرخ دائەمەزرێنێ .. ئەمەش بۆ ئەوەیە کە کۆمەڵگایەکی شورشگێرانەی نوێی دور لە نەرێتی کۆن بێتەدیو روشنبیری شورشگێرانەی نوێیان تیا بخولقێنێ .

هەروەکو سەرۆکی فەرماندە (احمد حسن البکر) وتی :

روشنبیری ئەبێ لە ناو چوار چێوەی کۆن رزگار بێ ، وە لەئارەزوکاری سەرمایەداران دور کەوێتەوە ، ئەبێ پایەی روشنبیری تازەی جەماوەری گەل بێ ، روشنبیری پشت بە فیکری شورشگێرانەی رەسەن ئەبەستێ) .

مەسەلەی روشنبیر کردنی جەماوەر لە مەسەلەکانی فێرکردنو یارمەتیدانی قەلاچۆ کردنی نەخوێندەواری دور ناکەوێتەوە لە هەمو وڵاتدا بەگشتی لەناوچەی ئوتونومیدا بە تایبەتی .. ئەو پێویستیە گرنگانەی شورش لەمەیدانی پەروەردەو فێرکردنو زانینەوە لە ناوچەکەدا جێبەجێ کردون ئەوە ئەسەلمێنێ کە شورش گەلێك بایەخ بە رۆشنبیر کردنی جەماوەر ئەدات .

راپۆرتی سیاسی هەشتەمین کونگرەی قوتری حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب ئەوەی رون کردۆتەوە کە لە قۆناغی داهاتودا زیاتر لە هەمو کاتێك پێویستیمان بە راگەیاندنی سوشیالیستیانەو روشنبیری سوشیالیستیانە هەیە بۆ ئەوەی بەرپەرچی پروپاگەندەکانی ئیمپریالیزمو کۆنەپەرستانو راستڕەوەکانی پێ بدەینەوەو رواڵەتی راستی سوشیالیستی پێ رونتر بکەینەوەو جەماوەر بۆ سەر رێبازی سوشیالیستی پێ بانگ بکەین و باوەڕیان بە چاکیو سەرکەوتنی هەبێ .

لەگەڵ قوتابیانی ئامادەیی بازرگانی دا لە هەولێر

هەر لەو ڕۆژەوە ئەم لاپەڕەیە کونجێکی لە دڵی قوتابیاندا گرتۆتەوەو خزمەتی بیروباوەڕو پێویستییەکانی قوتابیان دەکات ، ئەوەمان بەلاوە زۆر پەسند بووە کە تا بتوانین قوتابیان بە خەڵک بناسێنینو دەنگیان بەرزتر بکەینەوە .

لە قوتابخانەی ئامادەیی بازرگانی کە لەم ساڵەدا لە ناوچەی کوردستان کراوەتەوە لەگەڵ برای قوتابی (نەجات قادر دەربەندی) لە بارەی ئەمڕۆی قوتابیان گفتوگۆیەکان کردو پێمان وت :-

- چۆن دەوری قوتابیان دەبینی ..

- قوتابیان لە هەر شوێنو کۆمەڵگایەکدا بن ، بە پێی ئەو بارە ڕەفتار دەکەنەوە ، لە بەر ڕۆشنایی ئەم بۆچوونەشدا دەورو ئەرکی ڕۆژانەیان دیاری ئەکرێت ، ئەمڕۆ ئەبێ قوتابیان هەڵگری بیرو باوەڕی سۆشیالیستی بن کە حیزبی بەعسی سۆشیالیستی عەرەبو شۆڕشی نەتەوەیی پێشکەوتن خواز هەوڵی بۆ دەدەن .

- باشە ، جموجوڵی ڕۆشنبیری لەم قوتابخانەیە چۆنە ..

- قوتابیان هەمیشە بایەخێکی تەواویان داوەتە جموجوڵی ڕۆشنبیری ئەویش لە ڕێگای کۆڕو کۆبوونەوەو بڵاوکردنەوەی پەخشنامە ، نابێ ئەوەشمان لەبیر بچێتەوە کە قوتابخانەکەمان تازە پێگەیشتووەو ئومێدەوارین وردە وردە هەنگاو بەرەو پێشەوە بنێین .

هەروەها ئەم پرسیارەشمان لە کاک (عبدالله احمد) کرد :

- دەوری لیژنەی یەکێتی لە قوتابخانەکەدا چۆنە ..

- ئاشکرایە هەموو ئەو لیژنانەی لە قوتابخانەکاندا کاردەکەن لە پێناوی خزمەتو وەدی هێنانی ئامانجو خواستی کۆمەڵی قوتابیانە ، لێرەوە لیژنەکەمان هەوڵ دەدات بۆ پێشخستنی باری قوتابیانو پتەو کردنی نێوان قوتابیو بەڕێوەبەرێتی جگە لەوەی کە تا ئێستا تیپی هونەریو وەرزشیان پێک هێناوەو نیازیشمان وایە بەم زوانە ئاهەنگی یەکتری ناسین بۆ برا قوتابیەکانمان ساز بکەین .

یەکێتی قوتابیانی کوردستان ئامادەی ئەکات

لەشکر لە وڵاتی ئێمەو چەندوڵاتێکی عەرەبو چەندین وڵاتی جیهانی سێیەم بایەخێکی لە ئەندازە بەدەری هەیە لەبەر ئەو دەورە سیاسییە دیارو بەلایەکاخەرانەی لەو وڵاتانەدا بینیویەتی .. لە وڵاتی ئێمەداهەر لە ساڵی (١٩٣٦)ەوە لەشکر ڕاستەوخۆ لە ژیانی سیاسیدا بەشدار بووە ، وە شەرەفی بەرپاکردنی شۆڕشی نیشتمانیمایسی ساڵی ١٩٤١ی بۆ براوو شەرەف مەندی هەڵگرساندنی شۆڕشی چواردەی تەمووزی ساڵی ١٩٥٨ی بووە ، وەدەستە لەشکرە شۆڕشگێڕەکان بە سەرکردایەتیی حیزبە پێشڕەوەکەیان .. حیزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەب دلێرانە بەشداربوون لە ڕوخاندنی دەسەڵاتە دیکتاتۆرەلەڕێ لادەرەکە لە ٨ی شوباتی ١٩٦٣ ، وە لە ڕوخاندنیدەسەڵاتی کۆنەپەرستی زەبر بەدەستیی لە ١٧ی تەمووزی١٩٦٨دا .

ڕاپۆرتی سیاسی
هەشتەمین کۆنگرەی قطری
پارتی بەعسی سوشیالیستی
عەرەب

هەواڵەکانی یەکێتی

- ڕۆژی ٢٣-١١-١٩٧٥لیژنەی سانەوی کوڕان لە سلیمانی ئاهەنگێکی قەشەنگیان ڕێک خست ، هەروەها قوتابخانەی سانەوی کچانیش ئاهەنگێکیان بە بۆنەی (٢٣)ی مانگەوە ڕێک خست لە قوتابخانەی سانەوی کوڕان کاک (بلال عمر سعید) وتاری یەکێتی خوێندەوە .

- لیژنەی ڕۆشنبیریوڕاگەیاندنی لیژنەی ناوچەی سانەوی کوڕان پەخشنامەی(ژیانەوە)ی بڵاوکردەوەو سانەوی کچانیش پەخشنامەیەکی بە ناوی (سەربەستی) یەوە بڵاوکردەوە .

- یەکێتی قوتابیانی کوردستان لەشاری قەلادزێ ئاهەنگێکی گەورەی بەبۆنەی جەژنی قوتابیانەوە سازکرد ، لەم ئاهەنگەدا گەلێ قوتابیومیوانی تر هاتبوون .

- ڕۆژی ٢٧-١١-١٩٧٥لیژنەی یەکێتی لە قوتابخانەی دواناوەندی سەلاحەدینی کوڕان لە هەولێر سەرپەرشتی گەشتێکی قوتابیانەی کرد بۆ شاری (سلیمانی) ، لەم گەشتەدا (٥٢) قوتابی بەشداریان کردبو .

- لیژنەی ڕۆشنبیریوڕاگەیاندن لە ئامۆژگاری مامۆستایانی هەولێر پەخشنامەیەکیان بە ناوی (الثورة) بە زمانی عەرەبی بڵاوکردۆتەوە ، هەروەها لیژنەی دواناوەندی (قەندیل)پەخشنامەیەکی بە ناوی (ڕێژنە) بڵاوکردۆتەوە ، وەقوتابخانەی دواناوەندی سەلاحەدین پەخشنامەیەکی بە ناوی (مسیو پوتامیا)وە بڵاوکردۆتەوە .

- لە ڕۆژی ١-١٢-١٩٧٥کاک (عبدالعزیز محمد دزەیی) بەرپرسیاری لیژنەی ڕۆشنبیریو ڕاگەیاندن لە لقی هەولێر چۆتە زوربەی قوتابخانەکانی شارو لەگەڵ لیژنەکانی یەکێتی کۆبۆتەوەولە بارەی باری ڕۆشنبیری قوتابخانەکان ڕاوێژی کردوە .

- لیژنەی ڕۆشنبیریوڕاگەیاندنی لقی هەولێر لیژنەیەکی مەڵبەندیدانـاوە ، وە کاک (جمال‌الدین محمد) بۆتە کارگێری لیژنەکە .

- (زایەڵەی وشەکان)پەخشنامەیەکی مانگانەیە لیژنەی مەڵبەند بڵاوی کردۆتەوە .

- ڕۆژی ٦-١٢-٧٥ ئاهەنگی پێشوازی کردنی قوتابییە نوێیەکانی ئامۆژگای مامۆستایان کرا ، لەم ئاهەنگەدا لیژنەی ئامۆژگا دەورێکی باشی گێڕا .

نەتەوایەتی و نەتەوەیی عەرەب

لەمەودوا لاپەڕەی خەباتی قوتابیان هەندێک نامیلکەی عەرەبی جاروبار ئەکا بەکوردیو بۆ ئەوەی قوتابیانی کورد سود لە باری تێگەیشتنو بیروباوەڕی پێشکەوتوانەوڕیبازی سوشیالیستیانەی ئەم بابەتانە باشتر تێبگەن لە لاپەڕەی ناوبراودا بڵاویان ئەکەینەوە .

- قوتابیان -

زنجیرەی ڕوشنبیری شورشگێڕانە :
نەتەوایەتی چییە ؟!

زۆر کەس لەوباوەڕەدان نەتەوایەتی هەر واتایەکی نەگۆڕاوی هەیە ، بەڵام ئەوەیڕاست بێ نەتەوایەتی لە بەرئەوەی ڕواڵەتێکی کۆمەڵایەتی هەیە پێویستە لەگەڵ باری کۆمەڵیشدا بگۆڕێ ..

هەڤاڵ (میشیل عەفلەق)ئەڵێ :

(نەتەوایەتی ڕادەی پێگەیشتنی ئەو کۆمەڵە مرۆڤەیە کە لەڕێی لێکوەرگرتنی چەند سەدەیەک لە نێوان کەسو باری سروشتیومێژوییدا پەیوەندی گیانی لێ پەیدا کردوون وە بەتایبەتی پەیوەندی ڕۆشنبیری(١) .. ئەو نەتەوایەتیەی ئێمە داوای ئەکەین لە پێش هەموو شتێکەوە خۆشەویستییە .. ئەوخۆشەویستیەش هەر هەمان سۆزی تاقە کەسێکە لەگەڵ خێزانەکەی ، چونکە نیشتمان ماڵو مەڵبەندێکی گەورەیەونەتەوەش خێزانێکی فراوانێتی(٢) .

کەوانە نەتەوایەتی ئەوپەیوەندییەیە کە ڕۆڵەکانی نەتەوە هەستی پێ ئەکەنو لەڕێگای ئەو پەیوەندییەوە باری تایبەتیان بۆ دەست نیشان ئەکات(٣) .

بەو جۆرە نەتەوایەتی ڕواڵەتی کۆنو تازەی لە مێژوودا هەیە.. ئاشوریەکانو چینو هیندورۆمانەکان ئەمانە سەرجەم نەتەوەی کۆنن و لەمانە هەندی میللەتیشیان تێکەڵاو بووەو ئەو تێکەڵاو بونە بۆتە هۆی پەیدابوونی هەندێ نەتەوەی نوێو گۆڕانی باری سروشتی نەتەوە کۆنەکان ، وە هەندێکیشیان دەقی نەتەوەیی خۆیان پارێزراوەو بەدرێژایی مێژوو وەکو خۆی ماوەتەوە .

ئینجا لەبەرئەوە ناتوانین نەتەوایەتی بەنۆبەرەی چەرخی ڕاپەڕینی ئەورووپایان لەگەڵ تەوژمە ڕزگاریخوازەکانی کۆتایی سەدەی هەژدەیەمو سەرەتای سەدەی نۆزدەیەم دابنێین .. بەڵکو ئەمە خۆی لەخۆیا دیاردەیەکی کۆمەڵایەتی مێژوییەو .. لە ئەنجامی ئەوپەیوەندییە گشتییەوەیە کە ئەوبیرو هۆشیارییەی لەناوکۆمەڵدا چەسپاندووەو بۆتە سەرەنجامی پێگەیشتنی مێژوویی .

نەتەوایەتی لەسەدەی نۆزدەیەمدا :

هەر لەگەڵ پەرەسەندنی چەرخی ڕاپەڕین ، هوشیاری نەتەوەییش زیاتر جەکەرەی کرد ، پیشکەوتنی مێژوش بوە هۆی پەیدابونی کێشەی نێوان پادشاو کەنیسە لەلایەکو پادشاو دەرەبەگەکان لەلایەکی ترەوە.. دەسەڵاتی کەنیسەش کەبەسەر هەموو کەسێکدا زاڵ بوو ، وای لێ هات شیرازەیان لێک هەڵبوەشێتەوەو دەرەبەگەکانیش ملکەچی پادشای گەورەبن . لەم کاتەدا نەتەوایەتی کرنوشی بۆ پادشا ئەبرد چونکە پادشا نیشانەی یەکێتیوگرنگی دەوڵەت بوو. هەرلەبەر ئەوەش بوو چینە ناونجیەکان کرنوشیان بۆ پادشایەتی ئەبرد بۆ ئەوەی لە دەست دەرەبەگەکان ڕزگاریان بێ . ئەو پەیوەندییەی ئەوانیش بوەهۆی ئەوە کە سنوری دەوڵەتی مەرکەزیو شیرازەی دەسەڵاتی فراوان تربێ .. وەبەم هۆیەوە لە باجو سەرانەی دەرەبەگەکان ڕزگاریان بو .

١ - معركة المصير الواحد -لاپەرە ٥٥ - ٦٠ .
٢ - لە پێناوی بەعس(نەتەوایەتی لەپێش هەموو شتێکەوە خۆشەویستییە) ل١١٧ .
٣ - هەمان سەرچاوەیەکەم .

پاشماوەی : فیداکارانی فەلەستین

پەلاماری دوو دەورییەیان داوە لە نزیک (مسقاف) لەجەلیلی سەروو لە جەلیلەوە .

وە سەر لەبەیانی ڕۆژی ٢٩-١٢ ئاگر لە کارگەیەک بەربووە لەنزیک تەل‌ئەبیبو زیانێکی ملیونو ٥٠٠ هەزار لیرەیی لێکەوتووە .

پاشماوەی دەزگاکانی ڕاگەیاندن

دەرچووە هەواڵی کردنەوەی پرۆژەکەو وزەی بەرهەمیو ماوەی تەواوبوونییان بڵاو-کردۆتەوەو وتویانە : ئەمە گرنگترین پرۆژەی نەوتە لەو بەشەی نیشتمانی عەرەبدا .

ئا.د.ع

چەوا دێ ژێ بێ زانین چ؟!

سکفان عبدالحکیم

ژینا بێ بهار وباران یاتەمل وسیرم وڤیانا بێ روندك ودوورانی خاف وسستە ژبەر هندێ خوێندنا بێ دل وزوڤە-کرن بێ دووماهیکە یان ئێم ئارمانجە . ئەکە رمسە بێت شیانا خو ئەشکەراکەین بەرامبەر سکر وئاستەنگێت ریکا مەدا بێتقیە خو فیرکەینە برسێ وخەرێبێ وهنکافتن دابشێین رونامیا کامیرانیێ ببینین . دناف چڤاکا کوردیدا چیرووکێت هەین لدور تێ چەندێ ئێك ژوان چیرووکا ئەڤەیە ..

ل سالەکێ ژ سالان ولبارێکێ بێهەڤال وخودان ئەڤینی پەیدابو وناف کورو کچان بەلێ موخابن نەدگەهشتن فیقیێ وان روژا بچن چنکو داهول وزرنا لوا دبونە مێهڤان وپشتی چەند کولیجێ شویکر وخاندناخو هێلا .. ئەرێ بوچی ؟.. ژبەر چی ؟ هەما شوی بکە قەیدی ناکەت بەبێ خوێندنێ نەهێلە یانژی شوینێ خو پاشغە بهێلە دائـە فرو تو هژار نەبایە وعزرەتە لتە هەڤالا ببینی ، ئەگەر ببینی زی دی قەهری وخودێ ناکەت قەهر بکەفتە دئامانێ سفرێدا هەکە دێ کون کەت یان پەشیخانە ئەفرو بەلێ فایدە ناکەت چنکو ئەو کەسێ گونەهێ بکەت دەومەقێ زانینێ وخوێندنێ دێ وەریت کا چەدا نەوەکی گونەها ئەڤینێیە

وەختێ کچەك خودان پاشەروژ خوبفروشیت بمستەك پارا یان بترست ژهندەك قەسا وئاخفتنا وئاڤاهیا ئەڤینێ ئەوا برونك وگفاشتنا روژا هاتیە ئاڤاکرن بهەرفینت بێ سیج ونەگەر .. گری وهەژاری وخیزانی وخولسەری هەر بەهرا وێیە ژبەر کو زانـ نیشانا مانا مەیە وگەردەنیا رێڤەچونا مەیە لهەمی کولانێت ژیانی وئەو سەرفیرازیا ویروك ونەمراتیا هەر مرووڤەکێ وڤێت بدرستی بژیت واپاشە روژ ژبیرنەکەت وهەر بنفیسیت ئاڤێ وی ببێیت زێرین . ئەسافە وبێ درافە وبێ ئەڤینە ئەو کەسێ نرخی نەدەتە زانینێ وشعرێ وتورەی .

پاشماوەی «کتێبی هاوکاری»

ئاگرییێ دێنێ . ئەو لە کۆڕیە و ساوا سەربڕین ئاپرینگێتەوە ، چ جای شتی دیکە . جگە لەوەش با سنووری داب و نەریت لە لای ئێمەوە کەل نەبێ . ئەحمەد ئەتوو هەر ئێستا گوڵبەهاری هەڵگرە ، ڕێ و ڕاست بچۆ بۆ قەڵای خۆشاب ، بۆ کن بەگی برایمی خەلیفەشمت ڕەگەڵدەخەم . بەگی قەڵای خۆشاب خەلیفە برایمی دەناسێ . هەستن برۆن . با بەگی قەڵای خۆشاب کارەکەتان لەبۆ بسازێنێ . مریدی خۆمە » .

داب و نەریتێکی کۆن هەبوو . ئەگەر لاوێك کچێکی هەڵگرتبا و پەنای وەبەر ماڵێکی بردبا ، جا بابی کچە هەرکەسێك با ، خانەخوێ کچەکەی نەدەداوە . بە هەر نرخێکی با ، بابی کچەی قایل دەکرد ،شیربایی و مارەییەکەی دەدا، شایی و زەماوەندی بۆ دەگێڕا . جا لە سۆنگەی کیژرەدوو-کەوتن و کچهەڵگرتنەوە خوێنێکی زۆر دەڕژا .

گوڵبەهار و ئەحمەد بۆ کن بەگی قەڵای خۆشاب دەچوون . بەگی قەڵای خۆشاب بەگێکی نیوە دەستدا و نیوە پێوەندی عوسمانلییان بوو . ئەو کچە هەڵگیراوەش نەك کچی مەحمودخان ، کچی خونکاری عوسمانلیش با ، بەگی خۆشاب نەیدەداوە . ئەو ڕەفتارە لە گەڵ نەریتی بەگایەتیدا نەدەگونجا . شەڕی دەکرد ، سەری دەدۆڕاند ، بەگایەتیکەی لە دەست دەچوو ، بەڵام کوڕ و کچەی وەدەستی کەسەوە نەدەدا .

قەڵای خۆشاب قەڵایەکی جوان بوو . لە خاوەری گۆلی وانێ ، لەسەر شاخێکی تووشی وەکو دیوار ، بەسەر کاروانە ڕێیەکی گەورەوە کە لە دەشت و ئارانەوە هەوراز هەڵدەکشا ، لەسەر شاخە بەردێکی تووشی وەکو دیوار ڕۆنرابوو و بە سێ وارتی سەخت و قایمی یەك لە نێو یەك شووڕە درابوو . ئاوی ڕوون و سازگاری خۆشایی بە بندا تێدەپەڕی . کەس نەیدەزانی کەنگێ هیمی ئەو قەڵایە لێدرابوو . لە سەدان ساڵ بەم لاوە ، هەر چەرخە و بارچەیەکی لێ زێدەکرابوو . بەڵام قەوارە کۆنەکەی خۆی نەدۆڕاندبوو . بەگی خۆشاب لە جوان ترین قەڵای سەر دنیایێ دادەنیشت .

گوڵبەهار و ئەحمەد لە بن زناری قەڵایێ پیادە بوون . ئەسپەکانیان کێشانە خوارێ ، بۆ سەر ئەو ئاخورانەی کە لە خوارێ ، لە پێدەشتێکدا بۆ ئەسپی سەربازی بەگ دروست کرابوون . کێشکچی ئەگەر چاوی بە خەلیفە برایمی کەوت ، یەکسەر وەنیاز کەوت و بەرەو قەڵای بردن .

بەگ پاش ئەوەی ڕووداوەکەی ورد و درشت لە زاری برایم بیست ، گوتی :

«ئەم مەحمودخانە نەریت و دەستووران نازانێ . ئەو بەگ نیە ، پاشایە ، عوسمانلییە . ئەگەر بە هاتنی ئەم منداڵانەی زانیبێ ، بێ سێ و دوو قۆشەنمان دەکاتە سەر . چبکەین ، ڕاستتان دەوێ ، دەبێ کچە بپارێزین . سەرباکی ماڵ و ساماتمان دەدەین ، کچە لە ئەحمەد مارە دەکەین ، فەرمانی پیرمان لەسەر سەرمان ، گیانیشمان دەدەین» .

شەقەی لە دەستی هێنا پێشخزمەتان هاتن ، فەرمانیدا :
« نان بۆ ئەو میوانانە دانێن ، جێگا و ڕێگایان نیشان دەن ، لە دوورەوە ئەسپیان ئاژواوە » .

ئەگەر گوڵبەهار و ئەحمەد وەدەرکەوتن خەم و کەسەر ڕوخساری بەگی خۆشابی داگرت . هەورو هەڵای خەفەت بەر چاوی گرت . قژە کاڵەکەی هەڵماوی بوو . ڕاچەنی ، هەڵستا سەر پێیان ، زۆر کەڵەکەت بوو ، گوتی :
« خەلیفە ، فەرمانی پیر بەسەر سەران ، بەڵام چۆن لە

بروانە ل ١١

دوو وێنەی تر

هەولێر - بەیان علی -

١ - کەمی قوتابخانە لە شاری هەولێری مەڵبەندی ئۆتۆئۆمی ئەمڕۆ شتێکی هەست پێ کراوەو بادەزگای پەروەردەو فێرکردن چارەیەکی بۆ دابنێ ، چونکە وەك لای هەمومان ئاشکرایە پەرەپێدانی خوێندنو پەرەوپێشەوە چونی بەو هەوڵو تەقەلایەوە بەندە کە لە پێناویدا دەدرێ ، ئەمڕۆ لەزوربەی قوتابخانەکاندا لە ڕۆژێکا سێ دەوامی تێدا دەکرێ ، جا بۆ ئەوەی ڕێگاش بە هەرسێ لایان .. یان چەند قوتابخانەیەك بدرێ ناچار ماوەی دەرس کەم دەکەنەوە بۆیە ئەمڕۆ لە حیاتی (٤٥) دەقیقە بوە بە (٣٥) دەقیقە ئەمە ئەگەر درێژەش بەم لایەنە نەدەم لای هەمو لایەك ڕونو دەبێ یەکێتی قوتابیانی کوردستان هەوڵی نەمانیان بدات ، تاخوێندن باشتر بڕواتو ئاستی تێگەیشتنی قوتابیانیش بەرزتر بێتەوە .

٢ - تێکەڵی کوڕو کچ لە قوتابخانەی مامۆستایانو خوێندنگای بازرگانیش هەنگاوێکی پیرۆزە بۆ هێنانەدی گیانی لەیەك گەیشتنو کەم کردنەوەی باری ئایریبونی کوڕو کچ ، یەکێتیش دەورێکی پیرۆزی بینی لەم دەسکەوتەی قوتابیان، بۆیە دەبێ هەردولاش لەمەسەلەی تێکەڵاوی بگەنو پێکەوە هەوڵ بدەن لە خزمەتی کاروانی گەشە کردنو ئەمڕۆی سەردەم بن .

خەباتی قوتابیانیش ئەم دوو تێبینییەی خوشکە (بەیان) بە قوڵی سەیر دەکاتو دەیخاتە بەردەم لێپرسراوانو یەکێتیش، بەلای ئێمەوە دەست نیشان کردنی ئەم لایەنانە خزمەتێکە کە ئەتوانی تا ڕادەیەك باری خوێندن ڕاست بکاتەوە .

لاپەڕەی خەباتی قوتابیان

پاشماوەی ژمارەی پێشو :

کۆڕپێك و شەش هۆنراوە چەپکێك لێکۆڵینەوە

ڕەئووف عوسمان

خوێنەری بەڕێز :

لـە ژمارەی پێشوودا ، بەشی یەکەمی ئـەم لێکۆڵینەوە ئەدەبیەمان پێشکەش کـردن‌ولێکۆلینەوەکـە هـۆنراوەکانی « عەبدوڵلا عەباس‌و ئەنوەر رجاف ونوری حەیران »ی گرتەوە · وا لـەم بەشەدا ، کـە دوا بەشی لێکۆلینەوەکەیەو دەربارەی هۆنراوەکانی « دڵشاد محەمەد ئەمین‌و لەتیف هەڵمەت‌و حەمەی حەمەباقی » باری سـەرنجی‌ماموستا ڕەئوف عوسـمان بلاو ئەکەینەوە :

● لەتیق هەڵمەت‌و هۆنراوەی :ـ نامەی کۆتایی ●

هەڵبەستەکەی هەڵمەت پێك هاتووە لـە چـەند بابەتێکی جیاوازو یەکێتی بابەت (وحدة الموضوع) یان لە نیوان‌دا نی‌یە ، تەنانەت یەك دوو کۆپلەی لە گۆڤاری (بەیان)دا بە ناونیشانی (هەڵبەبستێکی توورە) بڵاو کردووەتەوە بەڵام ئەوەی کە روونە هەموو کۆپلەکان لـە ژێر خەـوەتێك‌دا بارکـەیان خستووە کـە سۆزو هەستێکی پاك‌و بێگەردەو دوورە لـە هەموو داتاشین‌و هێلە ساودانێکەوە ·

کاك هەڵمەت تا ئێستاش کۆت‌و پێوەندی کێش‌و سەروانەی نوانیوە ناقی کردنەوەکانی بتاسێنێ !! بەلکو وەك شاعیرێکی (مطبوع) هـەر لێی ناپێزرێ‌و ناش بێت بە ئەگەرە لە ڕێ دەربڕینی ناقی کردنەوەکانی ·

یەکەم کۆپلەی شاعیر ئاوانێکی سـەوزو پیرۆزە خۆزگە ئەوەی ئەیویست بۆی ئەهاتە دی ، خۆ ئـەو بەرایی یەکەم بارانەش کە خەوی پێوە دەبینێ لـە هەورێك دێتە خوارێ کە هەموو گەردیلەیەکی دەریایەك ئاخ‌و خەم بێت ، هەورێکی ئیقلیم گیری وەك هەورەکەی مەولەوی کە دەڵێت :

هەورەکەی ڕەحمەت ڕووی سەمای کەرەم
سەڵات‌و سەلام کەی کەم ئێستاکەم

شاعیر رستەی (گەر ئـەم توانی) لـە سەرەتای سێ کۆپلەدا بە کارهێناوە ، گەر ، تۆزێك قوزبنی ئەم بەکار هێنانە بپشکنین‌و بارە دەروونی‌یەکەی بی کەینەوە هەست بەبێ دەسـەڵاتی‌و نەدارایی شاعیر دەکـەین بەرامبەر بەو بارە تایبەتی‌یەی کـە هەناسەی تیـادا دەدات ، خۆ لە لایەکی تریشەوە ئەو (گەر ئەم توانی) بەخۆی لـە خۆی دابیرکردنەوەیـەکی بێ گـەردی شاعیرانەیەو نیشانەی بەرچاو روونی‌یە ، (بیرکردنەوەی بەجێ خۆی لە خۆی‌دا قۆناخێکی زیندووە لە قۆناخەکانی گۆران) ·

شاعیر دەڵێت :

گەر ئەم توانی
لە بەهاری باخچەکانی
پشت سنووری شەوی ئاسمان
چەپکێ گوڵی ڕەنگاو ڕەنگم دەچنی

لێرەدا وا دەزانم وشەی (باخچەکانی) لە رووی سـەرواوە ناگونجێت لەگـەڵ (دەچنی) چونکـە کۆکردنەکانیان تۆزێك جیاوازی هەیە ، لەوانەیە پاش دوو سێ جار گۆکـردن هەسـتی جێزکردنمان کـاڵ بێتەوە ·

هەر بە دوای هەمان کۆپلەدا شاعیر دەڵێت :

ئەی ئەو شارەی خۆشتم دەوێ‌و خۆشتم دەوێ
بەکەس ناڵێ
من و ئەی تۆم لە کلێشەی زامەکانما هەڵگرتووە

خۆشەویستی‌یەکەی شاعیر ئێجگار لـە سنوور بەدەرەو کشانی هەوری تاڵ‌و بەوەیشەوومە بۆ سـەر لانە بە ئومێدەکەی هیچ ناتای پێ نەهێشتووەو بەچەشنی مەولەوی دەڵێت (**سەیرکەن‌چۆن شێوا قاضی‌یەی فەردم**)

هەروەهایش شێوەی زمانی ئەدەبی لە شاعیر گۆڕاوەو دەڵێت (خۆشتم) دەوێ کە وابزانم ئەمە شێوەی قسەکردنی ناوچەیەکی تایبەتی‌یە وبەلای منەوە بەکارهێنانی (خۆشتم دەوێ) دوو جار لە کۆپلەیەکی وەها مەبەست هەر سوور بوونی شاعیرە لە لانەی منالی‌و ئێستای‌و خۆشتم دەوێ پیناسەکەیەتی !! تەنیا ئەو گلەیی‌یەم لە کاك لەتیف هەیە کە بۆچی بە شارەکەی دەڵێت ، بەکەس ناڵێت ؟ تۆ بلێی وەك سـەر بووزدێکی (حتمیە) مێژوویی یـان پاسایەکی سرووشتی لـە ڕیاسکەی زامەکانیـا مەلبەندەکەی شیعرەکانی هەڵمەتی تۆمـار نەکردبێت‌و هەمیشەیش شاعیر بـە رۆلەیەکی ئازیزی خۆی نـەزانێت ؟!! ناونیشانی خۆشەویستی هەڵمـەت کلێشـەی زامەکانی‌یەتی (عباس بن احنف)یش هەر

بەهەمان شێوە دەڵێت :

کنت مثل الکتاب أخفاه طی
فاستدلوا علیه بالعنوان

لام وابێت ئەگـەر هەڵمەت لـە باتی (کلێشە) قوولایی بەکار بهێنایە بە هێز تردەبوو ·

هەر بە دوای هەمان کۆپلەدا دەڵێت :

ئەڵێن بەهار ئیجگار دوورە
لە پشت هەزار شاخ‌و کێوی ئەستوورە

سـەرروای (دوورە ـ ئەستوورە) شـەپۆلی دەنگەکانیان لە بارەی کورتی‌و درێژی پێوە وەك یەك نین ، لە لایەکی ترەوە وشەی (ئەستوور) وشەیەکی ئـەدەبی نی‌یـەو بۆ شـاخ بەکارنایەت ڕەنگـە هەمـان وشەهەر لە مەلبەندی تایبەتی شاعیردا بەکاربێت‌و شاعیر شێوەی ناوچەیەکی تێکەڵ بە شێوەکانی ترکردووە ·

هەڵمەت لە نامەی کۆتایی داباسی خەممان بـۆ دەکات‌و دەڵێت : خـەم هەنگوینـە ، دۆندرمـەیە ، ئەسپرینە ، خۆ لەهەمان کاتیشدا ناوری لـە پێکەنین داوەتەوەو ئەلهای دەکات ·· بەلکو وەك کەپسوولێك لە دەرمانخانەکان دابی فرۆشن ·· بەلای منەوە خۆشی بە پەروەرکردن‌و دارە دارەی ئومێد دەکرێت هـەرچەندە ئەو بازارەش بەزمردەیەوگیرفانی دڵی شاعیر هەمووی هەر داخ وخەمە وەك خەمەکەی مەحوی کە دەڵێت :

لە خەزنەی دڵمدا هەرچی هەیە هەر ئاخ‌و سەودایە
دەسا ئەم نەقدە دەردی عەشقی بێ سەودانەکەم چی بکەم ·

کە دەڵێن (سهل ممتنع) بە ڕاستی کاك هەڵمەتم بیر دەکەوێتەوە ، وشەو رستەکانی هەتا بڵێی سووك‌و لەبارو لە تەبعێکی شاعیرانەی ڕەوانەوە هەڵ دەقوڵێن ، بۆیە هـەر بـەو تەوزمەیش خۆی دەکات بـە دلداو جێ پەنجەی دەنەخشێنێ ·

زۆربەی شاعیرانی کۆڕەکە هونراوەکانیان یـەك جۆر خەم مەیاندوونی ، بەڵام جۆری مەیاندنەکە جیـا جیایە ، خۆ هەندێکیان لە دڵو ناقی کردنەوەیەکی کەرمی وا دامەییوە ··· وەك دەڵێن بە جەقۆ نەبێت ناشکێت !!·

دکتور (علی الوردی) دەربارەی دیاردەی خەمی ئـەم سەردەمەی عیراق دەڵێت : (خەم بووە بـە مۆرکێکی ڕەسەنی زۆربەی بەرهەمە ئەدەبی‌و هونەری‌یەکان ، هەر وەهاباسی (ابوذیە) مان بۆدەکات کە لە (أبو الاذیە) وەهاتووەو هەمووی بەتێکرایی نوقمە لە ئێش‌و ئازارا) لام وابێت منیش بتـوانم هـۆرەو لاوك‌و حـەیران‌و سیاحەمانە بـە ڕوویەکی گـەشی تەواوکەری ئەوخەمانە دابنێم ، تەنانەت دیدەوانێکی بێگانە لـە یادنامەکانی داباسی (هۆرە)ی کردووەو ئـەم جرینانەی بەپرسـەو لاوانەوە داناوە · ئەوەی جێی داخەنەماموستا (الوردی)و نەدیدەوانەکە بە تەواوی نەیان توانیوە هۆ مێژوویی‌و دەروونی‌یەکانی دەریای خەممان بۆ دەست نیشان بکەن کەچی ماموستا (عزیز سید جاسم) لـە کتێبەکەی‌دا (دراسات فی الادب والنقد) .باسی هۆی ئەم خەمانەی بۆ کردوین هەرچـەندە ئەمیش تۆزە تایبەتی‌یـەکی تێدایە ··· (سید جاسـم) دەڵێت (خـەم‌و نالەی مرۆڤەکانی عیراق هەتا بڵێی ڕەسەن‌و خۆماڵین ، لـە کاتێك‌دا جەنگاوەرێکی تێکۆشەری عیراق خۆی بـە (داود)یان (سبار تاکوس) دەزانێت‌و هەقی خۆیشی‌یەتی ·· کـەچی لـە پڕێکا بـە چرووك دەردەچێت‌و ژێر دەکەوێت ، خۆ لەوانەیشە ببێ بە دیل‌و بەشەقامەکانا بە مل‌کەچی نارەقی مایەپووچی بڕێژێ ، هـەموو ژیانی تەرخان دەکـات بۆ رزگـار بوون لـە دەست سوڵتانی عوسمانی کەچی لە پڕێکا خۆی لە ژێر قامچی ئینگلیزەکان دادەبینێتەوە/··· تاد) لـە کۆتایی کۆپلەیـەکی تر داپێناسەکەی خویمان بۆ دەردەخات ودەڵێت :

ئەگەر هەژارو لاتەکانی وڵاتەکەم بۆشمەی ئێرەن
منی شاعیر باهەر رووت بم

ئەمەیە نامەی شاعیری‌ڕاستەقینە کـە تەنیـا مەبەستی کامەرانی‌و خۆشی مرۆڤە ·· هێمنی شاعیریش لە هەمان بۆ نەدا دەڵێت :

خۆم دەسووتێنم هەتا ڕێگەڕۆشن بکەم
کێ لەرێی خەڵکا وەکوو شـاعیر دەسووتێ شـەم نەبێ

● دڵشاد محەمەد ئەمین‌و هۆنراوەی :ـ شووشەخان

بەڕاستی شاعیر لەم هونراوەیەدا ڕەنگدانـەوەی پێشکەوتنێکی تەکنیکی‌و زمان پاراوی‌یەکی قوولە چونکە خۆشەویستی‌یەکەی بووە بـە هەوێنێکی پاك‌و سـۆزو خرۆشێکی هاوچەرخانەی لە دڵی خوێنەردا مەیاندووە · ئەو ماسی‌یە خنجیلانەکە ساسەش کە کلیلی هونراوەکە یەوبەرەو دەریایەکی دوور مل‌دەنێ‌و پەنەوانەکەی‌و شـك بووەو بەدوای تۆزێك بـە فراواوتلە ··· گرنگی لـە وەدایەکە ڕەوشتی ماسێتی خۆی ون نەکات‌و لەلایەکی تریشەوە ئەگەر سوتری نەبێت بـە میوانێکی نامۆی کەرووی ئەو ماسی‌یانە ئەوگفتوگۆ دڵ تەزێنـەی کچ‌و باوکەسە رگەردانەکەی دەی‌کەن دیمەنی بێ نەوایـەکی ئەم سەر زەمینەم پیشان دەدات ، دیمەنی جان فال جان‌و کچە بەزمردەکەی حیرۆکی (البوءساء ـ کە ساسەکان)م پیشان دەدات کە پستۆکە خاکێك نەبوو لێیان نەبێت بـە دۆزەخ‌و تیایا هەڵ نەقرچێن ·

لـە کاتێك داکـە باوك‌و کچ توێشوی خەمیان بەسـتووەو بـەرەو کۆچێکی بێوادە دەرۆن ، وت‌و وێژەکانیان تا سنوورێك تیشکدانەوەی ئـەو تابلۆنە هامەتی یانە یە کە لە تەختی تەوێلیان نەخش بووە ··· ڕستەکانی منالەکە هـەتا بلێی دل تـەزین‌و جێگای سۆزێکی بێ کۆتایی‌یە (بابـە ئیان بمکەرە کۆلت) بەڕاستی شاعیر لێرە داتابڵێی سەرکەوتووە چونکـە توانیویەتی شـتە واتایی‌یەکان (المعنویات) وابنـە خشێنێ لە دڵی مرۆڤدا هـەر وەك دیاردە هـەست پێکراوەکان (الظواهر الحسیە) کـە ئەمە بەپاسای زمان پاراوی جێگای بە دەسەڵاتی وتوانایی شاعیرە :

وەکوو نازێ بڕێ بەسەر گیانی ئوقرە لێبراوما
وەکوو ژانێ بتکێ بە ناو ناخی بەحەز ئاخنراوما

بەلای‌منەوە ئەوبێ شوویی‌و هەڵچـوونە کوت‌و بڕی‌یەی شاعیر بەرامبەر بەو داوا نەگونجاوە وای لێ کردووە کە بچێتە ئەو ئاستە بەڵام دوای بڕینی ڕێگای نەهامەتی باوك‌و کچ‌و دوای بیرکردنەوەیەکی لەسـەر خۆی مەییوبە ماندووبوون‌و جەشتنی تاڵاوی باوکە کە کەیشتووەتە ئەو ئەنجامەی کە مەرجەکیچە خێر لە خۆ نەدیوەکەی بزانێت هۆی سەرگەردانی باوکی چی‌یە ؟!

شێوەی دارشتن لەم هونراوەیەدا تیشکدانەوەیەکی ڕاستەو خۆی ئەو هەڵوێستەجۆرانە جۆرانەیە کـە لـەم هونراوەیەدا بە دەردەکەون ، لە هەندی شوێن‌دا هەتا بلێی رستەی پڕ لە جۆش‌و خرۆشی بە هێزی بەکارهێناوەو توانیویەتی وەك بروسکەیەك لە دڵی مرۆڤ داکانیـاوی سۆز بتەقێنێ :

بابە گەرچی پەنجەکانم نەرم‌و وردن
بەلام دلنیام کـە بەرگەی قوڵپی خوێنی سەرت دەگرن

جگە لەو سۆزو ڕاچەنینەی کە لـە هونراوەکەدا هەیە تابلۆکەشی هەتا بلێی جوولـەو ڕەنگەکانی گونجاون ، پەنجەی وردو سپی‌و خەبەرانە ، لە لایەکی ترەوە خوێنی ئاڵی گەش ، هـەروەها جووڵانی ئـەو پەنجانەیە سەرسامی‌یەوەو کفە وبە لە مسکەی خوێن‌و باوك‌و فرزەندی‌و ··· تاد ·

خۆ لە هەندێ شوێنی تردا شـاعیر توانیویەتی قین بپزوێنێ‌و دەمەزەری وزەکانی بداتـەوە ، واتـا شێوەو ناوەرۆك ئەو پۆشایی‌و گرژی یەلـە نێوانیان دانی‌یە ، هەرچەندە بوونی زۆران بازی (صراع) لـە میانەی شێوەو ناوەرۆکدا یەکێکە لـە حەتمی‌یەتەکانی مادی‌یەت (وحدە الاضداد) بەڵام لە ئەدەبی ڕەسەن‌دا وەك (بلیخانوف) دەڵێت : دەبێت ئەو زۆران بازی‌یە لاواز بێت‌و تینەکەی‌دا مرێتەوە بەڵام نەك بـە ئێجگاری ··· یەکێکی وەك گۆرانی مەزن زۆرجار گینگڵدان‌و خۆ خواردنەوەکەی ئەوەندە قوول بو وەهیچ‌و شەو ڕستەیەك نەی توانیوە بە تەواوی دەری ببڕێت وروونی بکاتەوە ··· ئەوەنە خۆی دان بەم ڕاستی‌یەدا دەنێت‌و دەڵێت :

هەرچەند ئەکەم ئەو خەیاڵەی پێی‌مەستم
بۆم ناخرێتە ناو چوار چێوەی هەڵبەستم

لام وابێت‌دڵشاد تووشی تۆزە چورتم‌و لاری‌یەکی زمانەوانیش هاتبێت لە کاتێك‌دا کە دەڵێت :

خۆشەویستیت دەریایەکەو ئەو ماسی‌یانەم خۆش کە وا لە بناریا ئەژین

وا دەزانم بنار بۆ پێ دەشـت‌و شاخ‌و کێوەو بۆ ڕووبار بەکارنایەت بەڵکو بۆ ڕووبار ڕۆخ‌یان کـە نار بەجێ ترە ·

دواجار بابڵێم ئەو هەڵبەستەی دڵشاد ئاوێکی زۆر دەبات‌و جێگایەکی تایبەتیشی هەیە لە دڵی خوێنـەردا وتائێستاش من بە سەرکەوتووترین هەڵبەستی شاعیری دەزانم‌و هیوادارم کە ببێت بـە سەرەتایەکی پتـەو بۆ هەڵبەستەکانی ئەمەو دوای ·

محەمەد حەمە باقی‌وهۆنراوەی :ـ ئاسمان جێگـای ئەستێرەی تـری تیانابێتەوە

لە شەوگاری دوورو درێژی پایزدا پەلە هەورەکان ئەوەندەی تر چڕ دەبن‌و دەنیشنە سـەریەك ، بۆیـە ئەستێرە گەشەکەی چاوی دەسگیرانەکەی حەمەی حەمە باقی تەم دەیبان گرێ‌و خەریکە سۆمایی‌یان دابێت ، خۆ زۆر جاریش مانگە دەست کردەکان (الاقمار الصناعیە) کە هەڵدەدرێن بۆ ئەو ئاسمانە پڕ تەمە تەنیا مرازیان دانانی ئێستگەیە لەسەر ڕووی گەشی مانگ بەڵام ئەو جری‌و تاریکی‌یەی ئاسمان خۆی لە خۆی دابەرهەڵستێکی سرووشتی‌یە بۆ نەگەیشتن بەو مرازە ، تەنانەت هەندێك جـار وەك لەشێکی نامۆکە میحرابی پاکی سرووشتی گەردوون کەچ کات ئەستێرە دەکشێن‌و ئەومانگە دەست کردانەش بە خۆیانا دەچنەوە ، ئێستاش با بزانیـن شـاعیر تا چ سنوورێك نوێشووی دڵداری‌یەکەی بڕ دەکاو ئامادەی ئەوەیە کە قولنگەکەی فەرهاد بوەشێنێ ، لە کاتێك داشاعیر وتلە بە دوای چاوی دەسگیرانەکەیا دەڵێت :

ئێستا هەرم کاسەی سەرم هەگبەیەکە لـەبن دەستما
لە زۆر ئێستگەی شۆڕبوونەوە بـە ناو پێشەی کوێرە ڕێگای چارەنووسما جێ ئەمێنێ

بەلای منـەوە هێشـتا هەڵوێستەکەی مەحموود دەروێش بە هێزترە کە دەڵێت :

نیشتمان جانتایەك نی‌یە
منیش ڕەوتەنی بم‌و
بیکەمە شانم

خۆا ئەگەر تۆزێك قووڵ داچین وبەناو پاسارەکانی هونراوەکەدا بگەڕێین چەند هەڵوێستێکی دژ بەیـەکی تێدا بەدی دەکەین لە هەندێکیانا هەتا بڵێی بەرچاو تیرو ڕووناك بینەو بەئومێدەوە سەیری ئاسۆی ئەرخـەوانی ژیان دەکا وەك دەڵێت :

دەنگم سروەی شەماڵێکە
شەپۆلێکی بێ‌کۆتایی ··· لە زریانی ئۆقیا نووسی
دەنگی خوێنی ئۆرکاکان‌دا جێ ئەهێڵێ

بەڵام لە هەندێکی تریانا هەتابڵێی بەرچاو تاریکەو نوقمە لە کۆمی بێ‌بنی ڕەش بینی داکەدە لێت :

ئەی نابینن کەس دوکەڵی من نابینێ
ئەی نابینن کەس بڵێسەی من نابینێ

برای‌شاعیر لـە یەکێك لـە دێرەکانیدا خۆی بـە گۆرانی‌یەك دادەنێت کە هیچ ئاوازێك نای گرێتە خۆی ··· کە لێرە داشاعیر خزاوەتە هەڵـەت‌و لێژگەیەکی واتایی‌و زمانەوانی‌یەوە چونکە وەك من بزانم وشـە کەبوو بەگۆرانی هاوتای ئاواز دەبێت یان بەواتایەکی‌تر هۆنراو + ئاواز دەبێتـە گۆرانی ، کەواتە لـە باتی گۆرانی‌یەك (هۆنراوەیەك) بوایە گونجاو تر دەبوو ·

کاکە حـەمە هـەموو شوناسنامە پیرۆزەکانی پیشان داوین‌و هەستێکی پاکیشـی لـە دڵماندا تەقاندووە وتوانیویشێتی کـە چاوی ئەستێرە پرشنگدارەکەی بـە کلی جەرگی هەڵقرچاوی دڵی بڕێژێ کەچی بەسۆزەوە داوا دەکات کە نیگای بکەن‌و یارەکەی بدۆزنەوە بۆیـە (۸) جار وشەی (بم دۆزنەوە)ی بەگەرمی بەکارهێناوە ··· بەڵام ئایا ئەو یارە پیرۆزە شووشەیی‌یەی کە وەك ئەستێرە وابێت پێویسـتی دەکات ڕێنومایی خەڵکی

بروانە ل ـ ۳

زانیاری تەندروستی

پاراستنی ددانی منداڵ

پاراستن‌و خـاوێنی ددانی‌منال زۆر پێویستە ، لەبەرچەند هۆیەك بەر لە هەموشتێك ددان‌گەرەسەی هـارینی خواردەمەنی‌یەو بی‌ئەو ناتوانرێ ئـەوخواردنەی ئەخورێت هـەزم بکرێ ·· هەروەها ئەگـەرخواردنێك لەسەرەتادا بەباشی ورد نەهاردری لـە ئەنجامدائەبێتـە هۆی بەیـدا بونی نەخوشی‌و لاواز کردنی منالەکە ·· جگە لەوەی کەددان خـۆی نیگارێکـی جوانی هـەیەوکەلەبەرێکی تایبەتی لەناودەمدا پڕکردۆتەوە ·· ئەگەر ددانێك‌بکەوێ منالەکە هـەست بـە کەموکورتیەك نەکات لە ڕواڵەتی دەم‌وچاویا و بێ‌ی سەغڵەت ئەبێ ·· هەروەها ددان یارمەتی زمان و دەم ئـەدات لـە کـاتی قسەکردناو ئەرکێکی گـەورەی لە ئەستۆدایە ، ئەو منالانـەی کـە ددانیان کەوتوە (بـە تایبەتی هی پێشەوە) لە کاتی گفتوگۆ کردنا چـەند پیتێکیان بەڕەوانی بۆ نایەت ·· وەکـو دەرکەوتوە نەبونیان کـەوتن‌و شکاندنی ددان ئەبێتە هـۆی نەخۆشی ناوسك‌و لەوانـەشە تەشەنە بکات بۆ ئەندامەکانی تری لەش ·· خۆ ئەگەر هەر درێژە بکێشێ ئەوا لەوانەیـە منالەکە لەچـەند سەرێکەوە تووشی نەخۆشی دەروونی بکـات ·· کەوابو پێویستە لەسـەر باوك‌و دایك زۆربایەخ بە پاکی‌و خـاوێنی‌و پاراسـتنی ددانی منالەکانیان بدەن · ئەگەر هاتو منالەکەیان ددانی ئازاری بو بە گورجی بیبەن بۆلای پزیشکی ددان‌و بـەپێی ئامۆژگـاری پزیشـك داوودەرمانی بـۆ بەکاربێنن ·· بەرلەوەی لـە ناودەمدا ئازارو نەخۆشـی‌تر دروست بکات ، منداڵ لەدوای هەشت مانگ ئینجـا ددانی دەست ئەکـات بەدەرهـاتن ، وەلەپێشـەوە لای خـوارەوە سەرەتای دەرئەکەوێ ، لەساڵی دووەما ۲۰ ددانی دەردێت ، وە لەدوای شەش سـاڵان ددانی هەمیشەیی دەست ئەکەن بـە هاتن ئەم ددانە هەمیشەییانـە ئەبنەهۆی کـەوتنی ددانـە ساواکان ، لـە تەمەنی سیازدە سـاڵیدا هـەمویان کۆتایی بەدەرهاتنیان دێت‌و تەنیا ددانی ئەقڵ ئەبێ کە دوائەکەوێ‌و لـە کاتێکی‌ترا دەردێت ··

بەر لە هاتنی ددانی ئەقـڵ ژمارەی ددانە هەمیشەییەکان ۲۸ن دوای هاتنی ددانی ئەقـڵ ئەبن بە ۳۲ ··

هەندێ جار دایك مەمکـە شوشە ئەنێتـە دەم منـاڵە کەوەتاکو خەوی لێ ئەکەوێ ·· پاشماوەی شیرلەدەمی منالەکەدا ئەمێنێتەوەو ئەترشێ‌و ئەبێتـە هـۆی نەخۆشی دەم‌و ددان ·· ئینجـا لەبەرئەوە پێویستـە بەرلەوەی منالەکە بخـەوێ دەم‌و ددانی بەئاو بشۆرن بۆ ئـەوەی پاشماوەی شـیری تیـانە مێنێتەوە ··

نابی ماوەی ئەوەبدرێ بـە منال کەیاری بـە ددانەکانی بکات‌و لەقیان بکات‌و هـەڵیان کـەنێ ·· وەنابی منال زمانی دەربێنێ ویاری پێ بکـات ·· ئینجا لەبەرئەوە کە منال قابی ئەوەی نیـە خۆی پارێزگاری خۆی بکات پێویستە لەسـەر دایك‌و باوك هەمیشە بـەوردی چاودێری منالەکانیان بکـەن‌و لەهەمو روبەکی پاکی‌و خاوێنی‌یەوە بیان پارێزن ·· وەئـەو خواردنەی زۆرتر بدەنێ کـە مـەوادی کالسیومی تیایـە بۆئەوەی ددانیان بەهێز بکات ·

دکتور کامەران سامی النائب
لە زانکۆی بەغدا

Institut Kurde de Paris

کارگەی شەکری سلێمانی کەی ئەکەوێتە کار ؟!

لە چاو پێکەوتنێـــکی دوو قۆڵی نوێنەری (هاوکاری) و بەڕێوەبەری کارگەی شـەکری سلێمانی ئەندازیار کاك مستەفا سلیمان ، توانیمان ئەم گفتوگۆیە بخەینـە بەردەم خوێنـــەرانی خۆشەویست .

● لەکەیەوە دەست بەدامەزراندنی ئـەم کارگەیەکراوەو کەی تەواو ئەبێ ؟

– دەزگـــای پیشەسازی خواردەمـەنی لــــە وەزارەتی پیشـەسازی خۆمان لـــــە ١٨-٦-١٩٧٠ پەیــــــانی دامەزراندنی ئەم کارگـــەیەی لەگەڵ کومپانیـای (کوفی) ئیسپانیایی مۆرکرد ، وە لــــە ٢٩-٥-١٩٧١ لەقلیاسان دەست کرا بەئیش کـــردن .. ئیش بەردەوام بو تاکو ١٥-٣-٩٧٤ کـەباری وڵات بەشـێوەیەکی نائاسایی گۆڕدرا ، ئەوکـــاتە کومپانیای ناوبراو خۆی کێشایەوە و ئیشـــەکەی بەجێهێشت ، ئێمەش چاوەڕێمان کرد تاکـو ١٩-٦-١٩٧٥ دیسانەوە دەست کرایەوە بە ئیش کــــردن .. بڕیاروایە لە حوزیرانی ١٩٧٦دا تەواو بێ و دەست بکـــرێ بەبەرهەم هێنان .

مستەفا فـەوزی سلیمان بەڕێوەبـەری گشتی کارگەی شـەکر

● لەقۆناغی یەکەمدا بەرهەمی کارگەکە چەند ئەبێ ؟

– وادانراوە کەلەســاڵێکدا هەشتا هەزارتەن شەکر بێنێتە بەرهەم بەڵام ئەمیتس وەکو هەمو کارگەیەکی تازە لەساڵی یەکەمدا – شەش مانگی دوایی – ١٩٧٦ تەنیا ٢٧ هەزار تـەن دێنێتـــە بەرهەم .. دوای ئەوە هـەوڵ ئەدەین بیگەیەنینە ٨٠ هـەزار تـەن .

● هیچ کەرەسەیەك لەدەرەوە ناهێنن ؟

– کارگەکەمان بە چەوەندەرو شەکری خاو ئیش ئەکـــات ، ئێمەش یەکەمین سەرچاوەمان چەوەندەرە .. لەبەر ئـــەوەی چەوەندەر کەرەستـــەیەکی وەرزی یەپێویستە لەکاتی نەبونی چەوەندەردا شەکری خـــاو لەدەرەوە بێنین .

● لەکوێوە چەوەنـــــدەر ئەهێنن ؟

– بەگوێرەی ئەو نەخشـــەی کارگە دایناوە لە چوار ناوچە سود وەرئەگرین بۆ بەرهـــەم هێنانی چەوەندەر :

١ – کێڵە سپیو تانجـــەرۆ (دەوروو پشتی کارگە)
٢ – ناوچەی شارەزور
٣ – قەزای رانیە
٤ – حەویجـــە لـــەنزیك کەرکوك .

● ئەم ناوچانـــە دورن .. چۆن بەگورجی چەوەندەرەکـــان ئەگوێزنەوەکـە گــەرما کـاری تێ ئەکات ؟

– بەرهەم هێنانی چەوەندەر لە ڕێگای (عقــد)ەوە ئەبێ ، لەگەڵ فەلاحەکان یان کۆمەڵەکانیان ، جگە لەوە کارگـــە کێڵگەی تایبەتی خۆی ئەبێ لـــە (شانەدەری)و (کێڵە سپی) .. بەلۆری گەورە ئەگوێزرێنەوە وەرزی چــــەوەندەر ٦٥ رۆژە هیوادارین هـــەمو لایــــەنە لێپرسراوەکـــان یارمـەتی گواستنەوەیمان بدەن .

خانوی سەرەکی کارگەکە

● چەندکرێکارو فەرمانبەرو پسپۆر ئیشی تیادا دەکەن ؟

– دوای تەواو بونی کارگـــە نزیکەی ٦٠٠ کرێکارو ئەندازیارو فەرمانبەری ئەوێت ، لە ساڵی یەکەمی ئیش کـــردنا ١٠-١٥ پسپۆڕمان پێ ئەوێ .

● بەڕێز پاسا .. تا ئیستا چیتان بۆ کرێکارو کاربەدەستان کردوە ؟

– تا ئیستا ١٢٦ خانومـان دروست کردوە بە ٢٦٢ هەزار دینار وە ١١٠ خانومـــان داوە بەکرێکاران ، بڕیار دراوە کـــە ١٢٠ خانوی تر بە ٣٢٠ هەزار دینار دروست بکەین بۆ کرێکارو فەرمانبـــەران . هەروەهـــا کردنەوەی چێشتخانەیـــەك بۆ کارگە کە نرخی خواردنێـــك بۆ کرێکـــــاران ٤٠ فلس بێ و کارگەش ٧٠ فلسی ئەخـــاتە سەر . خەســـــتەخانەیەك بۆ کرێکاران و خێزانیان ، ســــێ برین پێچ و پزیشکێکی ئەرۆکمان هەیە تا ئیستا بایی ١٥٠٠ دینار داوو دەرمانمان بۆ کڕیوون .

● لە نەخشـەی پێنج ساڵەی گەشەپێدانی نەتەوایەتی‌دا چی بۆ ئێوە دانراوە ؟

– کێڵگەی شانەدەری بکری بە چەوەندەر بە ٨٠٠ هـــەزار دینار ، ناوچەی رانیەی کردن بە ٤٥٠ هەزار دینار لـــــە شارەزوورو رانیەو حەویجـــە ئەکرێتەوە ، وەکو دایەرەیەکی کشتوکاڵ لەناوچەی بەرهـــەم هێنانی چەوەندەر دەبێ بۆ چاك کردنی بەرو بومی چەوەندەر . کێڵگەکەی کێڵە سپی شەش‌هەزار دونمەو بۆ چەوەندەر دانراوە . چەند کێڵگەیەك لە قەرە کۆڵ نزیك دەربەندیخان ١٠ هەزار دونم زەوییە . فراوان کردنی کۆگاکانی کارگە بۆ پاراستنی شەکری خاوو سپیو پاراستنی تۆو .. پێویستی‌یەکـــانی تری کارگە .

زۆر سوپاسی کاك مستەفامان کرد کە ئەم شتانـــەی بۆ رون کردینەوە و ئەوا ئێمـــــەش پێشکەش بە خوێنەرانی بەڕێزـــان داوە مان کرد .

کۆنکرێتی ناوەوەی کارگەکـــە

ڕێگای ناوەوەی کارگەکە

پاشماوەی : خانمەکان واسەاڵەکەتان بەســـــەر چو

هەرکام لەمانەو لە هەموو ئەمانە ، قوولترە .. مافی ژن شۆرشێکی سۆشیالیستیی ئەوێ ، هەم لـــە بەیوەندی کۆمەڵایەتی‌و هەم لە دەروونی هاووڵاتانی هـــەر وڵاتێك خۆیشیانا .. شۆڕشێك ، بۆ هەمیشـــە دەرەبەگەکەی جاران کە بە نەقیزە لە مرۆی ئەخورِی ، نە لـــە ڕژێمی کۆمەڵایەتی‌دا بهێڵێ‌و نە لە سنگی خەڵکیشدا ..

ئـــەو ڕۆژە جیهان ئـەبێ بە جیهانی ڕاستەقینەی ژنیش‌و پیاویش‌و .. ئەو حەلە ئازادیی بەڕاستی دێتەدی .. هـــەر ئەو ڕۆژەش ژنان ئەتوانن بڵێن مافی زەوت کراوی خۆمانمان سەندەوە ..

دەسا ، با هەموو ڕۆژێکی ژیانتان ، ئێوە خۆتان بەر لـــە هەرکەس ، هەموو ڕۆژێکی ژیانتان نەك تاقە ساڵێکی ، خەبات بێ لەپێناوی هاتنەدیی ئەو ڕۆژەدا کە هەر بە خەبات دێتەدی .

هەفتەی کۆتایی ساڵی ئافرەتانی جیهان لە هەولێر

بەبۆنەی تەواو بوونی ساڵی جیهانی ئافرەتانەوە یـــەکێتی ئافرەتانی کوردستان – مەلبـەندی گشتی – بـەپێی بڕیاری یـــەکێتی ئافرەتانی عێـــراق هەفتـەی راگەیاندنی دەربارەی تـەواو بوونی ســـاڵی جیهانی ئافرەتان وە بـە هاوکاری لقی یەکێتی ئافرەتانی کوردستان لەهەولێر سازکرد ..

ڕۆژی شـــــەممە ڕێکەوتی ٢٠-١٢-١٩٧٥ میهـرەجانێکی وتار خوێندنەوە لـــە سینەمای سیروان ڕێکخرا ، کۆمـــەڵێکی زۆر لەخەڵکی جگــە لەسەرۆکی ئەنجـــومەنی تەنفیـــزی‌و ئـــەندامەکانی ئەنجـــومەن‌وهەڤاڵانی سەرکردایەتی لقـــی زۆرووی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبی ژمارەیەکی زۆر لەکاربەدەستانی دەوڵەت تیـــا ئامادە بون لەمیهرەجانەکـــەدا بەڕیز ماموستا هاشم عەقراوی‌وخوشکە شەرمین یەعقـــوبی ســـەرۆکی یەکێتی ئافرەتانی کوردستان – مەلبەندی گشتی – و ماموستا عبدالغفـــار الصائغ وتاریان خوێندەوە .

ڕۆژی یەکشەممە ٢١-١٢-٧٥ پێشانگایـــەکی تایبـــەتی فوتوگراف‌و تەشکیلی لـــەهۆڵی قوتابخانەی ئەیوبیەی کچـــان لەژێر چاودێری بەڕێز بەشـــیر ئەتروشی‌دا ڕێکخرا .. بەڕێزان عبدالغفار الصائغ‌و مینان پولص جێگری ئەمینـــداری گشـــتی روشـــنبیری‌و لاوان‌و چـــەند کاربەدەستێکی ترو جەماوەرێکی زۆری ژنان‌و پیـــاوان تیـــابەشداربون . وتارێك بـــەناوی لقی یـــەکێتیی ئافـــرەتانی کوردستان لە هەولێر خوێندرا- یەوە ، ئینجـــا لێپرسراوانی پێشـــانگاکە دەســـتیان بەرونکردنـــەوەی پێشانگاکەیان کرد .

ڕۆژی دوشەممە ٢٢-١٢-٧٥ کۆڕێکی تایبەتی لـــە هـــۆڵی سینەمای ســـیروان دەربارەی ئافـــرەت بـــەپێی ڕاپورتی سیاسی هەشـــتەمین کونگرەی‌قوتری حـــزبی بەعـــسی سوشیالیستی عەرەب سازکرا .

ڕۆژی پێنـــج شـــەممە ٢٥-١٢-٩٧٥ خۆ پێشاندانێکی گەورەی ئافرەتان بەهاوبەشـــی هـــەمو ڕێکخراوەکانی شاری هـــەولێر ســـەر لەبەیانیەوەڕێکخـــرا ، هـــەر لەگۆڕەپانی نافورەوە بـــەرەو مەلبـــەندی‌پارێزگـــای هەولێر کشـــا .. بەڕێزان جێگـــری سەرۆکی ئەنجومەنی تەنفیزی‌و چـــەند ئەندامێکی ئەنجـــومەن‌و پارێزگاری هەولێرو هەڤالانی لقـــی زۆرووی حـــزبی بـــەعس‌ئامادەبون .. خوشکە شەرمین یەعقـــوبی وتاری یـــەکێتی ئافرەتانی کوردستان – مەلبەندی گشتی – خوێندەوە ، دوای‌ئەوە نوێنەری مەکتەبی تەنفیزی یەکێتی ئافرەتانی عیراق وتاری‌خۆی خوێندەوە .. ئینجا لقی ئافـــرەتانی هـــەولێر وتاری‌خۆیان پێشکەش‌کـــرد ، دوا بـــەدوای ئەمـــانە وتـــاری‌ڕێکخراوەکانی هەولێر لەلایەنی بـــەڕێز ماموستا عبدالغفـــارالصائغەوە خوێنـــدرایەوە ، لـــەکۆتایی خۆپیشاندانەکەدابروسکەیەکیان بەناوی یەکێتی ئافرەتانەوە بۆ سەرۆك احمـــدحسن البکرو هـەڤال صـــدام حسین و سەرکردایەتی سیاسی‌نێردرا ..

بەم شێوەیە هەفتەی ڕاگـــەیاندن دەربارەی تـــەواو بوونی ســـاڵی جیهـــانی ئافـــرەتان لەمەلبەندی ئوتونومی کوردستان کۆتایی هات .

ممتاز حەیدەری
ئامادەی کردوە

کاربەدەستانی ئەنجومەنی تەنفیزی لە پێشوازی خۆپیشاندانەکەدا

کـــاك ئـەتروشی پێشـــانگای هەفتـەی ڕاگەیاندن ئەدیتن

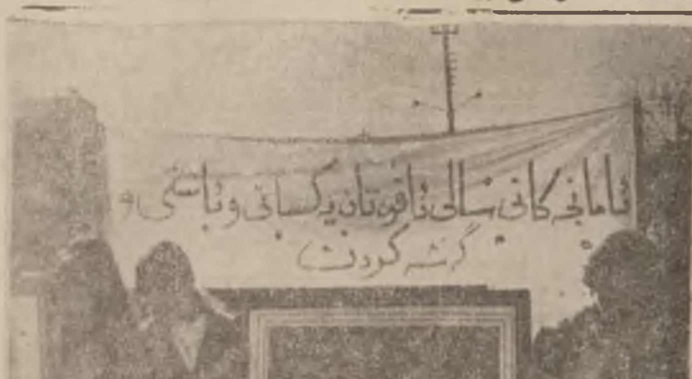

دروشمێك لە خۆپیشاندانەکەدا

لایەك لە خۆپیشاندانەکە

منداڵەکانمان و پاسەکانی گوێزانەوە

– طە بابان –

کومەلی ئیمە وەك مـــن و دامەزراوە کە زورتر بـــو تەندروستی پێویستی بـــــە ڕاوەستان و ڕویشتن هەیە وەك لـــە دانیشتن و ئیسراحەت .

سەرنجم دابێ کومەلیکی بـــێ دەسەلات کوژە ! واتا لە باتی ئەوەی دەست بداتـــە بـــالی ناتواناکان و یارمەتیان بـــدات ئەهینیت پێ‌شیلیان ئەکات .. یەکێك لەو زەبونـــە چارەرەشانەش منداڵەکانمانن .. لای ئیمە زور کەم بایەخ ئەدەین بە هەست و ویستی منداڵ نـــەك هەر ئەوە بەلکو زور جاریـــش بێ رەحمانە ئەیان‌چەوسینینەوە بێ کەم و زیاد وەك ئاژەل هەر لە بەر ئەوەی ئەمانیـــش وەك ئەوان بێ زمانن و زوریان نیە ، بە رادەیەك کە ماوەی منداڵی لە ناو ئیمەدا بریتیە لە زنجیرەیەك چەوسانەوە و ئازاردان بـــــو منداڵان .. بـــەلام من لیرەدا تەنیا ئەوانەی ناو پاســـەکانی گویزانەوەیان ئەخەمەرو ...

●

منداڵیکی خنجیلانەی جـــوان بو خوی لــــە ســـــەر لایەکی کورســـــیەك لــــە پاســـــیکی گویزانەوەدا دانیشـــتوە ... جابیەکە هەر کـــە گەورەیەکی دی (مەبەستم گەورەیی تەمەنە لیرەدا) راوەستاوە خیــــرا چاویك بـــــە نـــــاو پاسەکەدا ئەگێرێت و هەر کـــــە منداڵیکی وای دیی یەکـــــــەر تێی کـــە ئەخوریت – زور جاریش بـــــە قسەیەکی رەق – کە هەلسیت بو ئەوەی گەورەکە لە جێگاکەیی دانیشێ . ئەم گەورەیەش زور جار زەلامیکە ئەمەندە چوارشانەو دامەزراوە کە زورتر بـــو تەندروستی پێویستی بـــــە راوەستان و رویشتن هەیە وەك لــــە دانیشتن و ئیسراحەت . کەچی لە گـــەل ئەوەشدا زور چاك لـــــە جێگەی منداڵەکە پان ئەبێتـــەوە و زەق زەقیشـــــس ئەروانێتە ئەو منداڵەی کە لـــــە بریتی ئەو بە پێوە راگیراوە.. بێ ئەوەیی بیر لەوە بکاتەوە کە منداڵ لە بـــەر زەبونی زورتر پیویستی بـــە دانیشتن هەیە و زور ناشیرینە بو یەکیکی وەکو ئەو کە ببیتە هویی شەکەتی بو منداڵێکی ئاوا ... بەلام ئـــەو ئەمانەی هەرگیز بـــە بیـــردا نایەت بەلکـــو ئەوەی ئـــەو ئەیزانێ ئەوەیە کە هەتا گەورە راوەستابیت بچوك بویی نیـــە بجولیتەوە ، قسە بکات ، لـــە پیش ئەوەوە یان لەگەلیدا نان بخوات یان وەك ئەیەویت جل لەبەر کـــات ، یاری بکـــات تەنانەت ئاواش لــــە پاســـــدا دانیشێ !!

لەوانەیە هەبیت بلیت کـــە ئەو منداڵانە هەلئەسینن بـــو ئەوەیە چونکە بلیت نابرن بویە بویان نیە دانیشن هەتا بلیت داریك هەبیت بـــــە پیوە وەلام هەر لەبەر ئەم هویەشە کـــە جابیەکان هەلیان ئەسینن بــــە من لە وەلامی ئەمەدا ئەلیم ئەمە کاتیك راستە کـــــە تەرەفی بێ یان هیچ بلیتەکان منداڵ نەبێ ئەگینـــا زور هەر وەك ئەلین عوزر لــــە قەباعەت خرابتر چونکە ئیمەی هەلیسان ئەوا ئەتوانیت بلیت گەورە هەرگیز نابیت ئـــەو (امتیاز)ە بە خومـــان رەوا ببینین کە لە ئەنجامیدا منداڵیك ئازار بکیشیت . ئەی کەوابو کوا ئەوەی کـــــە پێی ئەلین جوانمەردیی وپیاوەتی و بەزەیی کە من جێی داخە زور کەم لە ناو پاســـەکاندا ڕێ کـــەوتی ئەکەم !؟! . ئەمە جگە لەوەیی کە دامودەزگای گویزانەوە ئەو منداڵانەیی ئازاد کردوە لــــە کرینی بلیت هەرگیز ئـــــەوە ناتەیەنی کە ئەبێ هەر بە پیوە بێ و هەقی ئەوەیان نەبیـــــت دانیشن . بە پیچەوانەوە بـــا بلیتیش نەبرن بەلام هــــەمو مافیکی بلیت دارەکانیان هـــەیە وە نابێ بو کەس هەبیت کـــە هەلیان سینیت وە ئەوەی هەیە لە و نیە ئەوەیە کە منداڵەکەیان وایی کردوە کە بلیت نەکرن و بە خواریی هاتوچۆ بکەن بویە هیوادارم کە دەزگای گواستنەوە ئەمە بو جابیەکان و (گەورەکان) بە تەواوی رون بکاتەوە ...

●

باوکیك‌و منداڵەکەیی دینـە باسیکەوە ... باوکەکە بلیتیك بو خوی ئەبریت‌و منداڵە کەشی بە پیوە لە ناو رارەوە کـــەدا رانەگـــرێ !.. ئیتر ناهینێ قیروسیاش بکـــات لەکرینی بیتاقەیەکیش بو منداڵەکـــەیی یان هیـــچ نـــەبیت منداڵەکە دانیشینی و خوی راوەســـتی جێ بکات ؟ بەگورتی هەرمنداڵەو بەدەست گەورەوە ئەنالینێ .

« من منداڵەکەم لە شوینی خوم داناوەو ئەگەر هــــەر هەلی بسینن ئـــەوا خوم ئەچمـــە شوینی !! » بەلام ئایا بـــەلای ئەوانەوە منداڵ ئەوە ئەهینێ تا ئەوکەیی‌و بەیەیی بوبکرێ ؟!

گـــەورەکان ســــەرپیچی بەیرەوی ناو پاس ئەکــــەن جابیەکان یان چاوپوشیان لــــێ ئەکەن‌یان زور بەنەرم‌و نیـــانی لەگەلیاندا ئەجولینەوە بەلام بو منداڵەکان هــــەرچی خوایێی ناخوشــــە پێیان ئـــەلین .. روژیکی – کە تا ئیستاش لەدلم دەرناچێ – منداڵیك هینـــدیك کەل‌وپـــەلی پێ‌بو (مفتش)یك زور بە ناشیرینی کردیەدەرەوە ودەیان جنیویی ناشیرینیشـــی پێدا لەوانـــەیی کەئەلین بیخەیتە سەر نان سەك بونی پیـــوە ناکات ! بەلام هەر لەگەل ئـــەو منداڵـــەداوە لەتەنیشتیەوە دو پیـــاو بروانان ببیت یـــەکی نزیکەی ئیوربە برنجیان پێ بو کەچی هیچی پێ نەوتن ... من لەدلی خومدا ووتم : ئایا ئەبیت ئەومنداڵە گوناهی چی بیـــت ؟ کەس‌و کارەکەیی ئەو شتەیان داوەتی کەبیباتەوە بێ‌گـــومان بـــارەی کـــرێی ئوتومبیلی تایبەتیشیان نەداوەتی . ئـــەی چی بکات ؟ بەگورتی هەرمنداڵەو بەدەست گەورەوە ئەنالینێ .

بروانە ل -٦-

Institut Kurde de Paris

پاشماوەی ئەفسانەی چیـــای ئاگری

زێر ئەو پارە دەرچین ؟ کچی هەر پیاوێکی دیکە با ، هــەر ئێستا سوار دەبووم ، دەچووم ، دەمگوت بیکە بە خاتری من ، گوڵبەهاری کچت بدە بە ئەحمەد • بەڵام مەحمودخان بـەم زەمانە حاڵی نابێ ، هەر یەکسەر پیاو زیندان دەکا پیاوێکی بە شەرەف و ئازایە • ئەمن لە ئەســـتەمبوڵەوە دەیناسم • باپیشم بابی دەناسێ • بەراستی سەیرە ، ئەحمەد ئەم کچەی چلۆن لە سەرا رفاندووە ، دە بۆم بکێڕەوە ، بەڵکو بەو جۆرە چارەسەرێکی لەبۆ بدۆزینەوە » •

برایم لە پێشدا لە ئەسپەکەوە دەستی پێ کرد ، چۆنی روودا بوو بەو رەنگەی گێراوە • ئەو چابەسەرهاتەکەی یەك یەك بۆ گێراوە •

بەگ گوتی :

« کارێکی سەختە ، خەلیفەم ، سەختە ، زۆر دژوارە • مەحمودخان هار بووە •

تۆڵەی ئەمە لە چیای ئاگری ، لە دەریاچەی وان ، پاشان لە منی دەکاتەوە • لە مێژە خەبەر وە پاشای وانێ کەیبوە ، بەڵام چبکەین » •

ئەوێ شەوێ هــەر بیری کردەوە ، بۆ سبیانێ برایمی بانگ کرد ، گوتی :

« بنۆڕە ، خەلیفەم ، بلێ چم بیرکردەوە • پاش پازدە بیست رۆژی دیکە مەلا محەمەدی زمـان پاراو دەنێرمە کــن مەحمودخان ، بۆ ئاشت بوونەوە و مەسڵەحەت هەرچی یەکی ویست دەیکەم • بە بیرم بڵێ ئەگەر مەحمودخان لە تۆڵـەی کچەکەی قەڵای خۆشابیشی ویست دەیدەمێ • ئەگەر لەشکری عوسمانلیشم بکاتە سەر ،تا سەرم نەدەم ئەو کچەی نادەم • سەلام لە بیرم دەکەم و بەرانبــەر بەو پشت پێ بەستن و بڕوایەی ، بەرانبەر بەوەی کە ئەو ئامانەتە بە نرخـەی پێ ئەسپاردووم زۆر منەتبارم • دەستی مبارەکی ماچ دەکەم » •

ئەوێ شەوێ کێهە ژوور لە هەموو ژوورەکانی قەڵا میچ بڵندتر بوو ، بە مەڕ مەڕ پوو ، نایاب ترین لبادی ســووری لێ ڕاخرابوو ، دیوارەکانی بە بەڕە و مافووری نایابی کوردەواری داپۆشرابوو ، ئەوەیان بە میوانە ئازیزەکان پێشکەش کرد • لێفەکەیان ئەتڵەس بوو • دۆشەکەکەیان پان و بەرین بـــوو •

گوڵبەهار هاتەنزرجێوەی ئەحمـــەدی زۆر بە ڕێزەوە چاوەنۆڕ کرد • چرایەکی زێو بە دیوارەوە هەڵکرابوو • رۆنی نێو چراکە بۆنێکی خۆشی تێکەڵ کرابوو و ژوورەکە پڕ ببوو لە بۆنی خۆش ، پیاوی مەست دەکرد •

ئەحمەد پێش ئەوەی بچێتە ژێر جێگاوە شیرەکـــەی هەڵکێشا ، بە رووتی لە ناوەندی دۆشەکەکەی دانا • مشتووە زێڕەکەی لە بن سەرینەکەیاندا مات بوو • ئەحمەد لەم دیوی سەرینەکەوە درێژ بوو • گوڵبەهار سەری لەو کارە سوڕما • ئەحمەد لە رێکاش لە خانەکەی نەرجیسیش ، لە وانیش هەر وای کردبوو • ئەحمەد بەو کارە دەیویست ئەوە لە گوڵبەهار راگەیێنێ کە گۆیا هەر خوشك و بران • بەڵام ئایا خوشك و برایەتی یان لە نێواندا مابوو ؟ ئەدی گوڵبەهـــار لە ژووری زیندا ، کە پێی وا بوو جارێکی دیکە چـــاوی بـــە ئەحمەد ناکەوێتەوە ، قەتی خۆ بە ئەحمەد نەدا بوو ؟ نە ببوو بە ژنی ؟ ئەدی ئەم شیر لە نێوان دانانەی لە چی و ئەحمەد لەمە چی مەبەست بوو ؟

گوڵبەهاریش هاتە نێو جێوە • ئەحمەد نە ماچی کرد ، نە توخنی کەوت •••

کەواتا مەبەست لەم شیر لە نێوان دانانە ئەمەبوو ؟!

ئەوێ شەوێ ورتە لە زاری کەسیانەوە دەرنەهات •

گوڵبەهار هەناوی بە جارێ گری گرتبوو • چبوو ؟ چ قەومابوو ؟ نابەدڵی یەکی ئەحمەدی لە دەست قەومابوو ؟ یاخۆ ئەمە یەك لە نەریت و دەستووری ئاگری یایی یان بوو و ئەو نەیدەزانی ؟

تاسپیانێ خەو نەچووە چاوی • چەندین جەند سۆنگەو هۆی چاك و خراپی بە بیردا هات • گوڵبەهار وەکو ژنێ گرژ ببۆوە و لە ئەشقان هەر ئەوە بوو شێت نەبێ • بەراستی ئەوەی کە نەدەشێردراوە ئەوەبوو کە گۆڕانێك سەری هەڵدابوو و ئەحمەد وەکو جاران ، وەکو لە ژووانان یەکدی یان دەدیت نەیدەعاملاند • هەندێ سارد بوو ، زۆر توورە بوو ، زۆر بە ئەندێشەو پەژارە بوو • ئـــەم گۆڕانەی ئەحمەد چبوو و سەبارەت بە چ چبوو ؟

گوڵبەهار خۆی پێ نەگیرا ، ئەحمەدی بە توندی وەخەبەر هێنا ، گوتی : « هەڵستە ، دەمەوێ پرسیارێکت لێ بکەم • بەڵام راست و رەوان ، بە دڵ وەڵامم بدەوە » •

ئەحمەد قسەی نەکرد • لووتکەی چیاکانی خاوەن سپی دەچوونەوە ، تیشکێکی خەست و پەیت ، پارچە پارچە بەسەر نوێنەکانیاندا هەڵدەوەری •

« ئەم شیرەت بۆچی لە نێوانماندا دانا ؟ دەمەوێ لــە سۆنگەی بگەم • ئەدی لە سەراێ نەبووم پەژنت ؟ ئیتر پاش ئەوە شیر لە نێوان دانان بووە و بیستراوە ؟ یانەکو ئەمـە داب و نەریتی چیایی یانە و ئەمن نایزانم ؟ وەڵامم بدەیەوە ، خۆشت دەوێم » •

ئەحمەد کڕ بوو •

« دەبێ وەڵامم دەیەوە » •

ئەحمەد وەڵامی نەداوە ، گوڵبەهاریش پەیتا پەیتا داوای وەڵامدانەوەی لێدەکرد • ئەحمەد لە شەرمان هەر ئەوەبوو بە ناخی نـــەرزدا نەچێ ، دەیویست ئەوی بە بیریدا دەهات لە مێشکی بتارێنێ ، بەڵام هەرچـــەندی دەکرد و دەکۆشا دەرۆستی بیری وا بە سام نەهات • بیری وا جەرگ‌بڕی ، نەك بە گوڵبەهار ، تەنانەت لــە شەرمان بە خۆشی نەدەتوانی بڵێ •

ئاخرییەکەی ناچاربوو دەســـت بە درۆیان بکا ،

گوتی :

« شتی وا لە داب و نەریتی ئێمەدا نیـــیە ، بەڵام خەڵکی ئەم قەڵایە ، خەڵکی کەناری گۆلی وانێ ، خەڵکی ئەو دەشت و ئارانانە نەریتیان وایە •• منیش بۆیـــە وام کرد • تا بابەت قابیل نەبێ دەستت بۆنابەم » •

گوڵبەهار دڵی بەو قســـانە ئاوی نەخواردەوە • دەیزانی ئەوانە هەموو بیانوو و پینەکردنە •

چەندین رۆژ رابرد • پەژارە وەکو گورگی هــار دڵ و دەروونی دەکرۆشت • گوڵبەهاریش هەستی بەوە کردبوو • ئەحمەد چاوی بە قووڵداچوو بوو ، بریقە و رووناکی پێ تێیدا نەمابوو •

گوڵبەهار رۆژ لە دوای رۆژ لە ژێر ئەو بارەگرانەدا دەپووکایەوە • دنیای رووناکی لێ ببوو بە چوار دیواری رەش و تاریك • پێی وا بوو تووشی سووکایەتی یەکی زۆر گەورە هاتووە •

لەو حەرەمسەدا گەورە و گرانەدا ، خەمنـــاك ، خەوڕۆ ، بێ ئەوەی پارووە نانێکی لە زار نێ ، وەکو شێت هەر دەهاتو دەچوو • ئەحمەدیشی لە کەڵی بەگی خۆشابدا حەوتووی جارێك سوار دەبوون دەچوونە راو و شکاران ، ئێواران بە بزنەکێوی و مامز و باڵنـدەی زەلام و سەیر سەیر و کەشنەدیبەوە دەگــەڕانەوە • گوڵبەهار مەگەر لەو رۆژانەدا پشوویەکی پێ درابا هیچ نەبا خۆ ئەحمەدی بەو حاڵەوە نەدەبینی •

کار گەییشتبووە رادەیەك ئیدی ئەحمەد ئەماشای گوڵبەهاری نەدەکرد • ئەوانی لــە قەڵادابوون هەموو هەستیان بە حاڵی ئەحمەد کردبوو •

بەگ شا نا سانێ ملی ئەحمەدی دەگرت ، دەیگوت :

« خەمت نەبێ کورم ، ئەحمەد ، ئەگەر سوپای عوسمانلییان هەموو کردوومە سەر ، دەبێ ئێوە بە کامی دڵی خۆتان بگەن و بە مرادی خۆتان شادبن • ئەوی روو لە ماڵی من بکا ، هیمەت و بەرەکـــەتی بیری کاروان پشتیوان بێ و لە ژێر چاودێری ئەودا بێ ، دەبێ لە چ بترسێ ، لە چ بسڵەمێتەوە ؟ ئایا رەوایە بە ناهومێدی یەوە بگلێ ؟ »

ئەحمەد خۆی لە قسەکانی بەگ دەبوارد و هـــەر پێدەکەنی • کەس بەی بەدەردی دڵی نەدەبرد ، تەنانەت گوڵبەهاریش ، کە دووره سوێسەیەکی دەکرد ، هەڵی نەدەهێنا •

مەلا محەمەد پازدە رۆژ بوو چوو بوو بۆ بایزید ، ئەو سبەینێ یە گەڕایەوە • بەگ و ئەحمـــەد خۆیان بۆ چوونە راوێ ئامادە دەکرد •

بەگ مەلا محەمەدی بانگی دیوەخانێ کرد :

« چبوو محەمەد ؟ چابوو ، خرابوو ؟ »

مەلا محەمەد گوتی :

« خراپە » •

● ماوێتی ●

بۆزانـــین

بەریوەبەرایەتی گشـــتی پرۆژەکانی ئاوو ئەلەکتریك لە پرۆژەکانی پلانی گەشەکردنی نەتەوایەتی ژمارە (٧٢)

(مناقسەی دروست کردنی ئەستێڵیکی ئاوی زەوی و زارلە صلاحەدین لە پاریزگای هەولیر) •

١ ـ بلاوی ئەکەینەوە مناقسەیەك هەیە بۆ دروست کردنی ئەستێلێکی ئاوی زەوی وزار لـە پاریزگای هـەولیر بـەپێی ئەومەرجە گشتی و مواصفاتە تایبەتیانەی کە رەنگ بێ لەبەشی حقـوق و عقـود لـە بەر وەبەرایەتی گشتی پرۆژەکانی ئاوو ئەلەکتریك دەست بکەوێ ئەگـەر پروانامەی زۆری بازرگانی هەبێ وە هەر نسخەیەکی بە (٢٧) بیست و حەوت دینارە •

٢ ـ ئەوانەی ئەیانەوێ ئەم قونتەراتە وەربگرن ئـــەبێ عەتائاتەکانیان بەپێی مەرج و ئاموژگاریەکان بدەن بە سکرتیری لیژنەی کردنەوەی عەتائات لە دیوانی بەریوەبەرایەتی ناوبراو •

٣ ـ ئەم پروانامەو وەسیقانە لەگەل عەتائاتەکاندا لە ناوزەرفێکی تایبەتیدا ئەبێ •

أ ـ تەئمیناتێکی سەرەتایی (٥٠٠٠ پینج هەزار دینار) بە پارەیی یان کەفالەتیکی مەسرەفی کەبەلای کەمەوە بۆ ماوەی شەش مانگ کار بکات لە روژی داخستنی مناقسەکەوە ، یانچەکیکی ئیمزاکراو لەلایەن بانقیکەوە کە ریگای ئیش و کاری صیرفەی درابێ لە ولاتا هەر عەتائاتیك ئەم تەئمینانەی لـــەگەلدا نەبێ یان کەموکورتی تری هەبێ یان پێچەوانەی ئەوەبێ کە داوا کراوە وەرناگیرێ •

ج ـ پروانامەیەکی تازەی باجی دەخل یان رونوسێکی •

د ـ لیستەیەکی ئـــەو ئیش و کارانەی لە مەنەچن گـــەکردویەتییان خەریکی کردنیەتی •

٤ ـ ئەبێ هەمو قونتەرات چیەك پروانامەی تەستنیفی قۆنتەراتچێتی هەبێ •

٥ ـ تاکۆتایی دەوامی رەسمی رۆژی ســـێ شـــەممەی ٢٧ـ١ـ١٩٧٦ یان رۆژیك دوای ئەوە ئەگەر ئەو رۆژە عطلەی رەسمی بو عـــەتائات وەرئەگیرێ •• وە قونتەراتچی یـــەکان ئەتوانن لە کاتی کردنەوەی عەتائاتەکاندا ئامادەبن بۆ ئەوەی ئاگاداری جۆری کردنەوەکەبن •

٦ ـ ئەبێ پولێکی پەنجا فلسی بنرێ بە عەتائاتەکاندا •

بەرێوەبەری گشتی پرۆژەکانی ئاوو ئەلەکتریك

١ـ٢

وەزارەتی داد

بەرێوەبەرێتی گشتی تەسجیلی عەقار

زاتیـــە

بۆزانـــین

کردنەوەی دەورەیەك بۆ مەساحی تەسجیلی عەقار

دوابەدوای راگەیاندنی ژمارە ٣٩١٩١ مان لــە ١١ـ١٠ـ١٩٧٥

بەرێوەبەرێتی گشتی تەسجیلی عەقار بلاوی ئەکاتەوە کەدەورەیەك لە بەغدا ئەکاتەوە ـ بەرێوەبەرێتی گشتی مەساحەبە هاوکاری بەرێوەبەرێتی گشتی مەساحە ـ مەسحی گشتی ـ بۆ فێر کردن و ئامادە کردنی مەساحەکان کە لـــە دایەرەکانی تەسجیلی عەقاردا بە مەســـاح دائەمەزرێن ، وە مەرجەکانی وەرگرتن لەم دەورەیەدا بەم جۆرەیە :

١ ـ ئەبێ لە دەرچوانی قوتابخانەی ئامادەیی بێ : بەشی عیلمی و کورانیش بێ •

٢ ـ تەمەنی لە ٣٠ سال تێپەڕی نەکردبێ •

٣ ـ ئەسکەری کردبێ یان لێی خۆش بوو بن ، داخوازی ئەوانە وەرناگیرێ کەدوا خراوون •

٤ ـ لە فەحسی دکتوردا دەرچێ ، (دوای ئەوە لـــەدەورەکە وەرگیرا) •

٥ ـ بەڵێن بدات (لە کاتی وەرگرتنی لە دەورەکەدا) کە مەرجە داواکاریەکانی دەورەکە بەجێ بێنێ و بەپێی پاسا و ئاموزگاری و بەرنامەی خوێندنی دەورەکە بجولیتەوە کــــە دەرچو لە دایەرەکانی تەسجیلی عەقاردا بەلای کەمەوە بۆ ماوەی پێنج سال خزمەت بکات و لە شوێنی ئیشـــەکەی بەردەوام بێ ئەبێ لەم رووەوە کەفالەتیـــکی مەسرەفی یان یەکیك ببێ بە کەفیلی ٥٠٠ پێنج سەد دیناری وە کەفالەت نامەکە لای کاتب عدل مۆرکرا بێ •

٦ ـ نابێ لە دایەرەیەکی تر موچە خۆربێ یان قوتـابی بیت (جگە لە کاربەدەستان و موچە خۆرانی دایەرەی تەسجیلی عەقاری و وەزارەتی داد ، وە ئەگەر لە لایەکی تر موچە خۆربێ لە کاتی وەرگرتنیا لە دەورەکە ئەبێ واز لە ئیشـــەکەی تری بێنێ) •

٧ ـ داخـــوازی وەرگرتنی یەکســـەر ئەدرێ بەبەرێوەبەرێتی ئیدارەو زاتیە لە بەرێوەبەرێتی گشتی تەسجیلی عەقار یان بەهۆی دایەرەیەکی تەسجیلی عەقارەوە لە یەکیك لـــە پارێزگاکان دا ، ئەبێ ئەم وەســـیقە سەرەتاییانەی لەگەلا بێ :ـ

أ ـ داخوازی چونە دەورەکەوە ئـــەم داخوازیە بەپێی لیستەی تایبەتی ئەبێ کە لە هەمو دایەرەکانی تەســـجیلی عەقاردا هەیە •

ب ـ پروانامەی جنسیەی عیراقی یان پروانامەی تجنس کە پێنج سالی بەسەردا تێپەر بووبێ •

ج ـ دەفتەری تفوسی سالی ١٩٥٧ یان شوناســـنامەی ئەحوالی مەدەنی •

د ـ پروانامەی مەحکوم نەبون •

هـ ـ وەسیقەی قوتابخانە کەبەرێوەبـــەرێتی پەروەردەی پارێزگا مۆری کردبێ کە نومرەکانی تیا بێ (بە ناونیشـــانی بەرێوەبەرێتی گشتی تەسجیلی عەقار) نێردرابێ •

و ـ دەفتەری خزمەتی ئەسکەری یان نوسراوێکی رەسمی لە دایەرەی تەجنیدەکەیەوە کە تەواو کردنی خزمەتی ئەسکەری بسەلمێنێ یان لێی خۆش بوون •

ز ـ (٦٠) وێنەی بەرخور بەقەوارەی چارەکە پوسکارتێك

ح ـ پولێکی مالی ٥٠ فلس لە ناو زەرفەکەدا بێ •

٨ ـ تاکۆتایی دەوامی رەسمی رۆژی پێنج شـــەممەریکەوتی ٨ـ١ـ١٩٧٦ داخوازیەکان وەرئەگیرێن ، هـــەر داخوازیەك ئەم مەرجانەی تیا نەبێ یان دوای ئـەو بەروارە پێمان بگات وەرناگیرێ •

٩ ـ دوای لێکۆلینەوەو هەلبژاردنی داخوازیەکان ئەوانەی مەرجەکانیان تیایە لـــە لایەن لیژنەیەکی تایبەتیەوە لـــە بەرێوەبەرێتی گشتی تەســـجیلی عەقار تاقی ئەکرێنەوە بۆ هەلبژاردنیان رۆژی چاو پێکەوتن و تاقی کردنەوەش لە سەعات ٥ی سەو لە ئێوارەی رۆژی پێنج شەممەی ریکەوتی ١٥ـ١ـ٩٧٦ ئەبێ •

١٠ ـ ئەگەر منافسە هەبو لە کاتی چاو پێکەوتنەکـــەدا بەم جۆرە هەل ئەبژێردرێن •

أ ـ کێ خەلکی ئەو شوێن و شارو ناوچەو پارێزگایە بێ کە تیایا دائەمەزرێ پێش ئەخرێ •

ب ـ موستەخدەمەکانی دایەرەی تەسجیلی عەقار دوای ئەوان موستەخدەمەکانی دایەرەکانی تری ســـەر بە وەزارەتی داد ، ئەوانەی کە مەرجەکانیان تیابێ (بەومەرجەی واز لـــە ئیشەکانی پێشویان بێنن) لە کاتی وەرگرتنیانا لە دەورەکەدا ئەمانە وەرئەگیرێن •

ج ـ ئەگەر هەمو مەرجەکان وەکو یەك دەرچون و زمارەی داخوازیکاران زۆر تر بو لەزمارەی پێویست کێ نومرەی تاقی کردنەوەی وەزارەتی زۆر تر بو ئەوە وەرئەگیرێ •

١١ ـ دەورەکە هەمو پێکەوە ئەبێ وماوەی خوێندنی ١٨ هەفتەیە ، (یان ١٢٦ روز) •• رۆژی دەست کردن بە خوێندن لە کاتی خۆیا دیاری ئەکرێ •

١٢ ـ دوای دەرچون هەمویان لە دەرەوەی بەغـــدا دائەمەزرێن لە مەرکەزە بەرێوەبەرێتیەکانی تەسجیلی عەقار لـە ملاحظیەتەکانی تەسجیلی عەقار لە قەزاو ناحیـــەکان بەپێی پێویستی ئیستا •

١٣ ـ هەمو قوتابیەك لە کاتی دەورەکەدا مانگانەی (١٠) دە دیناری ئەدرێتێ جگە لە پارەی شەوانەی ٥٠٠ فلس بۆ هەرشەوێك کە لە دەرەوەی بەغدا بمێنێتەوە لە کاتی جێ بەجێ کردنی ئیش و کارو تاقی کردنەوە •

١٤ ـ لە دواییدا ئەوانەی دەرچـــون لەلایەن مەجلیسی گشتی خزمەتەوە لە شوێنە پێویستەکاندا ولـــە دایەرەکانی تەسجیلی عەقاردا دائەمەزرێن مانگانەو موچەی گرانیـــان ئەدرێتێ بەپێی دەسەلاتی یاسای خزمـــەتی مەدەنی ، وەبۆ زانین بەمانگانەی ١٨ ـ ٢٥ دینار دائەمەزرێن •

فائق هوشیار

بەرێوەبەری گشتی تەسجیلی عەقار

Institut Kurde de Paris

هاوکاری
ژمارەی سپاردن بە کتێبخانەی نیشتمانی ١٥٦ ساڵی ١٩٧٤

کرێکاری کوردوە

رۆشنبیری و هونەری جوان

مامۆستا بابکر پشدری شەهادەی سەرکەوتن ئەدات بەکرێکاران

مامۆستا غازی لەکاتی دابەش کردنی شەهادەکان

بەبۆنەی تەواوبوونی سێیەمین دەورەی دەزگای رۆشنبیری کرێکارانەوە ، یەکێتی نەقابەی کرێکاران لەژێر دروشمی (بەرۆشنبیری شۆڕشگێرانەو داهێنەر شۆڕشە سوشیالیستیەکەمان ئەپارێزین) ئاهەنگێکی تایبەتی لە هۆڵی یەکێتی پێك هێنا .

بەرێزان کاك بابەکر پشدەری سەرۆکی ئەنجومەنی یاسادانانی ناوچەی کوردستانو کاك غازی العبیدی جێگری سکرتیری سەرکردایەتی لقی ژووروی حزبی بەعسی سوشیالیستی عەرەبو جێگری پارێزگا کاك منذر قاسمو چەند ئەندامێکی لقی ژووروی حزبی بەعسو سەرۆکی یەکێتی نەقابەکانی کرێکاران کاك کەمال کاوانی ئامادە بون .. ئاهەنگەکە بەوتاری بەڕێوەبەری دەزگای رۆشنبیری کرێکاران دەستی پێ کرد .. دوای ئەو وتاری دەرچوانی دەورەکەو یەکێتی نەقابەکانی کرێکارانو لێپرسراوی مەکتەبی کرێکارانی سەر بەحزبی بەعس خوێندرایەوە .

چەند خەڵاتێك بەسەر سەرکەوتوە لێهاتووەکاندا دابەش کرا ، لەپاشان بەڕێزان کاك بابەکر پشدەریو کاك غازی العبیدی بڕوا نامەی دەورەکەیان بەسەر دەرچوواندا دابەش کرد .. بەشی دووەمی ئاهەنگەکە بریتی بوو لە

خوشکێکی کرێکار وتەی دەرچووەکان ئەخوێنێتەوە

چیرۆکێکی شانۆگەری کۆمەڵایەتی بەناوونیشانی (کۆتایی ئێشو ئازار) .. دوا بەدوای چیرۆکەکەش چەند گۆرانیەکی کوردی لەلایەن هونەرمەندان کاك محەمەد جەزاو خوشکە سەدریە نەجمەدینەوە پێشکەش کرا .

بەدوای کۆچی ساڵی جیهانیی ئافرەتانا ..

خانمەکان .. واساڵەکەتان بەسەر چوو

محمدی مەلاکریم

ساڵی رابوردوویان بە ساڵی ئێوە دانابوو .. بە ساڵی ئەوەیان ئەدایە قەڵەم لەکوێ هێشتا لە ریزی بنیادەما دانەنراین . ئەو ساڵەتان تیا بۆ بکرێ بە ساڵی تێکۆشان تا بێنە ریزی بنیادەمەوە .. قسەی باشی زۆرتان لەبارەوە کراو نووسرا .. زۆریشیان بەدەمەوە پسەن .. دەعۆڵی زۆریان بۆ لێدان ، لەسەر ئاوازی مافی ئێوە زۆر هەڵپەڕین .. بەڵام لە هەموو ئەوەی کرا ، زۆری هەر بۆ پیاوان خۆیان مایەوەو ، ئێوە کەمتان لێ دەسگیر بوو ..

ئەو دەستی قەدرەی لە کەڵێ لا ترایە سەرتان یا ئەوەبوو ، بۆ نموونە ، شاژنێك ، شازادەیەك ، ژنە سەرکۆمارێك لوتفی فەرموو بوو بە سەرۆکی لیژنەی ساڵەکەتان لە وڵاتەکەیا .. یا لە هەندێ لای تردا ، هەندێ کەس لە شانشینی کۆشکێکی بەرزەوە سەیرێکی خوارەوەیان کردو ، بەزەیی‌یەکیان – ئەڵێن – بیاتانا هاتەوەو ئەوەندەیان بێ برین فەرموویان : ئەبێ ژنان رێو جێی شایانی خۆیان لە کاروانی ژیانا وەربگرن ...

کەچی ، لە کەم‌لا قانوونێکی‌وا دانرا ، وەك ژن مافی دوو شووی نی‌یە ، پیاویش مافی دوو ژنی نەبێ .. وەك پیاو هەرکاتی ئەتوانێ سێ بەردە بخاتە مشتی ژنەوە ، ژنیش بتوانێ ، ئەگەر ناچار بوو ، بەردێك بخاتە مشتی ئەوەوە .. لە کەم لا بڕیار درا چاوی ژنیش لەوانەیە وەك چاوی پیاو ببینێ : ئەگەر رووداوێك رووی‌داو ژنێك ئاگای لێبوو ، شایەتیی نیا وەك شایەتیی پیاوێك بخوا .. لە کەم لا بڕیار درا دایك وەك باوكو باوك وەك دایکی کوڕن ، هی کچیشن .. کە مردن ، میراتیان ئەبێ چونیەك بۆ هەردولا بگەڕێتەوە ..

لە هیچ‌کوێ ، ئەگەر زووتر بڕیار نەدرابێ ، کەس بڕیاری نەدا کەوا هیچ رەوای حەق نی‌یە مافی ژن پیاو بیدا .. ئەبێ لەگەڵ لەدایك‌بوونیا هەبێ..ئەبێ بنیادەم بە بوونو نەبوونی تووکی دەمو چاوە جیاوازیی ئەرکی ژیان دروست کردنا جیا نەکرێتەوە لە بنیادەمێکی‌تر .. کەس بڕیاری نەدا کەوا جیاوازیی ئەرکی فیزیۆلۆژی نەشبێ بەهۆی جیاوازیی ماف .

دایکینە !
خوشکینە !
کچینە !
خانمینە !

ساڵی ژنان هات‌و چوو .. ئەگەر لێی ورد بینەوە ، گرنگترین بەرهەمی بۆ ئێوەش‌و بۆ هەر پیاوێك کە بەڕاستی باوەڕی بە مافی ژنان بێ ، هەر ئەوە بوو جارێکی‌تر دەنگی ئەو راستی‌یەی لە گوێمانا زرنگاندەوە کە هەندێ کەس ئەیانەوێ لە یادمانی بەرنەوە ، ئەوەش ئەوەتە : ماف هەرگیز نەبوە بدرێ .. ئەگەر بووبێ وەرگیرابێ ، هەر بە سەندن بووەو ، تەواو ..

خانمینە !

مافی ژنان نە بە تەنها مەودا دانی ئیش کردنو خوێندن دێتەدی‌و ، نە بە تەنها زیاد کردنی مانگانەو ، نە بە تەنها پێکەوە بەستنی هەمیشەیی ژنو مێرد ، کە چەند ئەمانەش بایەخ‌دارن .. مافی ژنان کارێکی گەلێ لە

بڕوانە ل –١٠–

ئاوڕێك لەرابوردوو / ئارام ئامادەی کردووە

رۆژنامەی (ژیان)ی ژمارە(٣٩١)ی رۆژی (٢٥)ی کانونی دووەمی ساڵی ١٩٣٤ ئەمەی‌تیابوو :

لەم‌لاو لا
خەیاڵی ئەمەریقا

ئەمەریقایی بەڕاستی سەرـ گزەشت جوون ، هەمیشە وێڵی خەیاڵن . وا ئەم‌جارە دوێی ئەوە کەوتوون خەو لەعمر دەرکەن . چونکە نیوەی عمر بەخەو رائەبورێت‌و خەریکن (بەزۆری ئەلەکتریك)هێزێکی وابخەنە لەشەوە کە ئەگەر ئەیش‌ نوێت لەش ماندونەبێ. منیش وەکو (نەخواردنی) غاندیم پەسەند نەکردنەنوستنیش پەسەند ناکەم ، چونکە ئادەم کە گەنمی چووەچیلکانەوە ئێمەیش ئەتەوەی ئەوین ، بەبێ‌خواردنو نوستن‌هەڵناکەین ، نوستن کە خوا بۆی داناوین بە ئەمەریقایی‌هەڵناگیرێت .

ئەمەریقا گوایە لە لایەکەوەخەریکە (پیاو زیندو بکاتەوەو خەو هەڵگرێ !) ! کەچی ئەم‌جارەش جەردە ، پیاوێکی زۆر گەورەیان هەڵگرتوە بردویانەتەشاخ ، داوای دو سەد هەزار دۆلاری لێ‌ئەکەن (این کجاو آن‌کجا ؟) .

ئارام : ئەمە لەکوێ‌و ئەوەلەکوێ . هەزار رەحمەت لە پیرەمێردی مەزن بۆ خۆی‌ودووربینی . هەر ئەوەندەو بەس .

ئەم هونەرمەندە بناسە

بۆلا ئامادەی کردووە

کاك عومەر عوبێد (ئاری‌بابان) یەکێکە لە هونەرمەندە هەڵکەوتووەکانی شاری‌کەرکوك ، تا ئێستا گەلێ تابلۆی جوان‌و سەرکەوتووی‌هەیە ، لە چاوپێکەوتنێکدا ئەم گفتوگۆیەمان لەگەڵدا کرد :

– کاکە عومەر ، لە کەیەوەئارەزووی هونەر ئەکەیت‌و کام قوتابخانەی هونەریت بە دڵە..

– لە پۆلی شەشەمی سەرەتاییمەوە ئارەزووی هونەرم هەبووەو لەو کاتەدا مامۆستاکانم هانیان ئەدام‌و تا ئەهات زیاتر نزیك ئەبوومەوە لە وێنەکردن . ئەتوانم بڵێم هەتا ماوەیەکی لەمەوبەر زۆربەی تابلۆکانم تەعبیری بوون‌و ئێستاش بڕوایەکی تەواوم بەهونەری واقیعی هەیە .

– کەوانە چۆن هونەرمەند(زاتی) خۆی‌و واقیعی کۆمەڵەکەی لە یەك کاتدادەرئەبڕێ ..

– بەفری زستان ، راستەزۆرە بەڵام کە خۆر هەڵدێ‌و تیشکی خۆی بەسەر سروشت‌دابڵاو ئەکاتەوە ئەو بەفرە ئەتوێتەوەو ئەبێتەوە بە ئاو ، بەلای منەوە هونەرمەند ئەبێ ئەو بەفرە بێت لە ژێر تیشکی‌خۆری کۆمەڵدا . بتوێتەوە .

– ئەو پێشانگایانەی تیادابەشداریت کردووە .

– تا ئێستا پێشانگای‌تایبەتیم نەکردۆتەوە بۆ خۆم ، لە ساڵی ١٩٧٢ لە پێشانگای(الثورة)دا بەشدار بووم جگە لەوەی نەخشەو دیکۆری چەندشانۆگەری‌یەکم کێشاوە وەکو (نەورۆز)و (درك ودال) .

ئێستاش خۆم ئامادە ئەکەم‌بۆ کردنەوەی پێشانگایەکی تایبەتی‌و ئومێدەوارم‌لەم‌بارەیەوە (کۆمەڵەی رۆشنبیری کوردی) یارمەتیم بدات .

– چۆن هونەری کوردیت دێتە پێش چاو ..

– ئەتوانم بڵێم تا ئێستاش‌هونەری کوردی (اسلوب)ێکی تایبەتی نی‌یەو هەر لە تاقی‌کردنەوەدایە .

لێرەوە وەك چۆن (گۆران)ی‌مەزن ئەقینەوەیەکی فراوانی لە دونیای هۆنراوەی کوردی‌دابەرپاکرد ئاواش هونەری کوردی چاوەڕێی (گۆران)ێکە بیگرێتە خۆیەوە . هەر بۆیە گەلێ بەرهەم هەیە شەقڵی‌هونەری کوردی تیادا نابینرێ. بەڵام زۆربەی هونەرمەندەکانمان‌زیاتر لەوەی بایەخ بدەنە رەسەنی بەرهەمەکەیان کەوتوونەتە دەمەلاسکێی هونەرمەندانی جیهان ، راستەرۆشنبیری مەرجێکی بنەڕەتی‌یە بۆ سەرکەوتنی هەموو هونەرمەندێك بەڵام بە مەرجێ نەبێتە هۆی بابی‌بوونو دوورکەوتنەوە لە ژانو ئازاری کۆمەڵ ..

ژمارەی تایبەتی هاوکاری

خوێنەری بەرێز :

بەبۆنەی ساڵی تازەوە ، وە بەبۆنەی دەسکەوتە مەزنەکانی گەلی عیراقمانەوە لەکۆتایی ساڵی١٩٧٥داو بەبۆنەی‌رابوردنی پێنج ساڵەوە بەسەر دەرچونی یەکەم ژمارەی رۆژنامەکەتانەوە. رۆژنامەی « هاوکاری » ژمارەی داهاتو ، ژمارەی تایبەتی ئەبێ .

ئەوەی شایەنی باسە ، رۆژنامەی – هاوکاری – یەکەم ژمارەی لە ٩-١-١٩٧٠دا دەرچو ، دوا ژمارەی ئەمجارەشی کە ژمارە ٢٩٩ ئەبێ لە ٩-١-١٩٧٦دا دەرئەچێت‌و پێنج ساڵ بەسەر تەمەنیا رائەبورێ‌و شەشەم مۆمی تەمەنی دائەگیر سێنێ .

● هاوکاری ●

– کۆڕێکی چیرۆك –

لیژنەی رۆشنبیری مەڵبەندی لاوانی سلێمانی رۆژی شەمەی رێکەوتی ٣-١-١٩٧٦ لە هۆڵی (خالدیە) چوار چیرۆك نووسی لاو پێشکەش دەکا (ئەکرەم عەلی ، فوئاد محەمەد ، شیرین ك. ، هەمزە عەلی سالح) کە چوار کورتە چیرۆك دەخوێننەوە .. وە کاك دلشاد محەمەد ئەمین راسپێرراوە بەهەڵسەنگاندنو رەخنەگرتن لە بەرهەمەکانیان .

مەڵبەندی چالاکی لاوانی سلێمانی

حەمەی ئایشە

هونەرمەندێکی بەسەلیقەیە

– جەزا عەلی ئەمین –

لەزستانی ساڵی ١٩٣٢دا لەقەڵادزە لەدایك بووە ، ئیستا خەڵکی ئەو ناوچەیە زوربەیان بەناوبانگترین هونەرمەندی کومیدی ئەزانن .. زور جارلەکۆڕی دەمەتەقێو تواندنا جەماوەری هێناوەتە پێکەنین.. تەنانەت لەکاتی بێ دەنگیشدا پێکەنین دەبەخشێ ، روخۆش‌و گۆڵمەزچی‌و ئەنتیکەیە ... خەڵکی خۆیان ئەکوتا بۆ پێشەوە بۆ ئەوەی بی‌بینن ، ئەم هونەرمەندە نەناسراوە نەیتوانی وەکو حەمەی ئایشەی هەبێو لە ماوەیەکی زۆرکەمدا دەنگی لە قوژبنی لەبیر چونەوەدا خۆی بگۆڕێ لە بیرێکەوە بۆ فەراموش کراوە . لێمان پرسی :

ئەو جوانێك ئینجا بۆ منالێك ، ئەمەش نمونەی توانای لێوەشاوەیی هونەرمەندێتییە .. هاتوچۆی ناو بازاڕی ، جگەرەکێشانی ، هەستانو دانیشتنی زوربەی ئەڵێی لەسەر شانۆیەو بۆ جەماوەر خۆی ئەنوێنێ .. تەنیا لەقوتابخانەی گەل فێری هونەر بووە ، لەسەرەتای منداڵیەوە لەبەر هەژاری‌و دەسکورتی نەیتوانیوە بچێتە قوتابخانە ، بەئەورەیی فێری هەندێك نوسینو خوێندن بوە .

داوا لە کۆمەڵە هونەریەکانی کورد کرا پەیوەندی لەگەڵا بکەنو لە تەلەفزیونی کەرکوکەوە بەجەماوەری خەڵکی بناسێننو ئەویش خۆی بنوێنێ .. چونکە پەیوەندی نێوان حەمەی ئایشەو کومەڵە هونەریەکان یان بڵێین بونە ئەندامێتی لەیەکێك لەتیپە هونەریەکاندا سودێکی زۆری بۆ هونەری رەسەنی کوردەواری هەیە .. بەدوری مەزانن ئەم کوردەی ئێمە بەهەزاران هونەرمەندی سادەی لێهاتووی

● لەکەیەوە هەستت بەهونەرمەندی خۆت کردوە ؟

– منال بوم ، حەزم لە گەمەو گاڵتە ئەکرد .. حەزم ئەکرد برادەرەکانم بێنمە پێکەنین ، ئەگەرچی زۆر جار مامم پێی ناخۆش بوو .. هەر چەند سەرزەنشتی کردم نەیتوانی بەر لە ئارەزووی هونەریم بگرێ .

● چەند چیرۆکت نوسیوەو نواندوتە ؟

– ئەوەی لەبیرم بێ : دزی جانەوەر ، رەشی ئامیش خۆر ، مۆسیقاری بێ ناوونیشان ، کەروڵاڵ ... بەتایبەتی لە دوای ١٤ تەموزی (١٩٥٨)ەوە لە زۆرکۆڕو کۆبونەوەدا هونەری خۆمم نواندوە . خلەلۆزو غەفوری‌مام سمایلم بەدڵە چونکە ئەکتەرێکی لێهاتوی کومیدین .

● چی‌تر ؟

– من کوڕی مەحمودی مەلام، هەرکەس بیەوێ بم‌بینێ لە قەڵادزەم .

هەر چەند پێویستە زیاتر لەسەر حەمەی ئایشی بنوسین بۆ ئەوەی بی‌ناسن بەڵام ئاواتمان ئەوەیە کۆمەڵە هونەریەکان دەستی بگرنو لەرێگای هونەرەکەیەوە بەخەڵکی بناسێنن .

Institut Kurde de Paris